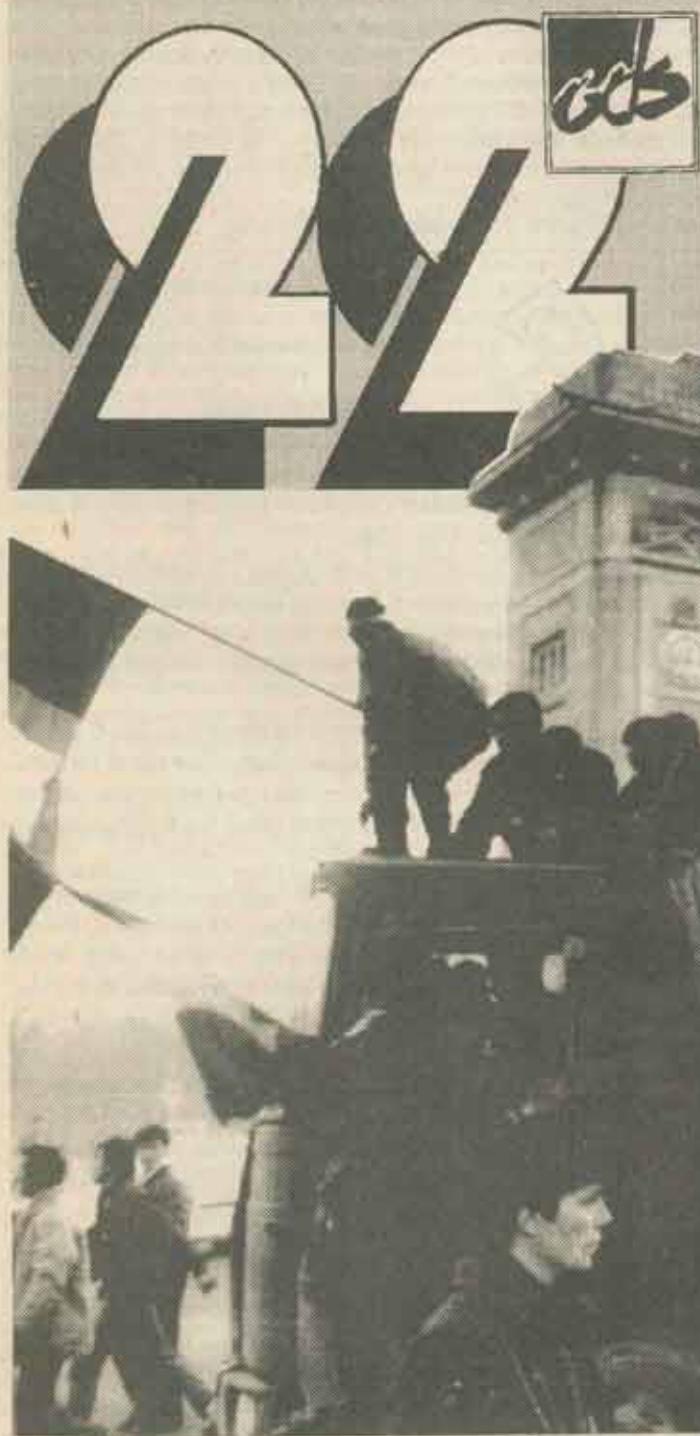


Legea privind urgentarea urmăririi și judecării reprimărilor din

pag. 10

SĂPTAMINAL EDITAT DE GRUPUL PENTRU DIALOG SOCIAL
ANUL IV • Nr. 50 (202) • 22-28 decembrie 1993 • 16 pagini • 100 lei



DECEMBRIE '89

Craiova,
Cluj și
Timișoara
după 4 ani

pag. 4-5

Curier Președintia României, "Politique Internationale" și "22" pag. 2

I.C. Drăgan și Vadim Tudor sabotează relația cu S.U.A.



pag. 8-9

Dezvelirea statuii Mareșalului Antonescu, Slobozia 1993

GABRIELA ADAMEȘTEANU
Armistițiul sărbătorilor

Sărbătorile cad prost în acest an: pentru cei care chiar muncesc, zilele libere vor fi putine. Cât despre bani, ei se vor topi accelerat: recentele creșteri de prețuri la electricitate și transport anunță chiar în aceste săptămâni un val nou de scumpiri. Tensiunea lunii decembrie, care introducește o stare de urgență în societatea românească, se va regăsi aceeași sau chiar sporită în ianuarie. Armistițiul sărbătorilor va fi deci scurt și inconjurat de efectele moțiunii de cenzură. Presa tatonează cu oarecare prudentă terenul foarte mișcător la această oră al alianțelor politice: vom avea oare peste o luna în față o altă hartă politică? După ce vreme de doi ani presa independentă a păstrat față de Opoziție un ton protector și propagandistic, ca să-apere de violența Puterii, în ajunul (și mai ales după) alegerilor din '92 să instaureze o tot mai compactă stare de nemulțumire și scepticism față de prestația politicienilor Opoziției. A contribuit la ea și sporita raportare la criteriile de profesionalism ale jurnaliștilor, nevoie de exactitate, echidistanță, răceală – într-un cuvînt independentă presei, spre care și-au mai îndreptat ochii cîteodată chiar ziaristi din zona susținătoare a Puterii. De destulă vreme Opoziției î se spune în față că e dezunită, măcinată de orgolii, că nu cunoaște această țară, realitățile sociale și teoriile economice moderne, că atunci cînd nu e frivolă, e cu capul în nori. De luni de zile, presa a prezis fărîmîtarea CDR, considerînd-o drept o formă artificială, ce adună la un loc formațiuni civice și politice, partide și fictiuni de partide, vanități și concurențe acerbe. Și toate aceste afirmații (care au o parte indisputabilă de adevăr) s-au văzut dacă nu infirmate, încă relativizate de rezultatul moțiunii de cenzură: o victorie morală a Opoziției, după atîtea execuții successive, demonstrînd recordul ei cu starea societății (sindicatelor ceruseră moțiunea de cenzură), capacitatea de a actiona unit și de a fi mai convingătoare sub raport oratoric decît retori Puterii.

Prestația Opoziției cu ocazia moțiunii poate în sfîrșit consola un electorat alunecat din depresia postelectorală în disperare. Și pe viitor ar putea chiar atrage o parte a indecîșilor.

Pentru că (sondajele o arată) electoratul CDR rămîne stabil, cel al PDSR a scăzut, iar partidele extremiste n-au crescut pe măsură săraciei, prognozelor, a mediatisării intense, a mijloacelor propagandistice pe care î-le-a pus la indemînă Puterea aliată. Societatea românească nu și-a pierdut încă toate șansele de a păși pe calea reformei și de a construi un sistem convenabil de alianțe internaționale. Depinde în bună măsură de ce se va întimpla în luna ianuarie. Chiar în aceste zile, Puterea și Opoziția au părut a schița cîțiva pași ce ar putea fi interpretați, de către optimiști, ca ai unei posibile conlucrări în viitor. CDR a vorbit despre necesitatea unui guvern de coalitie și și-a manifestat disponibilitatea de a participa la el, în caz că î-s-ar oferi pirghile necesare ca să-și îndeplinească programul politic. Președintele Iliescu a anunțat consultări cu liderii partidelor parlamentare pentru ieșirea României din actuala criză. Un guvern de coalitie PDSR-CDR ar obține majoritatea parlamentară, ar îndepărta pericolul extremismului și ar îmbunătăți considerabil imaginea României în lume. Pactul politic ar permite încheierea pactului social (sindicatelor românești fiind, după opinii autorizate, printre cele mai reformiste sindicate din Europa la această oră). Acordul cu FMI ar fi pus în practică nu de guvernul Văcăroiu, a cărui victorie a fost mai Jenantă decît o infringere și pe care nu-l mai poate susține nici o romanie, ci de un guvern credibil.

Deși o asemenea soluție pare logică și posibilă, tabloul astfel schițat arată prea frumos ca să fie și adevărat. E greu de închipuit, după ce l-a urmărit pe președintele Iliescu în ultimii patru ani, că va reuși într-adevăr să-și depășească blocajele și să colaboreze cu Opoziția, pe care dintr-o dată s-o vadă nu doar "destabilizatoare", "cînică" și "nepregătită pentru a fi la putere" ca pînă acum, ci ca pe un partener "care punte umărul". Alimînări, sigur, o asemenea decizie ar fi dovedită unei clariviziuni politice pe care președintele a ratat-o cu ocazia Zilei Naționale. Urmările de atunci s-au putut vedea în seara de 24 noiembrie, cînd președintele Ion Iliescu s-a trezit inconjurat de forțele extremiste, ca de niște fantome groteske ale trecutului.

Acest trecut riscă să-i confiste României șansele viitorului, aruncînd-o în umbra din care parea să fi ieșit acum patru ani.



Cu data de 10 decembrie 1993, Președinția României ne-a trimis o scrisoare semnată de dl. Traian Chebeleu, ambasador, purtător de cuvînt, referitoare la interviul președintelui Ion Iliescu reprobus în "22", nr. 47 din 1-7 decembrie a.c., după revista **Politique Internationale**. Reproducem pasajul cel mai semnificativ, după opinia noastră, din această scrisoare:

"Veți fi avut poate acordul revistei **Politique Internationale**. Dacă vi l-a dat, este cu atît mai regreabil cu cît revista franceză cunoștea foarte bine că forma interviului pe care a publicat-o, împreună cu «introducerea» domnului Mihnea Berindei, falsifică în mod brutal interviul original. Anexez, pentru informarea Dumneavoastră, o copie a scrisorii pe care am adresat-o la 17 noiembrie 1993, imediat după apariția nr. 61 al revistei **Politique Internationale**, directorul general și redactor-șef al acesteia, domnul Patrick Wajsman. Preluind acel text, fără a consulta măcar pe autorul interviului, Dumneavoastră ați transmis acest fals publicului cititor al revistei «22», ceea ce este extrem de păgubitor atât pentru imaginea Președintelui României, cât și pentru cititorii revistei Dumneavoastră."

Oferim în continuare și citatul cel mai semnificativ din scrisoarea noastră de răspuns, cu data de 14 decembrie 1993, adresată d-lui ambasador Traian Chebeleu:

"Credem că cititorii revistei «22» ar fi într-adevăr interesati de corespondența

dintre Dumneavoastră și directorul general și redactorul-șef al publicației **Politique Internationale**, dl. Patrick Wajsman, referitoare la autenticitatea interviului și la publicația căreia îl era destinat. De aceea, pentru ca cititorii noștri să poată fi informați corect, vă rugăm să ne puneti la dispoziție, pentru publicare, și răspunsul pe care Președinția României l-a primit din partea directorului general și redactorului-șef al publicației **Politique Internationale**, Patrick Wajsman."

Cum Președinția a avut amabilitatea să ne trimită cu promptitudine la data de 15 decembrie 1993 scrisoarea de răspuns pe care dl. Patrick Wajsman director general și redactor-șef al publicației **Politique Internationale** l-a adresat Președinției României, publicăm, așa cum am promis, cele două texte.

Tinem, de asemenea, să precizăm că: 1. Revista "22" deține acordul de publicare din partea revistei **Politique Internationale**. 2. După analiza tuturor datelor care ne-au fost puse la dispoziție, "22" nu consideră interviul președintelui Ion Iliescu publicat în revista **Politique Internationale** un interviu falsificat. 3. Cu ocazia acestei corespondențe am solicitat totodată președintelui României, Ion Iliescu, un interviu acordat în exclusivitate revistei "22".

Pe care îl aşteptăm în continuare. (Gabriela Adameșteanu)



Dominule Director general,

Am fost surprins astăndă, de la postul de radio "Europa Liberă", că revista dumneavoastră a publicat un interviu cu Președintele Iliescu, pentru că știam, prin funcția pe care o îndeplinește, că Președintele nu a fost niciodată solicitat de "Politique Internationale".

Mi-am procurat un exemplar al numărului respectiv (nr. 61, toamna 1993) și am constatat cele ce urmează:

1. Este vorba de o convorbire pe care Președintele a avut-o la Crans-Montana, în Elveția, la 18 iunie 1993, cu dl. Jean-Claude Buhler-Solal, pentru ziarul "Le Monde".

Nici "Le Monde", nici ziaristul care a făcut interviul nu au menționat eventualitatea și (cu atît mai puțin) nu au cerut permisiunea ca el să fie publicat în altă parte, și anume în "Politique Internationale".

Chiar dacă revista dumneavoastră a obținut de la ziarul "Le Monde" dreptul de a publica interviul cred că ar fi fost normal ca Președintele să fie informat de acest lucru.

2. Revista dumneavoastră, în numărul mentionat, publică converbiri cu 10 personalități. Dintre acestea, numai trei sunt prezentate cu "introduceri" – d-nii Savimbi din Angola, Leekpai din Thailanda, (precum) și Președintele Iliescu.

Din cele trei prezentări, numai cea referitoare la convorbirea cu Președintele Iliescu a fost făcută de către o altă persoană (un anume domn Mihnea Berindei) decit cea care a realizat interviul. Dacă priviți textele respective nu este greu de ghicit de ce această excepție. Pe cind cele două introduceri scrise de interlocutorii personalităților interviewate au un caracter pur informativ, cea a d-lui Mihnea Berindei are intenția evidentă de a incula cititorilor anumite judecăți de valoare și un cadru falsificat pentru receptarea opiniei Președintelui României înainte de citirea interviului; din întimplare există o similitudine care ajunge pînă la identitate, între ceea ce dl. Berindei încearcă să transmită cititorilor dumneavoastră și sloganurile anumitor forțe politice de la noi!

3. Toate cele 10 converbiri reproduse în revistă au note de subsol menite să explice diferite concepții, denumiri sau noțiuni particolare apărute în cuprinsul interviului. Cu excepția celor referitoare la convorbirea Președintelui României, notele tuturor celorlalte interviuri au un caracter descriptiv și explicativ.

Am constatat și că cea mai mare parte a notelor în cauză (notele nr. 3, 4, 5, 6, 8 și 9) nu explică de fapt nimic și nu fac altceva decit să reproducă anumite clisice și chiar inexactități, după cît se pare, împrumutate din arsenalul propagandei anumitor forțe politice din România.

4. Comparind transcrierea converbirii așa cum este ea reprodusă în revista dumneavoastră cu banda magnetică a converbirii originale, am constatat distorsioni grosolană.

Înțeleg, firește, necesitatea utilizării unei transcrieri,

mai ales cînd interlocutorul vorbește într-o altă limbă decit cea maternă, cum era cazul Președintelui Iliescu, care a vorbit în franceză cu ziaristul. Dar de aici pînă la a sări porțiuni de frază, fraze și pasaje întregi, a ignorat nuantele care puteau fi detectate chiar dacă franceza Președintelui nu este perfectă, sau chiar a schimbat sensul anumitor afirmații, este un drum lung. Si este exact ceea ce s-a întîmplat. Acest lucru mi se pare extrem de grav, pentru că cititorilor dumneavoastră li se dă o idee eronată despre modul în care gîndește și vede lucrurile Președintele Români.

Pentru a vă convinge dumneavoastră însîvă, voi face să vă parvină, prin intermediul Ambasadei României de la Paris, o copie a benzii magnetice cu înregistrarea converbirii.

Dominule Director general,

Sper că înțelegeți frustrarea și chiar indignarea mea față de un astfel de mod de a proceda, pe care ezit să-l calific deoarece ar trebui să recurg la cuvinte foarte dure.

Procedind astfel, cititorii dumneavoastră nu pot nicidecum să-și facă o idee corectă despre vederile Președintelui României în ceea ce privește problemele cu care se confruntă tara și cu soluționarea lor.

Dacă obiectivul sau interesul dvs. a fost de a transmite cititorilor dvs. o anumită imagine a României, care vă convenea, ar fi fost foarte simplu să-i cereti d-lui Berindei, sau altui "specialist" în problemele românești, să vă scrie un articol. Este dreptul dvs., și chiar dacă aceasta mi-ar fi provocat un sentiment de amărăciune, nu m-ăs fi gîndit niciodată să protestez.

Dar a-l manipula pe Președintele României deformând-i cuvintele pentru a transmite cititorilor ceea ce dorî, mi se pare absolut inadmisibil, mai ales în Franță, care pentru noi, români, nu este numai tara soră, ci și un ideal al Statului de drept, al libertății (inclusiv libertatea presei) și al democrației.

Aștept explicații din partea revistei dvs. pentru această conduită pe care o consider în afara oricărei deontologii profesionale. Vă cer, în plus, să vă gîndiți la o modalitate de a repara imensele prejudicii pe care revista dvs. le-a adus, în felul acesta, României. O posibilitate ar fi să republicați interviul în întregime, fără introducere sau fără note cu conotație politică din partea dvs., așa cum a avut efectiv loc la Crans-Montana, la 18 iunie 1993, interviu a cărui copie v-o trimiți. Rămîn deschis și altor sugestii pe care le-ai putea avea în această privință.

În așteptarea comentariilor dvs., vă rog să primiți, Domnule Director general, asigurările înaltele mele considerații.

TRAIAN CHEBELEU

Ambasador

Purtător de cuvînt al Președintelui

"22" va participa la campania mass-media "FIECARE ZI PENTRU SARAJEVO"

21 decembrie 1993-21 martie 1994

In fiecare zi un reportaj la televiziune

In fiecare săptămână un reportaj în presă scrisă

Pe 21 decembrie, Sarajevo va intra în a doua lărmă de război. Populația capitoliei bosniace trăiește în stare de asediu de 623 de zile. Ea este distrusă, rănită, epuizată. De acum înainte, ea își pune ultimele speranțe în solidaritatea opiniei publice internaționale. Ea se teme că uitarea și indiferența se vor instala definitiv.

Pentru a răspunde acestui nou apel și pentru a menține atenția opiniei publice internaționale în favoarea orașului Sarajevo, canalul de televiziune europeană Arte și "Reporteri fără frontiere" au decis să-și unească eforturile și să organizeze o vastă campanie internațională prin intermediul televiziunilor și ziarelor din Europa.

In timpul următoarelor 13 săptămâni (de la 21 decembrie la 21 martie), în fiecare zi, un trust de televiziuni (Arte în

Franță și Germania, BBC 2 în Regatul Unit și Marii Britanii, TV 2 Danmark în Danemarca, Nova în Țările de Jos, WPIX în Statele Unite, rețeaua Transnews...) va difuza un reportaj de două minute despre viața cotidiană a unei străzi din vecinul cartier Bascarsija. Zi după zi, săptămână după săptămână, televiziunile asociate acestui proiect vor arăta telespectatorilor cum supraviețuiesc locuitorii greu încercăți ai acestui cartier din Sarajevo.

Simultan, în fiecare săptămână, cincisprezece zile europene vor trimite rînd pe rînd un reporter în cartierul Bascarsija. Articolul redactat de acest ziarist la sfîrșitul sejurului său (în jur de 3-4 file) va fi tradus în franceză și engleză și va fi difuzat de "Reporteri fără frontiere" în zilele asociate la proiect.

Acestea se angajează să publice în fiecare săptămână articolele în forma unei cronică periodice.

Dominul Traian Chebeleu

Ambasador

Purtător de cuvînt al Președintelui

Dominule Ambasador,

Am primit scrisoarea dvs. și trebuie să vă sărbătorisesc că ea m-a contrariat. Am cercetat faptele, am reflectat asupra celor ce mi-ati scris, și sunt în măsură să vă aduc următoarele precizări:

1. Dl. Jean-Claude Buhler mi-a confirmat că interviul Președintelui Iliescu a fost luat pentru **Politique Internationale**. Nu este prima oară cînd Jean-Claude Buhler lucrează cu noi. Nu am deci nici un motiv să-i pun cuvîntul la indoială.

2. Se înțelege de la sine că nu am vrut niciodată să dăm o imagine negativă a României. O atitudine atât de insidioasă nu intră în obiceiurile revistei noastre – care este, vă amintesc, prima publicație francofonă din lume consacrată problemelor internaționale.

3. Dacă personalitatea atât de variată și eminente ca Bill Clinton, George Bush, John Major, Helmut Kohl, Felipe Gonzales, Mihail Gorbaciov, Frederik de Klerk, Lech Walesa au încredere în **Politique Internationale** de mai mult de 15 ani, este pentru că, probabil, reputația noastră nu a fost uzurpată prin nimic.

4. Adaug că dacă as fi vrut să critic regimul român, aș fi făcut-o sub propria mea semnatură, în calitate de editorialist la **Le Figaro**, și nu prin intermediul revistei care, așa cum ști, este "o răspîntie de idei" pluralistă, neutră și fără cel mai mic angajament politic sau partizan.

5. În ceea ce privește "chapeau"-ul care precede interviul, el a fost comandat, fără cea mai mică maliciozitate, de redacția noastră unei personalități cunoscute pentru competență sa în problemele românești. Dacă nu i-am cerut lui Jean-Claude Buhler să redacteze el însuși acest "chapeau", este numai pentru că atunci tocmai se pregătea să facă o călătorie de mai multe luni în Asia.

6. Dacă pasajele din interviu vi se par a nu corespunde întrutoțul cu frazele rostite de Președintele Iliescu, trebuie să discutați acest lucru cu Jean-Claude Buhler, întrucât noi am publicat textul său. Dar nu văd de ce un ziarist reputat și integrul ar fi căutat să trădeze gîndirea interlocutorului său.

7. Vă amintesc că am publicat numeroase interviuri ale personalităților româneni: de la Domnul Victor Stănculescu pînă la Doamna Doina Cornea. Oricare ar fi convingerile lor, toate aceste personalități au fost pe deplin satisfăcute de maniera în care am reprodat ceea ce gîndesc.

8. Avind, cum ști, o viață simpatie pentru poporul român, nu doresc să păstrezi în urma acestei colaborări o amintire dezagreabilă. Vă propun, deci, dacă această soluție vă convine, să public o nouă convorbire despre România, în cîteva luni (pentru că revista noastră este trimestrială), și aceasta, fie cu Președintele Iliescu, cu Primul Ministru, sau cu o altă personalitate a regimului pe care o vom alege de comun acord.

Folosesc această ocazie, Domnule Ambasador, pentru a vă spune că aș fi incitat să vă întîlnesc la Paris și să evoc cu dvs., prin viu grai, acest episod, care, sper sincer, nu va altera relația noastră.

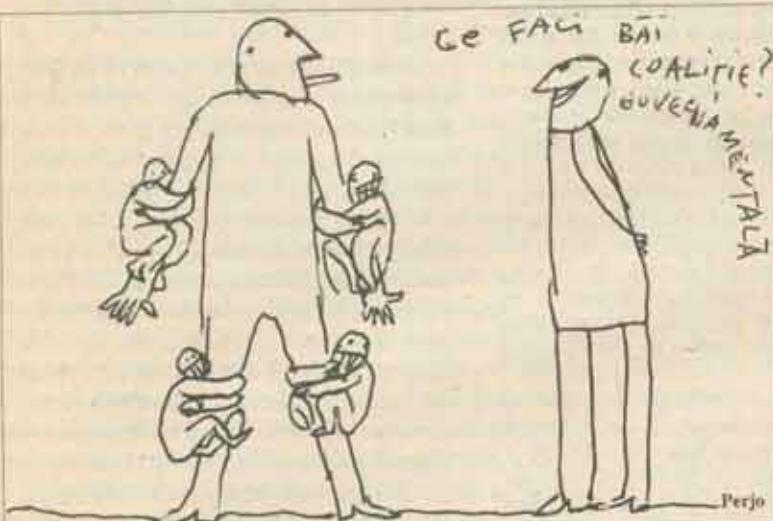
Vă rog să primiți, Domnule Ambasador, asigurarea sentimentelor mele respectuoase.

PATRICK WAJSMAN
Director "Politique Internationale"
Paris, 22 noiembrie 1993

HORATIU PEPINE

Cită libertate, atâtă responsabilitate

Ultima dezbatere parlamentară ne-a dezamăgit prin previzibilul ei. Dacă am lua întreaga înregistrare și ne-am propune să facem o selecție severă și tot nu am reușit să creăm imaginea unei autentice dezbateri. Singurul motiv este că nu avem ce reține din luările de cuvânt ale majoritarilor. Dacă ar fi acceptat să discute fără terțișori, partizanii Guvernului s-ar fi văzut obligați să-și recunoască eroarea. Să ne gindim numai la succinta analiză a stadiului privatizării pe care a facut-o Mircea Coșea. Cu o săptămână doar înainte de dezbaterea moțiunii de cenzură, ministru reformat a vorbit întocmai ca un deputat de pe bâncile Opoziției. Lăsând la o parte propunerile, discutabile, pe care le-a făcut privind centralizarea privatizării, dl. Coșea ne-a oferit imaginea unei reforme care doar stă să înceapă. Datele statistice, a subliniat ministrul, nu ne lasă să afirmăm că la noi ar exista economie de piață. Interesant este că fragmente din discursul d-lui Coșea s-au regăsit în pledoaria d-lui Văcăroiu, dar contextul în care au fost plasate și intenția demonstrativă le-a făcut să pară mai curind contrariul a ceea ce au fost ele la început. Apoi ne așteptăm ca Guvernul să aducă în Parlament memorandumul care însoțește scrisoarea de intenții semnată cu FMI. Datele sumare pe care le avem despre acest document ne îndeamnă să spunem că Opoziția îl va fi în principiu favorabilă. Prin urmare, după moțiunea de cenzură Guvernul va veni înărași în Parlament pentru a cere de această dată un vot de încredere. Precaritatea situației acestui guvern stă în această imprejurare: respingerea moțiunii de cenzură nu echivalează cu un vot de încredere, deși așa ar fi logic. Guvernul nu a ieșit întărât, ci de-abia de aici înainte va încerca să obțină confirmarea intențiilor sale. Această situație se explică prin faptul că aliații partidului de guvernămînt nu sunt cu adevărat liberi. PSM, PUNR și cu atât mai mult PRM sunt deocamdată cu totul incapabile să-și asume o direcție politică pe cont propriu și se mulțumește să facă un soi de opozitie fantasmatică. În forul lor intern ei nu sunt de acord nici cu deschiderile democratice propuse de Consiliul European, nici cu constringerile economice ale bâncilor mondiale, dar nu mai sunt nici cu total nostalgiici ai blocului sovietic, selectând un soi de naționalism națarie. Ei au mentalitatea unor satrapi de provincie, care ar dori să-și facă de cap în numele naționalității și în cel mai rău caz să dea un mic tribut care să le plătească independența și arbitrajul. Vedem de aceea cu ușurință de ce nici PSM, nici PRM, dar nici PUNR nu pot vota împotriva Guvernului. Ei nu pot guverna alături de Opoziție și cu atât mai puțin ar putea guverna. Ei nu pot guverna alături de Opoziție și cu atât mai puțin ar putea guverna de unii singuri. Sateliții PDSR nu sunt liberi să aleagă și prin urmare



nu sunt nici responsabili. Ni s-ar putea răspunde că totuși PUNR a formulat vineri critici severe la adresa Guvernului. De altfel, ei sunt singurii care să permit trufia de a se declara împotriva. Dar totul este numai un joc făcut pe seama credibilității poporului. Oricum, nimic important nu se va schimba dacă PDSR, excedat de aceste ambii, va reorganiza cîteva ministerii și va oferi PUNR cîteva compensații. Deși toată lumea știe că locul PUNR este alături de partidul de guvernămînt și că avantajele pe care le are astfel îl obligă la obedieneță, acest partid procedează ca un funcționar corupt, care prețină mită pentru a-și indeplini obligațiile de serviciu. PUNR își arogă mereu sere de independentă, se declară arbitru jocului politic, dar sfîrșește prin a fi doar gruparea cea mai antipatică, atât pentru Opoziție cât și pentru cei care se află efectiv la putere. Ei nu sunt independenti, sunt numai incomodozi.

Așa stă lucrurile, Guvernul nu are alături un sprijin politic serios. În aceste condiții, guvernantii nu-și pot permite să abordeze frontal tema moțiunii de cenzură. Si nici nu au făcut-o. Dezbaterea a fost unilaterală, Opoziția argumentindu-si poziția, iar majoritatea apărindu-se prin vorbe piezișe.

În imprejurări mai relaxate, președintele Iliescu a recunoscut de multe ori că reforma economică merge mult mai greu decât cea instituțională. Dar, la fel ca și cei care îl sprijină, n-a înțeles sau n-a recunoscut că democrația presupune nu doar înființarea unor instituții, ci mai ales o reală dezbatere publică a problemelor de interes național. Si dacă textul moțiunii, inițiat de Opoziție afirmează că la noi reforma nu a început, ultima dezbatere, ca multe altele care au precedat-o, ne îndreptățește să spunem că nici instituțiile democratice nu funcționează. Câtă exagerare conține prima afirmație, tot atâtă se află și în a două.

RADU CĂLIN CRISTEA

Jocul de-a alternativa

Asistăm, probabil, la cel mai agitat spectru politic postelectoral. Este evident că remanirea cabinetului Văcăroiu a devenit o chestiune de zile, poate săptămâni. Surse autorizate din PDSR au anunțat că mișcarea în cauză se va petrece "după sărbători", astfel incit, trecută fiind vremea sarmanilor și a șoricilor, Guvernul se va schimba la față. Ne aflăm pe o plajă politică ce stimulează speculația. Cea mai plauzibilă varianta este o coaliție cu PUNR, partidul condus de Gheorghe Funar anunțând de cîteva săptămâni că și va retrage sprijinul dacă nu va fi recompensat cu cîteva portofoliu. Iluzia de după ultimele alegeri, aceea a unui PUNR moderat și arbitrin competiția dintre Putere și Opoziție, s-a stins rapid sub presiunea unor lideri croiți dintr-un material special, un amestec de demagogie și pragmatism. La PUNR incomoditatele vin dinspre extravagantele lui Gheorghe Funar, căruia, dacă partidul de guvernămînt îl admite patosul naționalist, nu-i poate scuza vorbele grele aruncate, periodic, spre Cotroceni. Mesianismele peuneriste, primitive în esență și gravitind doar în jurul chestiunii minorităților, vor putea deveni extrem de stinjenitoare într-o coaliție guvernamentală amenință și de alte infidelități ale echipei lui Funar. Indiferent de cabinetele adjudecate în favoarea sa, PUNR nu anunță un spor de calitate europeană pentru noua imagine a Executivului. PDSR a amintat că a putut acest deznodăjunit previzibil și a cedat doar în față unui sătant politic la fel de puțin surprinzător. Dacă PRM, în poftă unui comportament vociferant și isteroid, rămîne o cantitate neglijabilă (orică altă alianță fiind definitiv inconvenabilă pentru C.V. Tudor și ai săi), de observat va fi, în continuare, tactica PSM. Pentru că acesta este, în adevărat, pericolul pe termen lung pentru PDSR. Voturile, disciplinate de altfel, ale PSM vin spre ceilalți membri ai coaliției Puterii cu o stinjeneală evidență. Dacă la apropiatul congres al PSM vor fi debarcăți rinocerii de tip Verdet sau Dudaș, iar linia politică va fi controlată de lideri de categoria lui Mohora, acest partid socialist, cu reacții mai degrabă moderate pînă acum, internationalist și pledind pentru un sistem de protecție socială mult mai tentant decît cel în vigoare, va crește probabil inceput și sigur în următorii ani. O confirmă toate sondajele de după octombrie '93 începînd, unde evoluția PSM este remarcabilă.

E drept că PDSR s-a aflat, de la început, într-o mare penuria de variante. La fel de adevărat este însă și faptul că oferta sa politică a fost mereu subredă și a dezvăluit parti prisuri mai mult decât pagubitoare. Este cumva uimitor să urmărești de rapajul unor analiști echilibrați ai PDSR ori de cîte ori vine vorba de echipa lui Petre Roman sau de Dumitru Patriciu. Consensul invocat de șeful statului imediat după alegerile din toamna trecută era, din naștere, un concept impracticabil, un soi de indigernabilă ciorbă politică prin care Coposu și Verdet, Manolescu și C.V. Tudor, Funar și Roman ar fi incîns un fel de horă grotescă, într-o liniște noastră. Condițiile impuse și de astă dată de PDSR emană din același sistem de intoleranțe personale și de restricții ce frizează insolenta. Mă refer, desigur, la raportul cu Opoziția. Condițiile negociere de excluderea Partidului Democrat, a UDMR și a Partidului Liberal '93, PDSR anulează, tacit, orice perspectivă de apropiere față de Opoziție. Astfel incit întreaga bravă "consensuală" a Cotrocenii se risipește ca un abur sub presiunile unor curenti defel predispuși la concesii.

Alte drame în tabără Opoziției. În Convenția Democrată, deși în surdină, aspirațiile dintre grupările politice și asociațiile civice ori de alt orizont continuă într-un ritm epuizant. PAC ori PL '93 reproșeză jăranîștilor că profită de voturile unor sateliți de calibru minuscul, PER de pildă. Un reproș voalat și foarte prudent totuși, dată fiind extrema dependență a Convenției de PNTCD. Cel mai bine poziționat în cimpul Opoziției și bucurindu-se de aura unui lider cu audiență și în tabără

adversă, PNTCD pare să aibă un nivel politic staționar. Inhibă oarecum insurgența revoluției a cursului unor dintre fruntași tărâniști și, nu în ultimul rînd, primenirea aproape insesizabilă a garniturii. Atinsă de un frison schizoid, mișcarea liberală mai mult desface decît face. PNL este complet răvășit și amenințat de iminenta unui congres extraordinar. PAC a ajuns într-o postură semiparlamentară, prin știuta scurgere spre PL '93. Alte disfuncții în PL '93, unde, în timp ce o parte a conducerii face cu ochiul Partidului Democrat (și-PAC) și pare suspect de conciliantă față de Radu Câmpeanu, o altă parte vrea alianță cu echipa d-lui Quintus și nicidecum cu PD. Alexandru Paleologu, Dan Amedeu Lazărescu și Vintilă Brătianu, reuniți într-un "sfat al bătrînilor", doresc să strîngă laolaltă toate semințele viitorului "trunchi liberal". Cum și cînd vom avea, în fine, un currenț liberal robust e una din întrebările fără răspuns ale momentului. În fine, Partidul Democrat se vede expus revanselor inversunate ale fostilor amici politici din FSN. Pactul de "neagresiune" semnat împreună cu Convenția Democrată a rețeat acesteia din urmă cîteva virtuale puncte de contact cu PDSR. În poftă discursului atrăgător prin modernitate al unor lideri cu un util exercițiu al guvernării, Partidul Democrat continuă să dea senzația unui organism bicefal prin interferența feței social-democrate cu aceea liberală, avînd aşadar pregătită o monedă de schimb plinabilă la fluxul momentului. Un concubinaj doctrinar pe care liderii PD îl contestă cu vehemență, dar îl folosesc, doar pe termen scurt probabil, cu profit.

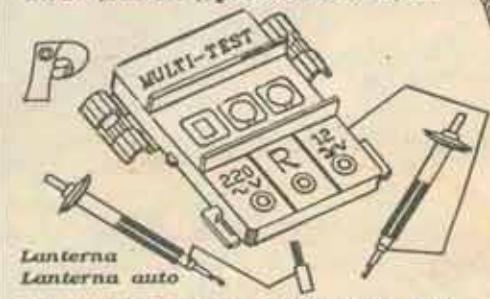
Pe scena noastră politică s-a ivit, de vreo jumătate de an mai ales, un actor imposibil de imaginat în acest cadru acum 2-3 ani: sindicatele. Politizate mai degrabă fără voie, marile carteluri sindicale acuza un program de reformă diletant și fără speranță. În vizionarea sindicatelor, compoziția optimă a unui nou executiv ar însemna reunirea tuturor forțelor democratice, exceptie facind partidele cotate ca extrémiste. Centrul de greutate s-ar muta astfel dinspre PDSR spre Convenția Democrată. O ipoteză de luat în calcul, mai ales în perspectivă în care, exasperate de ascendența naucitoare a privatuiilor, sindicatele vor putea să impună anumite condiții pe care actualii emisari ai reformei nu le vor putea onora.

Competiția politică românească este marcată de un impas, din nefericire parcă mai grav ca altădată. De o parte – Puterea, sigură pe sine, neconcesivă cu alte tendințe democratice, practizind în schimb cu forțe extrémiste și uzind, la lumina zilei de astă dată, de regulile obscure ale sătantului politic. De cealaltă parte – o Opoziție relativ dispersată, în criză de mesaj pe alocuri și, în orice caz, cam depărtîșor de ceea ce nouă limbă de lemn posttotalitară numește "alternativă credibilă".

WANTED

**Doar cu aparatul
MULTI - TEST
cu cleme PAPAGAL
veți fi un bun ELECTRICIAN
pentru
AUTOMOBILUL și LOCUINTA
dumneavoastră**

**Puteți măsura și repara : Instalația
electrică, sigurante, prize, becuri,
diode ,baterii ,aprinderea auto,etc.**



**Comandați aparatul MULTI-TEST prin
posta. Plata la primirea coletului.
PAPROT INVENT SRL, piata Al.Sahia 3,
sect.2, of.22, București; tel/fax: 6110731
Prețul: 5500 lei + taxe postale (650lei)**

Patru ani de la Revoluție

La Craiova, e bine și mai tîrziu decît deloc

Cunoscută îndeobște ca un centru universitar "cuminte", Craiova a reacționat la mișcările greviste ale studenților din București, Iași, Cluj sau Timișoara cu întîrziearea izvorătă, și de această dată, din aplicarea principiului "acum nu este momentul". Desi ideea grevei de solidarizare cu colegii din celelalte centre a incoltit din data de 6 decembrie, Convenția Organizațiilor Studențești (COS) din Central universitar Craiova nu a reușit să obțină acceptul tuturor organizațiilor afiliate (s-a opus Organizația Studenților Politehnici din profilul electric). Odată depășită perioada de tatonare, s-a declanșat greva de avertismenț în data de 10 decembrie, urmată în ziua de 11 decembrie de greva generală. În prealabil a fost trimis la 8 decembrie un fax pe adresa Rectoratului Universității din Craiova prin care se precizau revendicările studenților: anularea H.G. nr. 283/1993 cu privire la acordarea diplomei de absolvire după sustinerea examenelor de licență; revenirea la vechiul sistem de acordare a burselor pe criterii profesionale și anularea H.G. nr. 286/1993 privind modul de acordare a burselor și ajutoarelor sociale; reinindexarea retroactivă a burselor pentru lunile mai și iunie; acordarea de reduceri substantiale pentru rețea de mijloace de transport în comun și CFR și pentru accesul în instituțiile de cultură, sport și turism; suplimentarea fondurilor pentru imbunătățirea condițiilor din căminele și cantinele studențești; asigurarea de fonduri de către Ministerul Învățământului pentru acordarea de tabere studențești gratuite într-un procent cel puțin egal cu cel din anul 1989, trecerea în subordonarea confederatiilor locale studențești a patrimoniului fostului UASCR și a unei părți din patrimoniul fostului UTC, în special casele studențești; în sfîrșit, recunoașterea pe plan internațional a carnetelor de student, pentru care se dorește implicarea Ministerului Învățământului.

Profesorii – alături de studenți

Incepând cu data de luni 13 decembrie au fost instalate pichete de grevă la intrările facultăților participante. Aceste pichete au avut rol de informare, studenții care au dorit să participe la cursuri sau să-și rezolve diverse probleme administrative nefiind impiedicați, la fel și cadrele didactice. La majoritatea facultăților participante la grevă, cadrele didactice s-au solidarizat cu studenții. S-au efectuat ore de curs și alte activități doar la facultățile de Chimie, Agronomie și Drept. În ceea ce privește această din urmă facultate, în afara anului IV, care era în sesiune și i s-a respectat acest drept, la anii I și II s-a facut prezența la curs în mod special, fiind făcute presumi fățușe pentru intimidarea studenților, desă regulamentul de funcționare a Universității din Craiova prevede că prezența la cursuri și seminarii este facultativă. Aici, decanul Dogaru și prodecanul Sâmbrian au organizat îndeosebi demobilizarea anilor mici de studiu, pretinzind că greva nu este legală (?). Fiind abordat de COS pentru a-i se aduce la cunoștință revendicările studenților, dl. Dogaru a afirmat că nu stă de vorbă decât cu studenții lui (sic!). La puțin timp însă, a precizat că va intra în grevă cu toată Facultatea de Drept în sprijinul grupului Ilășcu, ceea ce dominia sa consideră o acțiune mult mai serioasă. Dar această grevă nu s-a mai declanșat.

In data de 14 decembrie, rectorul Universității din Craiova, dl. prof. Mircea Ivănescu, a vorbit studenților greviști adunați în holul instituției, declarindu-se de acord cu toate revendicările formulate. Prezența d-lui rector a dat naștere unui dialog nu lipsit de asperități pe problemele acute cu care este confruntat Centrul universitar.

La întrebarea dacă în spațiile Universității se fac cursuri de către facultățile particulare dl. rector a spus un "nu" hotărât, totuși s-a demonstrat că în Muzeul Facultății de Medicină se tin cursuri ale facultății particulare de profil de către dl. prof. Scheau!

I.C. Drăgan a cumpărat la Craiova titlul de "doctor honoris causa"

S-a cerut justificarea titlului de "doctor honoris causa" al Universității din Craiova acordat lui Iosif Constantin Drăgan, acum o lună de zile. Dl. rector s-a apărat afirmando că nu a fost implicat direct (oare, nici măcar administrativ! – n. n.), acordarea titlului în cauză fiind propusă de către dl. decan Dogaru (iarăși, Dogaru!) și, nefiind piedici administrative, Senatul a aprobat, în "maniera" următoare: o ședință a Senatului Universității s-a înținut în vacanță (!!!), în timpul verii, o a doua în luna octombrie, cind s-a întrunit putin peste numărul necesar de voturi pentru acordarea titlului. De remarcat că studenții de la Mecanică reprezentați în forurile de decizie nu au fost informati, fiind – pare-se – convocați doar "unii" dintre studenți. Absolut intimplător, dl. I.C. Drăgan a fost secondat la momentul închunamării, în afară de virfurile ierarhiei universitare craiovene, de forțe masive ale Poliției, masate inclusiv în preajma Salii Albastre a Universității (în interiorul instituției!). Au existat proteste vehemente din partea studenților de la Litere și Medicină. Dl. Silviu Ispas, președintele Ligii Studenților de la Litere și Istorie și vicepreședinte al COS, mi-a relatat și că, imediat ce la avizierul sindicatului studenților de la Litere s-a afișat un protest împotriva acestei înjosiri a spiritului academic, au apărut presiunile pentru a fi scos de acolo, iar dl. Ispas a fost "invitat" la rector pentru probleme de... disciplină universitară; numai că în biroul rectorului își făcuse apariția imediat după aceea un corespondent al *Romaniei Libere* și dl. Ispas a fost înțors din drum de urgență. Fiind întrebat la întîlnirea cu greviști mai înainte menționată unde poate fi văzut protocolul prin care a fost acordat titlul d-lui I.C. Drăgan, nici dl. rector, nici d-na prorector Homeag n-au putut da vreun detaliu; s-a mentionat însă că Universitatea va fi ajutată de dl. I.C. Drăgan cu o importantă sumă de bani. Adică titlul a fost cumpărat, precum rezultă după o logică elementară?! Citează parte finanțată, um amănumit: în vreme ce pentru deplasările în străinătate ale unor cadre didactice, cu eficiență în cel mai fericit caz discutabilă, se face rost imediat de bani, pentru deplasarea la București a studenților care au fost participanți la discuțiile de la Ministerul Învățământului pentru problema acordării taberelor nu s-a aprobat nici măcar decontarea transportului cu trenul, deoarece "nu sunt fonduri".

Și aici, în postura de "casus belli" a fost H.G. nr. 283/1993. Cum aceasta a fost publicată în Monitorul Oficial la 22 iulie 1993, iar Ministerul Învățământului a transmis metodologia de aplicare la 18 noiembrie, pentru a nu mai aminti de faptul că examenele de licență propuse la materiile fixate repetă examene deja promovate și de reducerea bugetului de timp rămas, ea devine inoperantă. Fiind invitat să-și argumenteze totuși o atare hotărire în timpul discuțiilor de la Ministerul Învățământului, dl. secretar de stat Ion Hărjoabă a spus pur și simplu: "Așa am eu credința că este bine". Cum nici o motivație oficială nu s-a putut intemeia pe argumente serioase, rezultă de aici că hotărirea în cauză vizează rezolvarea **in extremis** a problemei invățământului particular în dauna celui de stat. S-a făcut cunoscută intenția de neparticipare a reprezentanților studenților la consultările propuse de Ministerul Învățământului în perioada 20-23 decembrie, deoarece, nefiind de acord cu H.G. nr 283/1993, este anomală discutarea modului de aplicare a acesteia. În virtutea principiului de neretroactivitate a unei asemenea reglementări, se poate cel mult discuta cu conducerea Ministerului Învățământului modalitatea de modificare a susținerii examenului de stat începând cu generația de studenți admitiți în 1994.

Ca urmare a argumentelor aduse de studenții greviști, Senatul Universității din Craiova, întrunit în ședință din 16 decembrie, a hotărât, cu un vot împotriva (dl. prodecan Sâmbrian de la Drept) și nici o abținere, trimiterea unei adrese către dl. ministru Liviu Maior, care conține toată această argumentare și propune revizuirea Hotărârii Guvernamentale pe baze raționale.

CRISTIAN VOICU

Remember 1989 – celebrul balcon în 21 și 22 decembrie



Apatie la Cluj

După mitingul și marșul din 8 decembrie, lucrurile au părut să se precipite și cum faxul ultimativ al studenților (trimis Ministerului Învățământului) a ramas fără nici un ecou – Convenția studențească a declansat greva de avertismenț. Fiecare din universitățile sau instituțiile care participaseră la acțiune trebuia să organizeze și să ia parte la adunările care fusese anunțate a avea loc între orele 10 și 12 în perimetrele sau incintele instituțiilor respective. Fiasco-ul a fost evident, total decurgind într-o indiferență semnificativă.

Am încercat să afu părțea unor "veterani" ai mișcărilor studențești din decembrie 1990, cind aproape 20.000 de tineri au participat la un miting-marș cum nu s-a mai văzut la Cluj decât cu priejul actiunilor pe atunci recent înființatei Aliante Civice. Iată ce mi-au declarat: "Cind cu mitingul și cu marșul din decembrie '90, n-am fost decât cel mult 15 oameni, dar n-am știut ce-i săi somn și ce-i aia casă mai mult de o săptămână. Lipeam, scriam, vorbeam, înlocuiau într-o clipă tot ce dispareau sau fusese rupt de eternii binevoitori, organizam, coordonam și zoream tot ce mișca în cămine și facultăți. Dacă am fi dormit pe noi la fel ca amicii noștri de ahi, am fi obținut cam tot așa ceva...". Orice comentariu pare de prisos, mai ales că la "Electro", de pildă, în timpul așa-zisei greve, se tineau cursuri cit se poate de normale. Poate cel mai trist și ingrijorător a fost faptul că mulți studenți nu vedeau în toată povestea decât un priej de chiu, ciupelă sau plecare în vacanță cu cîteva zile mai curând.

Partea și mai proastă e însă că nu doar studenții, ci și oamenii așa-zicindu-se în toată firea văd lucrurile cam la fel, într-un oraș parcă traumatizat și intrat în amortire odată cu agonia "Caritas". Căci ce altceva ar trebui să însemne prezența a cel mult 100 de oameni la mitingul din 16 decembrie al Aliantei Civice cind orice clujean ar fi putut să facă un gest pentru Ilășcu sau – cu atât mai mult – pentru Timișoara cea din Decembrie '89? La fel ca, cu doar două zile înainte, în aceeași Piață a Păcii, fusese convocat – de către societatea studențească "Petru Maior" – un alt miting (doar pentru Ilie Ilășcu), care adunase cu chiu cu vîi 200-300 de tineri. Să nu fi știut unii de alții, sau pur și simplu n-a interesat pe nimănii nici cea mai modestă inițiativă care să fi adus a coordonare?

IOAN MUŞLEA

Patru ani de la Revoluție

RODICA PALADE

Decembrie, Timișoara

Timișoara, decembrie 1989: 119 morți, 495 de răniți, 832 persoane reținute în penitenciarul Popa Șapcă și arestul Miliției (după ziarul "Timișoara", 17 decembrie 1993).

La patru ani de la Revoluție, timp în care Puterea instalată la București, în frunte cu Ion Iliescu, n-a ezitat să acuze și chiar să inflereze Timișoara, politica s-a schimbat. În acest an, președintele Iliescu, doar probabil să fie și al Timișoarei, adreseză un mesaj care începe astfel: "Stimați concetăteni, stimați locuitori ai orașului-martir Timișoara". Continuă apoi: "semnalul Revoluției", "flacără Revoluției", "dragi compatrioți", "tributul de sine dat de timișoreni" etc., pentru a încheia astfel: "Numai uniti, conlucrând prin diversitatea opinilor, și nu învățindu-ne, vom putea progresă în continuare pe calea democrației" s.c.l.

Numai că, odată cu mesajul președintelui Iliescu, soseau în Timișoara, în decembrie '93, impresionante trupe de poliție, oameni în treninguri, mașini din dotare, provocatori grosolanii și, fără îndolău, foarte multe instrucții.

La mitingul din Piața Operei, amintindu-se de mesajul președintelui, timișorenii au huiduit prelung...



menire și a depunerilor de coroane. La Catedrală, pe străzi și în cimitire, oamenii tăcuți și cu ochii în lacrimi. În toate aceste locuri putea fi văzut, mic, firav și trăgind după el piciorul impușcat, Traian Orban, membru al Asociației "Memorialul Revoluției". Prin tenacitatea lui (și a altora ca el) s-au strins 20 de milioane de lei (12 de la Primărie și 8 "numai Dumnezeu stie cum adunat") pentru ridicarea celor patru monumente de la Timișoara. "Noi am tinut să punem plăci comemorative în toate locurile în care s-a întimplat ceva groaznic atunci" – spune Ioan Savu, unul dintre participanții la "dialogul" cu Dăscălescu în decembrie '89. Spitalul județean, Poliția, Securitatea, penitenciarul poartă astăzi pecete ale crimelor savarsite atunci.

Abia vorbele simple săpate în piatră, ochii înălcimatii ai timișorenilor, luminările pilipind la un colț de stradă, silueta aliniată al mormintelor, balconul gol al Operei de care atrăg un imens tricolor în bernă au darul să răscolească și să reinvei crimpele din miracolul de atunci. Si peste toate parcă, în cimitir, femeia cu fata împietrită șoptind răspicat fedesenistilor veniți cu o coroană de flori: "Să nu vă atingeți de pomană".

În seara zilei de 17 decembrie a avut loc la Timișoara premieră filmului "Vulpe vinător" al lui Stere Gulea, după un scenariu de Herta Müller și Harry Merkle, "un foarte modest omagiu" – a spus Stere Gulea – "orașului și dumneavoastră, celor care ați avut curajul să începeți totul".

Parlamentul conștiinței naționale

Atins în legitimitatea sa, dl. senator Ion Solcanu s-a enervat și a condamnat inițiativa constituiri unui parlament al conștiinței naționale la Timișoara.

În dimineața zilei de 18 decembrie, pe scena Operei – săptă scăune, cu șapte pahare de plastic, avind pe spătar următoarele inscripții: ministrul de Interne, directorul SRI, procurorul general al României, prim-ministru, președintele Camerei Deputaților, președintele Senatului, ministru de Justiție.

Primarul orașului, Viorel Oancea deschide prima sesiune a Parlamentului, care are următoarea ordine de zi: cuvintul unui rănit, raportul atrocităților comise la Timișoara, rechizitorul Puterii instalate, radiografia puterii comuniste, cuvintul sindicatelor, cuvintul studentilor, moțiunea Tîcu Dumitrescu, cuvintul Opoziției politice, cuvintul unui tiner timișorean, scrisoare către foștii membri p.c.r., anunțarea infierilor.

Printre parlamentarii săsi și de la București pentru această sesiune i-am remarcat pe Ana Sincai, Mihai Șora, Nicolae Constantinescu, P.M. Băcănu, Bogdan Hossu, Victor Ciobea.

Fără intenția de a răni pe nimeni, Parlamentul conștiinței naționale mi s-a parut anatomic: adevărul lui rol ar fi trebuit să fie jucat în totalitarism, dacă atunci ar fi existat încercarea de a construi lumea paralelă, dar adevărata a societății civile.

Reproducem cuvintul rostit de ANA SINCAI, liderul Colindului studențesc din Ajunul Crăciunului, 1968, la sesiunea Parlamentului conștiinței naționale – Timișoara.

Pornind de la denumirea acestui organism neguvernamental – "Parlamentul Conștiinței Naționale", vreau să subliniez că și acum, în 1993, ca și în urmă cu 25 de ani, în 1968, culminind cu 16-22 Decembrie 1989, segmentul societății civile cu cea mai înaltă cotă a conștiinței naționale se dovedește a fi tineretul din România, cu precădere studenții români.

Desigur, în 1968, în condițiile dictaturii, Colindul studențesc din Ajunul Crăciunului a fost receptat ca fiind antisovietic, el derulindu-se după intervenția trupelor sovietice în Cehoslovacia pentru suprimarea "primăverii de la Praga". Si astăzi, protestele studentilor sunt legate de sentința abominabilă impotriva lui Ilie Ilașcu și a grupului de români condamnați la Tiraspol. Dar manifestările studentilor sunt îndrepătate explicit împotriva Puterii actuale, care seamănă din ce în ce mai mult cu cea anteroară, prin occultarea adevărului, în primul rind a adevărului legat de martirii lui Decembrie '89. Inițiativa legislativă a organizațiilor studențesci privitoare tocmai la acest adevăr dovedește o dată în plus că rectitudinea etică, suport al verticalității conștiinței naționale, este trăsătură dominantă de necontestat a tineretului din România. Idealurile lui Decembrie '89 sunt mai vii ca oricând și ele sunt prezente în gindul și în inima celor cărora, pe drept, le aparține viitorul acestei fări.

Dumnezeu să fie cu iubitorii de ADEVĂR!

București a avut loc premieră filmului lui Stere Gulea "Vulpe vinător", după scenariul săcăzut de Herta Müller și Harry Merkle.

Imaginea și camera: Florin Mihăilescu. Director film: Mihai Stavila. Muzica: Dan Ștefănică, Vali Sterian. Scenografia: Radu Corciova. Costume: Maria Peici. Montaj: Victoria Nae. Coloană sonoră: Horea Murgu. Machiaj: Flori Vaeni. Regizor secund: Sanda Iorgulescu. Secund imagine: Sorin Dumitrescu. Cu: Oana Pellea, Mara Grigore, Dan Condurache, Claudiu Istodor, Dorel Visan, George Alexandru, Adrian Titieni, Cătălina Mustata, Marius Rilea, Irene Flammann, Luminița Stoianovici, Suzana Macovei.

"A face un film de ficțiune despre «starea Timișoara '89» (și, prin extensie, despre «Timișoara '90» sau '91» sau...) nu este numai o chestiune de... estetic vorbind, curaj, ci reprezintă în primul rind o opțiune morală." (Ioan Grosan)

Cum poate fi banalizat tragicul

Seria comemorărilor Revoluției din Decembrie este deschisă oficial de Lorin Fortuna în 16 decembrie la Consiliul județean Timiș. E lume puțină: reprezentanți ai organizațiilor de revoluționari (care încearcă într-un astfel de moment să-și depășească rivalitățile), ziaristi, funcționari ai Consiliului ("ca să umple sala"). Discursurile stingace și cam toate la fel nu sint în stare să evoce (necum să reinvie) fiorul a ceea ce s-a trăit atunci la Timișoara. Cuvinte care ar trebui să te cutremure ("Cine ne-a impuscat, cine ne-a furat și ne-a ars morți?") rămân departe; ele nu reușesc să perforze acul pislos al unei ședințe formale. Nicăi măcar apariția lui Dan Iosif cu foulier alb nu inviorează atmosfera. El este privit și ascultat doar cu dispreț mocrnit. Plin de sine, "sincer" și "popular" ("Fraților!"), Dan Iosif se lansează într-o peroratie în care explică celor prezenti că el n-a urmărit și nu urmărește nici un avantaj (ca și cum acolo, la Cotroceni, unde "lucrează", ar fi cel puțin persecutat). El mai explică și cum era în '47, cind comuniștii încitații pe muncitori împotriva intelectualilor (ca și cum în 28 ianuarie 1990 nu el ar fi condus contramanifestația pornită din Banu Manta și cind pentru prima dată s-a auzit la București "Moarte intelectualilor").

Comemorare și revoltă

În ziua de joi 16 decembrie, mulți timișoreni au trecut prin Piața Maria, prin fața casei pastorului Tókes László, "ca să revădă locul de unde a început...". Dar ei n-au putut să intreacă în număr polițiștii amplasati în "dispozitiv", fie în anumite puncte, fie patrulează, fie așteptând în mașini mici, în jeep-uri și în mașini mari, de fier, cu plase de sarma pe parbriz. "Dacă ar fi fost la fel de mulți și atunci – comemorează un timișorean –, n-am mai fi putut face nimic". În Hotelul Timișoara nu poti arunca un ac de teneri atletici în treninguri și de uniforme albastre. Așa incit nu se poate spune că autoritățile de la București n-au pricpusat mesajul din acest an al Timișoarei: comemorare și revoltă.

In Piața Operei, mitingul organizat de către BNS și Cartelul Alfa a reunit cîteva mii de oameni. Pentru prima dată la o astfel de manifestare au fost prezentați reprezentanți ai marilor sindicate: Alfa, CNSLR-Frăția și BNS. Alături de Bogdan Hossu, președintele BNS, și Victor Ciobea, președintele CNSLR-Frăția, au vorbit mai mulți lideri de sindicat, toți arătind că actualul guvern, după ce și-a dovedit incompetența aruncind țara în criză, trebuie să demisioneze. În cazul în care motiunea de cenzură este respinsă de Parlament, liderii sindicali au anunțat hotărîrea lor de a declanșa în ianuarie 1994 o grevă generală.

În aceeași zi – 16 decembrie –, mitingul sindical a fost urmat de cel al organizațiilor revoluționare, avându-i ca invitați pe Doina Cornea, Simina Mezincescu, Ion Caramitru (care a citit mesajul Regelui Mihai adresat Timișoarei).

Zi de doliu

Pentru ziua de 17 decembrie, primăria Timișoarei a declarat zi de doliu. A fost ziua dezvelirii și a sfintirii monumetelor ridicate în memoria celor uciși, a slujbelor de po-

Un film despre Timișoara '89-'91 Vulpe vinător

"Fără înțeță: filmează și au destinul lor. Aceasta nu face excepție. Termină filmările exact acum doi ani, apăre pe ecrane abia acum, fără să fi fost vorba despre intervenția cenzurii. Această îndelungată amintire a ieșirii lui la public mi-a pus o importanță problemă. Finind un film mai mult sau mai puțin legal de Revoluție – deci cu implicări politice –, cum apare el astăzi, cind atitudinea noastră față de acest eveniment a balansat între euforie și negare?" (Stere Gulea)

La 17 decembrie 1993, la cinematograful "Timiș" din Timișoara, și la 20 decembrie 1993 la cinematograful "Studio" din

MARTI 14 DECEMBRIE

• **Sedintă a Consiliului Suprem de Apărare a Tării**
În cadrul sedinței Consiliului Suprem de Apărare a Tării a fost analizat și avizat proiectul Legii de organizare și funcționare a SRI. Totodată s-au analizat problemele ivite în cadrul programului de restructurare a sectorului industrial de apărare. S-au prezentat și programele de "cercetare științifică și de asimilare de produse noi de tehnica militară", respectiv "Programul de înzestrare a forțelor armate pentru perioada 1993-1996 și în perspectiva pînă în anul 2000".

• **Apel către liberali**

Prinț-ur apel către liberali, domnii Vintilă Brătianu (PL-93), Dan Amadeu Lăzărescu (PNL) și Alexandru Paleologu (PAC) s-au adresat " tuturor celor care doresc să contribuie la scoaterea României din marasmul în care se află".

• **PDSR – dispus să lărgescă coalitia guvernamentală**
Senatul PDSR Ion Solcanu a afirmat în cadrul conferinței săptămînale de presă că partidul său este dispus să participe la un guvern de coalitie cu alte partide, între care PUNR sau chiar PNTCD, dar în nici un caz cu PD (FSN), "ai cărui fruntași au dosare la Procuratură".

MIERCI 15 DECEMBRIE

• **ONU ajută țările afectate de embargou**

D-na Simona Miculescu, purtător de cuvînt al MAE, a anunțat adoptarea unei rezoluții, în cadrul Comisiei a două a Adunării Generale ONU, privind acordarea de asistență țărilor afectate de aplicarea sanctiunilor Consiliului de Securitate împotriva Iugoslaviei, printre care și România. Conform rezoluției, se oferă asistență și facilități în export și pentru promovarea investițiilor străine.

• **Întîlnire PDSR-PUNR**

În cadrul întîlnirii dintre grupurile parlamentare ale PUNR și membrii Biroului executiv al Guvernului s-a pus în discuție formarea unui guvern de coalitie cu participarea directă a PUNR. Parlamentarii PUNR au exprimat ideea că actuala formulă monocoloră de guvernare nu mai are valabilitate politică, estimînd că la începutul anului viitor se va realiza un nou cabinet. Din această formulă, consideră PUNR, vor trebui excluse PD (FSN) și PL-93, care au gîrat politice guvernele anterioare.

• **PNL și PAC pregătesc alianță**

"Sperăm ca pînă la sfîrșitul lunii ianuarie să putem instituitionaliza alianța dintre PNL și PAC", a declarat în cadrul conferinței săptămînale de presă președintele PNL, Mircea Ionescu-Quintus. Această alianță este net separată de declarația de principiu semnată de cele două partide și, totodată, este deschisă "pentru toate celelalte partide liberale".

• **Miting organizat de primarul Halaicu**

Consiliul local al municipiului București, în frunte cu primarul general Crin Halaicu, a organizat un marș între Primărie și Ambasada Federației Ruse, la care au participat cîteva sute de cetățeni. S-a protestat astfel împotriva sentinței de la Tiraspol, prin care Ilie Ilăscu a fost condamnat la moarte.

• **Sindicalele se unesc împotriva Executivului**

În urma unei reunii extraordinaire, cele mai importante confederări sindicale – Cartel ALFA, BNS și CNSLR-Frăția – au hotărît să continue împreună acțiunile sindicale împotriva politicii falimentare a actualului guvern, care nu poate reprezenta un partener de negocieri în vederea încheierii unui pact social. A fost stabilit și programul viitoarelor acțiuni de protest, fiind posibilă declansarea unei greve generale în luna ianuarie.

• **O nouă plingere împotriva guvernului Petre Roman**

Corpul de control al primului-ministrului a depus la Parchetul General încă o plingere împotriva lui Petre Roman și a altor membri din conducerea Partidului Democrat, fost FSN. Printre cei vizuați se află Corneliu Babeti, fost secretar de stat la Ministerul Culturii, Bujor Bogdan Teodoru, fost secretar de stat, și Ion Sofroniu, fost prefect al județului Brașov.

JOI 16 DECEMBRIE

• **După Senat, Camera Deputaților a adoptat "moțiunea Tîcu Dumitrescu"**

Camera Deputaților a dezbatut și aprobat cu 178 de voturi pentru și 52 contra moțiunea inițiată de senatorul Constantin Tîcu Dumitrescu. Prin urmare, se va elabora un proiect de lege care prevede publicarea listei informatorilor Securității și interzicerea accesului acestora în funcții publice.

• **Proiectul Legii secretului de stat va fi probabil retras**

Dezbaterea Legii privind secretul de stat în Comisia parlamentară de control asupra SRI a fost amintită datorită reprezentanților Opoziției și ai PUNR, care au susținut că o astfel de lege nu este necesară într-un stat democratic. Se pare că proiectul va fi pînă la urmă retras de către initiatorii săi.

• **Locuitorii Ardealului de Nord nu sint recunoscuți ca veterani de război**

Camera Deputaților a început dezbaterea proiectului de lege privind veterani și văduvele de război. Deputații ma-

Ana Blandiana, nouă președintă a Alianței Civice, a vorbit din Balconul Universității la mitingul din 16 decembrie



jorității parlamentare, în frunte cu Petre Turlea, au solicitat ca locuitorii din Ardealul de Nord să incorporeze obligatoriu în armata maghiară să nu beneficieze de calitatea de veteran de război pe motiv că au luptat împotriva României. Propunerea a fost adoptată, cu toată împotrivitea reprezentanților Opoziției.

• **Vizita d-lui Meleşcanu la Washington**

Ministrul de Externe Teodor Meleşcanu s-a întîlnit la Washington cu secretarul de stat american Warren Christopher și cu subsecretarul de stat Stephen Oxman. Printre altele s-a discutat problema aderării României la NATO și a fost semnat protocolul privind schimbul instrumentelor de ratificare a tratatului bilateral de protecție reciprocă a investițiilor. S-a convenit de asemenea asupra deschiderii unui consulat american la Cluj și a unui consulat român la Los Angeles.

• **Senatul discută Imnul de Stat al României**

Senatul a luat în dezbatere proiectul de lege privind întronarea Imnului de Stat al României. S-a decis prin vot că imnul să fie compus din strofele 1, 2, 4 și 11 ale poeziei "Un răsunet" de Andrei Mureșanu.

VINERI 17 DECEMBRIE

• **Moțiunea de cenzură a Opoziției a fost respinsă**

Parlamentul Română a dezbatut și votat moțiunea de cenzură depusă de Opoziție împotriva guvernului Văcăroiu. La dezbatere au fost prezenti ca observatori lideri ai confederărilor sindicale ALFA, BNS, CNSLR-Frăția. Cu toată intervenția anti-Văcăroiu a unor parlamentari PUNR, rezultatul votului a arătat clar faptul că acest partid a votat în bloc pentru menținerea în funcție a actualului guvern. De mentionat totuși că sase dintre parlamentari PUNR au părăsit Palatul Parlamentului înaintea votului. Moțiunea a fost respinsă la un "scor" foarte strîns: 223 voturi pentru și 235 împotriva.

• **Lucrările Delegației permanente PNL**

La lucrările Delegației permanente a PNL a fost aprobată decizia Biroului permanent al partidului de excludere a lui Radu Cîmpeanu din toate funcțiile de conducere. În același săptămînă s-a hotărît și continuarea negocierilor cu PAC în vederea constituirei unei alianțe pentru un program comun de guvernare.

• **Ambasadorul rus cere încetarea demonstrațiilor**

Ambasadorul Rusiei la București, dl. Evghenii Ostrovskiy, a cerut încetarea demonstrațiilor de protest împotriva sentinței de la Tiraspol ce se desfășoară în fața Ambasadei Ruse.

• **Președintele Iliescu nu dizolvă Parlamentul**

Referindu-se la unele informații apărute în presă legate de intenția președintelui Iliescu de a dizolva Parlamentul, purtătorul de cuvînt al Președintelui, Traian Chebeleu, a arătat că "președintele României nu intenționează așa ceva, cel puțin în momentul de față. Mai vedem după moțiune". S-a mai menționat că dl. Iliescu este deschis oricărui forume de guvernare, cu condiția ca acestea să fie capabile să accelereze procesul de reformă.

SÂMBĂTĂ 18 DECEMBRIE

• **Parlamentul Constituției Naționale**

În sala mare a Operei Române din Timișoara s-a întrunit în prima sesiune de urgență Parlamentul Constituției Naționale, forum inițiat de primarul municipiului, Viorel Oanțea. În luările de cuvînt ale participanților s-a făcut un aspru rechizitoriu al Puterii actuale și s-a cerut îndepărțarea din structurile de conducere a celor care au slujit regimului

trecut. S-a mai cerut stabilirea vinovatilor de represiunile din timpul Revoluției din Decembrie 1989.

• **Ministrul Apărării rus nu mai vine**

Vizita în România a ministrului rus al Apărării, Pavel Graciov, a fost amintită din nou. Printr-o telegramă, ministru rus a comunicat că după alegerile din țară să va avea loc o activitate foarte importantă în cadrul CSI, de la care nu poate lipsi. Totodată au fost luate în considerare și manifestări ce au avut loc după pronunțarea sentinței în procesul Ilăscu și care au determinat o atitudine antirusească.

DUMINICĂ 19 DECEMBRIE

• **BUN a devenit operativ**

La Sarmizegetusa a fost semnat acordul de constituire a Blocului Unității Naționale (BUN), alianță între PUNR și PDAR. BUN va fi condus de o comisie executivă formată din 10 membri (cîte 5 de la fiecare partid), iar președinția va fi exercitată prin rotație din 6 în 6 luni de șefii celor două partide. Gheorghe Funar, președintele PUNR, a declarat că BUN nu mai sprijină actualul guvern, care dacă nu va prezenta pînă la 1 februarie 1994 un program anticriză va trebui înlocuit cu un decoalitate. Nu este exclusă nici varianta alegerilor anticipate.

LUNI 20 DECEMBRIE

• **Invitație prezidențială la dialog**

Președintele Ion Iliescu a adresat cite o scrisoare conducerii fiecărui partid politic reprezentat în Parlament, în vederea întreprinderii, în perioada următoare, a unor runde de negocieri pentru a cunoaște punctele de vedere și soluțiile preconizate de fiecare formăjune politică pentru depășirea actualiei crize.

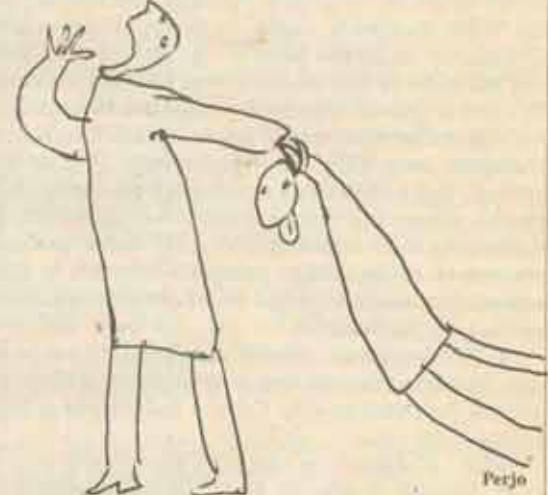
• **Pregătiri pentru greva generală**

Principalele confederări sindicale, Cartel Alfa, CNSLR-Frăția și BNS, au analizat planul declansării unei greve generale. Dacă Alfa dorește o grevă în cascădă, mult mai ușor de controlat de confederătie, CNSLR propune greva totală paralizantă. Pentru moment încă nu s-a stabilit strategia prin care se dorește declansarea unei greve generale, cel mai probabil în luna ianuarie anul viitor.

• **Discuții pentru unitatea liberalilor**

La sediul GDS s-a desfășurat o conferință de presă a semnatariilor "Apelului către liberali", respectiv dl. Alexandru Paleologu, Dan Lăzărescu și Vintilă Brătianu. În prezență a numeroși lideri liberali, initiațorii întîlnirii au precizat că demersul le apartine în totalitate și urmărește formarea unui singur partid liberal, "liberalismul fiind singura soluție pentru ieșirea din criză și singura alternativă la totalitarism".

AM ADUS RAPORTU /
S.R.I.

• **PSM nu dorește alegeri anticipate**

Președintele PSM, Ilie Verdet, a amintit în cadrul unei conferințe de presă că pentru formăjunea politică pe care o conduce stabilitatea politică este mai importantă decât orice, de aceea nu dorește alegeri anticipate, deși acestea ar consolida poziția PSM în Parlament.

• **Raport SRI despre Revoluție**

La Comisia pentru cercetarea evenimentelor din Decembrie 1989 a fost depus Raportul întocmit de directorul SRI, Virgil Măgureanu, cuprinzînd viziunea acestui serviciu de informații – bazată pe informații și documente proprii – despre evenimentele din Decembrie.

Documentul primit reprezintă totuși doar prima parte a Raportului, restul urmînd să fie depus cel mai probabil pînă la sfîrșitul anului.

Pagina realizată de
RALUCA STROE-BRUMARIU
și MARIAN CHIRIAC

ILIE ȘERBĂNESCU

Stînga nu și-a rezolvat problemele prin victoria asupra moțiunii

Făcindu-se să nu inteleagă sensul demersului Opozitiei – și bătind toba expres cu interpretarea acestuia ca o încercare de a ajunge la putere și nu de deschidere către o guvernare mai abilitată să răspundă sfidărilor interne și externe ale perioadei – reprezentanții Puterii s-au pregătit – să ar putea spune, minuțios – spre a-i da cîteva palme pentru îndrăzneala de a contesta. S-a apelat la arhicunoscutele metode ale prezentării negrului drept alb, în care Puterea actuală are experti îndelung verificati. Precum și la aceeași măsură gata să se facă purtători ai unui asemenea mesaj, deoarece pentru ei onorabilitatea nu contează. Să în timp ce, gindindu-se căcăput și la propriul electorat, reprezentanții partidelor aliate au mai scăzut ceva din tonul ditirambic – senatorul Adrian Păunescu având chiar o intervenție echilibrată, în care a cerut unirea eforturilor competențelor din tabără Stîngii și din tabără Dreptei –, cei ai partidului de guvernămînt, precum și cel direct vizat (dl. Văcăroiu), s-au întrecut în manevre diversioniste, a căror linie strategică a fost: Opoziție nu numai că nu-i convine că lucrurile au început să meargă bine în România, dar din această cauză i-ar suride chiar să vină la putere pentru că ar putea luce totul de-a gata. Dar au putut să auzeze atită minciuni pe unitate de timp: de la afirmația că s-ar subvenționa doar agricultura și mineritul (fără o vorbă despre mii de miliarde lei subvenții camuflate pentru industriile alimentare, puse în circa populației prin inflația insuportabilă de peste 300% anual) pînă la halucinanta "prognosă" că nivelul de trai va spori în 1994 cu 15-20%!

Este de presupus că președintele Iliescu s-a bucurat de noua victorie a Stîngii în Parlament în apărarea Guvernului Văcăroiu și împotriva moțiunii de nelîndere depuse de Opoziție. Dar este absolut sigur că are motive serioase de supărare față de premier. Aceasta, spre a-si salva pielea, a pasat tot ceea ce a admis într-un fel sau altul că a fost negativ pe timpul mandatului său în circa anterioarelor guvernări postdecembriste. Dînsul a apreciat că a fost nevoie să preia o economie peste care trecuse nici mai mult nici mai puțin decât "un cutremur de gradul 8 pe scara Richter", ca efect al unor decizii falimentare printre care a menționat: risipirea rezervei valutare a țării, desființarea prematură a cooperativelor agricole, abandonarea controlului asupra întreprinderilor de stat, desconsiderarea industriei ca fiare vechi, distribuirea privată a certificatelor de proprietate, acceptarea în aranjamentele cu FMI și Banca Mondială a unor condiții insuficiente negociate, desfășurarea unei reforme incoerente, neretragerea la timp a subvențiilor de consum în cadrul operațiunii de liberalizare a prețurilor. Nu mai punem în discuție faptul că multe din aceste culpe se bat cap în cap. Guvernele anterioare sunt făcute vinovate, pe de o parte, de a nu fi luat la vreme măsuri-cheie ale reformei, iar pe de altă parte sunt acuzate de pripeală în exact singurele acțiuni, de altfel timide, întreprinse pe calea reformei. Așa cum se vede, lupul moralist face pe proreformistul sau antireformistul – după caz, cum li vine bine. Lup moralist pentru că dreptul de a acuza acum reforma Roman îl au doar cei care, indiferent de pe ce poziție, au făcut-o atunci. Si oricum nu pot avea un asemenea drept cei care au constituit mașina de votare a măsurilor Roman – adică actualii PSDN-isti (PDSR-isti) – și care la vremea respectivă erau în stare să-i xifice pe critici ca "destabilizatori" și chiar "dușmani de neam și judecăție".

Dar îngheșându-se să acuze guvernele Roman și Stolojan de cîte în lună și stelu, dl. Văcăroiu l-a faulat pe președintele Iliescu. Căci dacă dl. Iliescu nu are o legătură directă cu gestiunea concretă, operativă a unor probleme economice și sociale, ecă intră firesc în atribuțiile premierului și ministrilor săi, nu-l poate însă despărți nimenei, indiferent că vrea sau nu, de mările decizii din România postdecembristă. Își poate închipui dl. Văcăroiu, de pildă, că România și-a asumat în față



FMI și Băncii Mondiale angajamente de care dl. Iliescu să nu fi știut sau cu care să nu fi fost de acord? Oare faptul că liberalizarea prețurilor s-a făcut nu dintr-o dată, ci în etape (din pacate, tocmai de aceea cu costuri economice și sociale mult mai mari) și că o ultimă fază mai semnificativă i-a ajuns în cap d-lui Văcăroiu, săcă cum dinsul se plinge acum, în loc de a fi făcută la timp, nu se datorează tocmai strategiei de "temporizare" cerute de dl. Iliescu? Oare acum dl. Văcăroiu însuși ia decizii aşa chiar fără să mai treacă căcăput din cind în cind pe la Cotroceni?

In orice caz, pentru populația confruntată cu alte realități, toate frazele despre succesele Guvernului au părut o gărgări nemaipomenită, care, în plus, pe măsură ce treceau orele, se arăta și interminabilă. Cu ajutorul TVR, care a transmis dezbaterea, parlamentară – deopotrivă ai Puterii și Opoziției – au stricat românului o zi întreagă, căci de pe urma discuțiilor a realizat că nu va avea absolut nimic. Pentru Putere, față de problemele pe care le are, victoria obținută nu prea reprezintă mare lucru. Dilemele asupra reformei economice rămîn aceleași. Guvernul, prin Acordul cu FMI, s-a angajat pentru o reformă pe care din arcul de stînga nu o dorește de fapt nimeni, PSM-ul, cel puțin, exprimindu-se deschis împotriva. În privința acestei reforme va manifesta arcul de stînga aceeași unitate în jurul Guvernului PDSR-ist precum împotriva Opoziției în cazul moțiunii? Un prim test va fi trezarea prin Parlament a Acordului cu FMI. Dacă Stînga se va manifesta unitar înseamnă ori că a hotărît să aplique o reformă cu care nu este de acord, urmînd a îmbrăca o altă haină politică, ori este decisă să joace doar teatru fără a și întreprinde reformă, dar atunci trebuie să fie conștientă că își asumă responsabilitatea blocării accesului României pe piețele financiare internaționale. Dacă Stînga nu se va manifesta unitar cu prilejul votării Acordului cu FMI, acesta va avea nevoie pentru a fi adoptat de contribuția Opozitiei, întrucât, spre deosebire de moțiune, în cazul respectiv, nu Opozitia, ci Puterea trebuie să obțină majoritatea și o defecțiune în cadrul ei semnifică imormat infringere. Si atunci dl. Iliescu, dacă va dori totuși să n-o strice cu comunitatea finanțelor mondiale, va constata că toată străduința obstinată ca Stînga să respingă moțiunica Opozitiei nu va fi avut de fapt nici un rost.

Scorul realizat arată că nici Guvernul nu ar fi obținut un vot de încredere dacă l-ar fi cerut. Mai mult, diferența dintre voturi arată că la ora actuală soarta guvernului Văcăroiu se tine doar în 13 voturi. Număr fatal. Un asemenea rezultat nu poate fi considerat o victorie, ci mai degrabă un semneșec și constituie un semnal de alarmă care nu poate fi ignorat. Cu atât mai mult cu cit PUNR și PDAR, care au încheiat o alianță politică imediat după votarea moțiunii, au cerut cu insistență schimbarea Guvernului, amenințind în caz contrar eu o nouă moțiune. Cum atât modul în care au decurs dezbatările – în care Opozitia a fost net superioară atât prin argumente, cit și prin prezentarea unui program-alternativ de guvernare –, cit și rezultatul votării au afectat serios structura de rezistență a guvernului Văcăroiu, rămîne să vedem care va fi reacția de răspuns a Puterii: va schimba Guvernul cu total sau va recurge la mica remaniere?

TIA ȘERBĂNESCU

Guvernul, în retragere

Dezbaterile de vineri din Parlament au fost pregătite cu multă grijă de organizatori, care au simțit că, de data aceasta, moțiunea de cenzură avea un suport critic mult mai amplu. Victoria Guvernului în Parlament era cotată ca o victorie simultană în fața sindicatelor și a studenților, și – întrucât dezbatările au fost transmise în direct la TV – ea trebuia să constituie și o demonstrație publică a forței incontestabile a actualului guvern.

Inaintea rundei finale de vineri, premierul Văcăroiu s-a întinut separat cu partidele care chibzeau Puterea, PRM, PSM și PUNR, și a apărut la TV într-un interviu menit să cîstige bunăvointa telespectatorilor și să discreditze acțiunea Opozitiei. Domnia sa a calificat mitingurile sindicale ca fiind expresia unei tensiuni sociale întreținute de Opozitie și a acuzat "o anumită parte" a liderilor sindicali "că fac politică". În paralel, vacanța studenților a fost brusc extinsă, astfel incit (închizindu-se căminele) aceștia au fost practic invitați să părăsească Bucureștiul. În fine, după interviul premierului Văcăroiu, care s-a arătat deosebit de optimist în ce privește executarea moțiunii (și chiar ușor disprețitor), a urmat un dialog politic pe aceeași temă între domnii Emil Constantinescu, președintele Convenției Democrațice, și Ion Minzatu, vicepreședintele PDSR. Stimulată de aceste preparative, carora li s-a adăugat un cor întreg de declarații belicoase în presă, dezbaterea moțiunii s-a transformat rapid nu numai în capul de afiș al săptămânii politice, ci într-o înfruntare care depășea sfera Parlamentului, devenind aproape o nouă ediție a înfruntării electorale. Rezultatul votului exprimă cu mai multă elovență ca altădată dramatismul luptei politice în care ambele părți – și Puterea și Opozitie – și-au argumentat pozitivile. Din cele 459 de voturi exprimate, 423 au fost în favoarea moțiunii, iar 436 în favoarea Guvernului. Cum numărul total al parlamentarilor este 484, numărul necesar de voturi pentru victoria moțiunii era de 243. După cum se vede, doar 20 de voturi au lipsit pentru ca Guvernul să fie obligat să-și recunoască public eșecul, care – în urma dezbatărilor – s-a conțurat mult mai evident decât "victoriile" pe care dl. Văcăroiu și le atribuise și pe care coaliția guvernamentală n-a reușit să le susțină altfel decât acuzind – conform niciunui de partid – Opozitie de destabilizare. Tonul excesiv de optimist anunțat de prelegerea d-lui Văcăroiu și de cuvintul agresiv și pe alocuri insultător al d-lui Marian Dan s-a evaporat pe parcurs, facind loc unor aluzii amenințătoare ce păreau incurajate de rezultatul alegerilor din Rusia. Faptul că pînă și dl. Adrian Năstase, președintele partidului de guvernămînt și moderatorul dezbatărilor, nu și-a putut reprimă o remarcă adresată parlamentarilor din Opozitie ("Eu să vă scoad din sală, dacă nu faceți liniște, din Parlament o să vă scoatăți altii") dovedește că alianța PDSR cu partidele considerate fie extremiste, ca PRM, fie conservator-comuniste, ca PSM, se consideră "validată" oficial prin succesul naționaliștilor ruși în recenta campanie electorală. Acest refren al siguranței de sine care părea să constituie nota dominantă a corului Puterii a sfîrșit prin a răsună, datorită utilizării exagerate și cam forțate a clișeelor luptei de clasă din recuzita anilor '50, din ce în ce mai fals și mai penibil. Unul dintre motivele pentru care edificiul apărării d-lui Văcăroiu avea să se dovedească vulnerabil l-a constituit tocmai tentativa de a arunca efectele guvernării sale în sarcina exclusivă a guvernelor anterioare la adresa căror

nu a crăpat nici o acuzație. Aproape tot ce era rău în tară se datora guvernului Roman și Stolojan, în timp ce guvernul Văcăroiu, victimă acestora, recuperase în mod miraculos tot ceea ce acestea distrusaseră. După socoteala d-lui Văcăroiu, aceste două guverne adusese – în numai trei ani – atât de multe pagube țării incit întreceau în efecte performanțele dictaturii ceaușiste din toti cei 25 de ani ai săi. Lăsind la o parte intenția d-lui Văcăroiu de salva onoarea dictaturii comuniste într-un mod atât de deschis, ar trebui să ne punem întrebarea: cine i-a impiedicat, oare, pe domnii de la putere să facă inventarul exact al moștenirii ceaușiste și al fiecărui din guvernele anterioare? De ce n-au făcut acestă gesturi, atât de curte la vremea respectivă și de presă independentă și de Opozitie? Ce l-a impiedicat pe dl. președinte Iliescu să ceară acest lucru public, printre scrioare deschisă, așa cum a procedat în atîea altă probleme? Motivul este unul singur: faptul că toate guvernele de după Revoluție au simțit și au consumat că este vorba de o gestiune unică.

Un inventar însemna o delimitare, o despartire; nefăcîndu-l, aceste guverne și-au recunoscut involuntar – dar împede – aceeași apartenență. Dacă acesta este motivul "subconștient" pentru care Puterea postdecembristă nu și-a încheiat societatea nici cu trecutul și nici cu propriul prezent, riscind să se lasă astfel surprinsă asupra continuății, motivul real se datoră tot continuății: obiceiul transmis din congres în plenăr ca, datorită unei gesturi neclarificate, păcatele să poată fi atribuite oricui și oricind, după cum o cer interesele de moment și supraviețuirea selecționatei de partid.

In pofida acestei manevre de a scăpa de răspundere, "echipa ciștințătoare", deși a scăpat de moțiune, nu a scăpat de compromitere. Scorul realizat arată că nici Guvernul nu ar fi obținut un vot de încredere dacă l-ar fi cerut. Mai mult, diferența dintre voturi arată că la ora actuală soarta guvernului Văcăroiu se tine doar în 13 voturi. Număr fatal. Un asemenea rezultat nu poate fi considerat o victorie, ci mai degrabă un semneșec și constituie un semnal de alarmă care nu poate fi ignorat. Cu atât mai mult cu cit PUNR și PDAR, care au încheiat o alianță politică imediat după votarea moțiunii, au cerut cu insistență schimbarea Guvernului, amenințind în caz contrar eu o nouă moțiune. Cum atât modul în care au decurs dezbatările – în care Opozitia a fost net superioară atât prin argumente, cit și prin prezentarea unui program-alternativ de guvernare –, cit și rezultatul votării au afectat serios structura de rezistență a guvernului Văcăroiu, rămîne să vedem care va fi reacția de răspuns a Puterii: va schimba Guvernul cu total sau va recurge la mica remaniere?



Perjo

Extremismul românesc îngrijorează

GABRIELA ADAMESTEANU Intre diversiune si cult

Poet și jurnalist de renume în SUA, Andrei Codrescu a emigrat din România la vîrstă de 19 ani, la sfîrșitul anilor '60. A revenit după Revoluție, într-o Românie de care rămăsese legat, dar din care a plecat dezamăgit de evoluția politică și de manifestările naționaliste ale unor prieteni din copilarie. Revista "22" a publicat în 1991 articolul unde, cu acuitate și cu o cruzime indurată, Andrei Codrescu și-a descris călătoria în urma căreia a încrezut să mai aibă nostalgia provocată de căsătoria "acasă". Revistele literare românești au tradus versurile lui Andrei Codrescu, iar acum cîteva luni i-a apărut volumul de proze scurte "Domnul Teste în SUA".

La 7 decembrie, Andrei Codrescu a publicat în cunoscutul ziar "The New York Times" articolul intitulat "Fascismul pe pedestal". El poate apărea românilor excesiv de sever, pe alocuri chiar nedrept. Dar articolul lui Andrei Codrescu este simptomatic pentru o serie de reacții apărute în SUA după ce s-a aflat despre ridicarea unui bust al lui Ion Antonescu la Slobozia, în octombrie '93. Conform relatărilor agenției Reuter, evrei americani și unii membri ai Congresului american au acuzat reabilitarea mareșalului Antonescu în România, iar secretarul de stat Warren Christopher a cerut ministrului de Externe al României, Teodor Meleşcanu, ca România să prevină manifestările rasiste, sovine, antisemite și să în distanță făță de fortele politice extremești. Restabilirea unui cult al lui Ion Antonescu este urmărită cu o atenție îngrijorătoare și în Europa occidentală. Dezaprobaarea făță de ridicarea unei statui dedicată lui Ion Antonescu a exprimat-o și cancelarul Helmut Kohl.

Reacțiile internaționale de acest gen sunt totdeauna intens speculative în presa extremistă, interpretindu-se ca o incălcare a independenței României. Deși răspunsul ministrului de Externe, Teodor Meleşcanu, la un recent interviu luat de "Europa Liberă" în legătură cu vizita sa în SUA mi s-a parut a ocoli cu abilitate implicarea forțelor politice extremești aliate Puterii în tentativele de creare a unui cult al lui Ion Antonescu în România (și deci jocul Puterii în această reabilitare), nu se poate nega o afirmație a sa potrivit careia personalitatea lui Ion Antonescu este receptată diferit în România decât făță de restul lumii. În această privință își spun cuvintul și lipsă unor cunoștințe de istorie obligatorii, și absența unei vizuni politice. Aș mai adăuga precizările următoare:

1. Studiile istorice riguroase dedicate lui Ion Antonescu sunt mai puține decât articolele nejustificate favorabile care apar în presa românească la această oră. Dar este de văzut dacă putem într-adevăr vorbi despre un cult spontan al lui Ion Antonescu în România. Despre statuia lui Ion Antonescu ridicată la Slobozia stie putină lume, ea a rămas un fapt marginal, nemediatizat.

2. Decizia ridicării statui apartinând Poliției și ceremonia fiind patronată de C.V. Tudor, Mihai Ungheanu și mai ales I.C. Drăgan, rolul Securității ceaușiste în această inițiativă este prea evident ca să mai aibă nevoie de comentarii.

3. Este de remarcat implicarea unor persoane apartinând actualei structuri guvernamentale: de pildă Mihai Ungheanu, secretar de stat în Ministerul Culturii, căruia i-a oferit tocmai Departamentul Dialog Internațional și care (cotidianul guvernamental o anunță) tocmai a prezidat prima întîlnire a Grupului pentru strategie și reformă culturală.

4. Este indiscutabil că receptarea lui Ion Antonescu este mai degrabă favorabilă la această oră în România, pentru că deportările din Transnistria sunt necunoscute de majoritatea populației. Cunoștințele de istorie dobândite în școală comunistică sunt întregite de istoria dedusă din conversațiile de familie. Din lipsa de informare, dar și din lipsa de interes, generale, a rezistat ideea că, în timpul războiului, evrei au fost în România ocrotiți de lagărele naziste, chiar dacă au avut de suportat anumite discriminări.

5. În privința numărului de victime, nu există încă cercetări acoperitoare. Opinia publică românească are dreptul să se întrebe dacă se poate lansa o asemenea afirmație: "dimensiunile Holocaustului românesc rivalizează în sălbăticie cu cele ale Holocaustului german".

6. Receptarea favorabilă a lui Ion Antonescu se datorează și faptului că el este percepțut ca un luptător pentru reîntregire și ca victimă a comunismului. Într-o țară condusă în ultimii zece ani de conducători mediocri, s-a păstrat legenda demnității sale în fața morții și a tinutei corecte de militar.

7. Opinia publică din România nu este suficient informată despre perioada de complicitate a lui Ion Antonescu cu legionarii, despre manifestările sale dictatoriale, despre cultul personalității care i-a făcut. Ea nu îl vede în postura (reală) de aliat al lui Hitler, Mussolini, Horthy. Nici în cea de adversar al Statelor Unite și de semnatar al unei declarări de război contra lor.

8. Puterea din România a îngăduit reabilitarea lui Antonescu ca o diversiune îndreptată împotriva Regelui Mihai.

ANDREI CODRESCU

Fascismul pe pedestal

La 22 octombrie, exact la o zi după ce Congresul american a acordat României clauza națiunii celei mai favorizate, o statuie a lui Ion Antonescu a fost ridicată în orașul Slobozia, lîngă București. Generalul Antonescu, dictatorul fascist din timpul celui de-al doilea război mondial, a fost răspunzător pentru moartea a cel puțin 250.000 de evrei și 20.000 de tigani.

Aceasta este prima statuie a unui criminal de război ridicată în Europa de Est de la război încotro. Inaugurarea a fost onorată de oficialități guvernamentale, cum ar fi Mihai Ungheanu, susținător al fostului președinte Nicolae Ceaușescu, în prezent secretar de stat în Ministerul Culturii, și Cornelius Vadim Tudor, membru în Parlament și antisemit infocat. Sunt proiectate amplasări de alte statui ale lui Antonescu în mai multe orașe românești.

Campagna nerușinată de reabilitare a unui criminal notoriu i-a ingrozit pe evrei rămași în România. Atacurile antisemite sunt obișnuite în presa de dreapta și în discursurile parlamentare, dar monumentul lui Antonescu aduce situația pe noi culmi ale provocării.

Dimensiunea Holocaustului românesc, rivalizind în sălbăticie cu cel al Germaniei naziste, nu este încă pe deplin cunoscută. Dr. Radu Ioanid, directorul Registrului Național al Supraviețuitorilor Holocaustului Evreiesc de la Muzeul Holocaustului din Washington, a studiat recent deschisele arhive din România și a tras concluzia că dimensiunile tragediei au fost foarte mult subestimate.

În timpul regimului Ceaușescu din România, politica oficială a perpetuat mitul că fascismul românesc a fost mai benign decât oriunde în altă parte și că majoritatea evreilor au supraviețuit războiului. Aceasta s-a dovedit a fi o dezinformare organizată de Ceaușescu, care avea nevoie de vechii criminali ca să-i

sprinjea propriul amalgam de socialism național.

Banii pentru ridicarea statuii generalului Antonescu la Slobozia au provenit de la oficialitățile Poliției și de la Iosif Constantin Drăgan, un om de afaceri emigrant, fost membru al Gărzii de Fier fasciste! Președintele Ion Iliescu, care în discursurile sale publice a condamnat antisemitismul, l-ar fi putut cu ușurință demite pe șeful Poliției din Slobozia și ar fi putut stîrpi din fașă acest ultraj. Chiar tatăl d-lui Iliescu a fost închis într-o din închisorile celebre ale lui Antonescu, la Tîrgu-Jiu. Incapacitatea președintelui de a actiona dovedește puterea pe care partidele de extremă-dreapta o au în România azi.

În 1991, Congresul a votat o rezoluție în ceea ce privește antisemitismul din România care a condiționat asistența, în special clauza națiunii celei mai favorizate, de progresele facute în "combaterea antisemitismului și protejarea drepturilor și securității minorităților etnice". România strimbă din nou în față îngrijorării arătate de Congresul american și scoate în evidență sentimentul din ce în ce mai pregnant în Europa de Est că SUA sunt incapabile să ducă o politică fermă în această zonă.

Renașterea fascismului în Europa de Est este un mare semnal de alarmă. În Croația, străzile li se dau numele unor criminali de război, președintele Franjo Tuđman a numit un fost comandant din regimul ustaș pro-nazist, Ivo Rojnică, în funcția de ambasador în Argentina (ca urmare a protestelor, el i-a retras numirea fară a-și cere scuze). În Slovacia, primul-ministrul Vladimír Mečiar a declarat că tigani sunt un pericol pentru rasa albă. În Rusia, naționaliștii și fasciștii luptă pentru locuri în Parlament. În Germania, antisemiti și fasciști cîştigă popularitate.

Statuia generalului Antonescu privește direct către Statele Unite. Este ca și cum, să spunem, statuia fondatorului Ku Klux Klan-ului ar fi ridicată în Washington, în cadrul unei ceremonii la care ar asista oficialități ale Administrației. Numai că este mult mai rău decât asta. România a ridicat un tribut crimei în masă.

New Orleans

ANDREI CORNEA

Legiferarea injustiției

Nu demult, în seria "Izvoare și mărturii" editată de Federatia comunităților evreiești, a apărut volumul intitulat **Legislația antievreiască** cuprinzind toate legile și decretele cu continut antisemit emise de guvernul prezentat de Ion Antonescu între 1940-1944. Se adăugă stenogramele unor sedințe de Cabinet și ale Consiliului de Ministri din aceeași perioadă. Volumul, alcătuit de Lya Benjamin, este instructiv, tocmai din pricina caracterului său "anost" și îl de vreo implicare particulară sau partizană a istoricului.

Ceea ce frappează la lectură mai întâi de toate este **voința conșcientă de legiferare a injustiției**. Ba chiar, din expunerile de principii la legi, rezultă credința autorilor lor și în special cea a lui I. Antonescu în corectitudinea, în caracterul "normal", dezirabil chiar al nedreptății organizate. Legea, prin esență sa, trebuie să apere dreptul și echitatea. Or, iată un întreg sistem legislativ, alcătuit formal după toate principiile artei juridice, cu legi, articole, paragrafe etc. bine articulate între ele, ce nu face decât să reglementeze și să instituționalizeze o profundă injustiție. Fireste, o multime de legi bine cunoscute ale regimului comunist făceau exact la fel, reluind alte aspecte ale mereu aceleiasi logici totalitare.

Scopul declarat în repetate rînduri al legislației antisemite este așa-zisa "românizare". Altfel spus, depozidarea citorva sute de mii de oameni, cit numărul populației evreiască din România la acea dată, de aproape toate drepturile cetățenești și politice; astfel evreii sunt supuși unui sever regim de segregare, fiind interzise căsătoriile între ei și "români de singe", ei nu mai au dreptul să exercite în afara comunității lor profesiunile de medic, de farmacist, de actor, de profesor și orice funcție publică; elevii evrei sunt excluși din școlile românești, avocații evrei nu pot piede decit în cauze implicant evrei. Din noiembrie 1940, evreii sunt concediați din întreprinderile civile și comerciale. Evreii sunt expropriati de proprietățile rurale, iar din 27 martie 1941 și de imobilele urbane, care trec în patrimoniu statului. Un așa-zis "Centru național de românizare" este înființat spre a aduce la îndeplinire expropriația. Evreii nu mai au dreptul să pozeze apărute de radio sau carnete de conducere, nu mai pot fi nici măcar ucenici în atelierele "românilor de singe", în schimb sunt supuși regimului muncii obligatorii și trebuie să contribuie în natură sau în bani mai mult decât restul populației. Spre exemplu, conform unui decret din martie 1942, evreii trebuie să plătească împărtîtuil așa-numitului "impozit exceptional de reintegrire".

Nu trebuie desigur uitat că cei supuși acestor exacțiuni continuă totuși, în general, să aibă o soartă mult mai bună decât confrății lor deportați în Transnistria, morți cu zecile de mii de frig, foame, boli sau pur și simplu asasinați. Asupra celor încă crutați planează însă mereu spectrul unei "reglementări definitive a chestiunii evreiescă" la care se face nu o dată referire în textele ce insotesc legile și decretele. Dovadă a provizoriatului situației evreilor, religia mozaică nu este recunoscută de drept de către statul român precum alte religii ca ortodoxia, greco-catolicismul, catolicismul, luteranismul, mahomedanismul, ci doar "statul ia act de existență ei de fapt". Merită notat și faptul că, în temeiul legilor respective (dar în disprețul principiilor creștine), legi ce imită legile rasiste de la Nürnberg, erau socotite evrei chiar și cei botezăți, creștinii născuți din părinți de religie mozaică, sau chiar din mamă creștină și tată evreu.

S-ar putea spune că, în contextul istorico-politic respectiv, generalul Antonescu nu putea face altceva. Dar nici o circumstanță sau context nu pot justifica injustiția deliberată și sistematică; pe de altă parte, din spirit de consecvență, ar fi necesar ca acei ce găsesc astfel de scuze generalul Antonescu să fie gata să accepte argumente similare pentru a afla circumstanțe atenuante și lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, Ana Pauker sau Nicolae Ceaușescu.

Lectura acestei cărți de documente ar trebui să dea de gindit oamenilor de bună-credință, care, fie și numai din ignoranță, ar fi tentați uneori să plece urechea la cei dispusi să încearcă reabilitarea lui Ion Antonescu. Un exemplu al acestor încercări – ridicarea unei statui la Slobozia – este prezentat în acest număr al revistei "22". În acest caz, au fost implicate anumite personalități asociate la nivel parlamentar sau guvernamental actualei Puteri, precum senatorul C.V. Tudor sau secretarul de stat de la Ministerul Culturii, Mihai Ungheanu (spre a nu mai vorbi despre Iosif Constantin Drăgan, "eminenta cenușie" a extremității drepte românești), ceea ce atrage după sine și o anumită răspundere a Guvernului,oricit ar fi încercat să le dea disculpă în convorbirile sale purtate recent la Washington.

Un alt exemplu – întristător fiindcă provine de la cel mai influent ziar al Opoziției – se poate găsi în "România liberă" din 14 dec. 1993: prezentindu-se cîteva fotografii de la execuția mareșalului Ion Antonescu, se face și o apologie atât a sefului de atunci al statului român, cit și a altor condamnați de atunci, precum guvernatorul Transnistriei. Fară îndoială, procesul lui Ion Antonescu, desfășurat în condiții de neliberitate și de ocupație sovietică, rămine discutabil în formă și în conținut. Dar din inechitatea procesului nu deurge cu necesitate nevinovăția acuzaților, așa cum se sugerează uneori, de exemplu chiar în textul din "România liberă" mai sus amintit. Crimele comise de regimul Antonescu – aidoma crimerilor comise mai tîrziu de regimul comunist – rămîn o realitate, ele pot fi documentate, ele nu sint niște iluzii și nici încercări dușmanoase de a "culpabiliza poporul român". În sfîrșit, a lupta împotriva reabilitării comunismului ori a încercărilor vădite de restaurație practice de actuala Putere nu justifică deloc indulgențele făță de un alt sistem totalitar, fie acela și anticomunist.

Statele Unite. Cazul Antonescu



Nu "de ce Antonescu?", ci "de ce Vadim?"

La inițiativa Poliției județene din Slobozia, o statuie a mareșalului Ion Antonescu a fost ridicată în fața sediului Poliției. Bustul a fost realizat de sculptorul Doru Drăgușin. La ceremonia de dezvelire, ce a avut loc în 22 octombrie a.c., au participat: Corneliu Vadim Tudor, Iosif Constantin Drăgan, Mihai Ungheanu (secretar de stat în Ministerul Culturii), Leonida Lari (deputat), Romulus Vulpești (scriitor), alături de oficialitățile orașului. Au fost de față cîteva mii de locuitori ai Sloboziei, printre care presa locală a remarcat prezența unor grupuri de elevi scosi de la ore, împreună cu profesorii lor, de către Inspectoratul școlar. Ceremonia a început mai tîrziu decît fusese prevăzut, din cauza întîrzierii lui Cornelius Vadim Tudor. Aceasta a venit însoțit de garda de corp și a monopolizat manifestarea, tinând un discurs, recitind versuri și dînd ordine în dreapta și în stînga. A recitat versuri și Leonida Lari, despre care, cîteva săptămîni mai tîrziu, oamenii adunați în fața Ambasadei Federației Ruse pentru a protesta împotriva condamnării la moarte a lui Ilășcu se întrebau de ce nu e în mijlocul lor. O parte dintre locuincii au părăsit ceremonia, mărturisind că sunt jigniți de confiscarea ei de către Cornelius Vadim Tudor, care a dat următoarea justificare: "Am înțeles că Poliția nu dorește să inaugureze direct, pe față, monumentul. De aceea am fost implicați noi, Fundația «România Mare» și Liga «Mareșal Antonescu». Firește, opera este a poliștilor, dar ca să nu se interpreteze, să nu se creeze probleme diplomatice, s-a ales această soluție de compromis" (conform cotidianului local **Tribuna**, marți 26 octombrie 1993).

Pentru a vedea cum s-a născut această inițiativă în cadrul Ministerului de Interne, care ar trebui să fie neutră din punct de vedere politic, ne-am adresat atât conducerii Ministerului, cit și Poliției județene Ialomița. Am solicitat, de asemenea, cîteva precizări d-lui Mihai Ungheanu, secretar de stat în Ministerul Culturii, prezent la ceremonie.

În Slobozia

La Poliție

Lt. col. Niculae Răducanu, adjunctul șefului Poliției județene, a recunoscut că inițiativa le aparține în exclusivitate și s-a arătat chiar mindru de ea. "Noi n-am pus-o din punct de vedere politic, ci patriotic", a declarat dl. Răducanu. Convingerea că mareșalul Antonescu a fost un mare patriot le-a fost întărită de lectura unei cărți despre Antonescu îngrijită de Iosif Constantin Drăgan, apărută la Fundația Europeană Drăgan în 1991, și a cărții lui A. Simion – **Regimul politic din România în perioada septembrie 1940-iunie 1941** (1976). Pe de altă parte, intînd un curent de opinie favorabil ridicării acestui statu, conducerea Poliției județene s-a gîndit că astfel își poate imbunătăți imaginea (Stînd de vorbă cu oameni din Slobozia, am aflat că, într-adevăr, imaginea Poliției nu este prea bună, din cauza abuzurilor și ilegalităților pe care aceasta le-ar fi săvîrșit; col. Tudor Amza – șeful Poliției, prefectul județului Ialomița, șeful SRI Ialomița, directorul Romtelecom Ialomița și, dețin ilegal la Amană terenuri pe care și-au construit vile, cazuri anchetate în prezent de o comisie parlamentară; prefectul G. Savu, conducind beat masina Prefecturii, a lovit o altă mașină și a fugit de la locul accidentului, fapt ramas nepedepst de Poliție etc.) Au obținut aprobarea de la Inspectoratul General al Poliției și apoi de la Ministerul de Interne, a spus adjunctul șefului Poliției județene. De la Ministerul de Interne a aflat despre inițiativa lor și Liga "Mareșal Antonescu", care s-a oferit să-i sprijine. De altfel, a spus dl. Răducanu, participarea la ceremonie a lui I.C. Drăgan și C.V. Tudor a fost în calitate de președinte, respectiv vicepreședinte al Ligii. Bani necesari au fost obținuți în cea mai mare parte din donații. Polițistii din Slobozia au contribuit și ei prin donații individuale cu suma de 200.000 lei.

Opinia publică

Cea mai mare parte a locuitorilor Sloboziei au apreciat inițiativa Poliției locale: ei îl consideră pe mareșalul Antonescu un mare patriot, un anticomunist, un luptător pentru reînregirea țării. Mulți nu știau că Ion Antonescu a deportat evrei și tigani în Transnistria, ci doar că, în timpul războiului, evreii au fost puși să măture străzile și să curențe zăpadă. Ceea ce, oricum, pare mai puțin periculos decît să fii pe front, în Rusia. Președintii filialelor PAC, PNL și PNTCD din Ialomița au protestat doar împotriva incercării lui C.V. Tudor de a-si face un capital politic din această manifestare. Acest punct de vedere a fost împărtășit și de presa locală. **Tribuna** din 26 octombrie ac. titra pe prima pagină: **Dezvelirea bustului mareșalului Antonescu – Capital electoral pentru "România Mare"**.

Se pare că pentru Slobozia problema nu este "de ce Antonescu?", ci "de ce Vadim?".

Sculptorul

Doru Drăgușin ne-a marturisit că nu avea în plan să realizeze un bust al lui Antonescu. Aflat undeva în țară și neavînd cu ce să se întoarcă acasă, un prieten i-a găsit un loc într-o mașină ce pleca spre București. Mașina era a lui Tudor Amza, șeful Poliției județene Ialomița, care, auzind că Doru Drăgușin e sculptor, i-a propus să facă bustul. Doru Drăgușin a acceptat fără să stea prea mult pe ginduri, considerind că Antonescu se poate inscrie într-o proiectată serie de busturi. El mai făcuse și bustul lui Nicolae Titulescu și ar mai fi urmat să-l facă pe Eminescu și pe Tepes. Doru Drăgușin vede în Antonescu intruchiparea ideii de reînregire a țării, de aceea a fost gata să facă bustul chiar fără bani; căci la acel moment Poliția nu începușe stringerea fondurilor. Pînă la urmă a primit un premiu de 250.000 lei din suma de un milion lei donată de I.C. Drăgan.

Anchetă realizată de OANA ARMEANU

Ministerul de Interne ne răspunde

Stimață doamnă redactor-sef,

Dâm curs solicitări dominevoastră, nu pentru caracterul oarecum imperativ al acesteia, ci din dorința de a nu face publică opiniia în legătură cu problema supusă atenției și de a elimina unele interpretări eronate legate de ea. Dar, înainte de a răspunde strict la întrebările formulate, se impune o precizare: statuia mareșalului Ion Antonescu nu a fost amplasată "în curtea Poliției județene din Slobozia", ci în fața Inspectoratului Județean de Poliție Ialomița.

Considerind că fiind clarificată aspectul amplasării, prezentăm în continuare răspunsurile la întrebările pe care ni le-ati adresat:

1. Privind momentul în care instituția noastră a luat cunoștință despre această acțiune este de presupus că faptul în sine s-a întîmplat în prima parte a anului trecut – perioada în care s-a și luat inițiativa ridicării respectivului monument – dar este dificil de stabilit cu exactitate data cînd fosta conducere a Ministerului de Interne a aflat efectiv despre problema în cauză. Din două motive: pe de o parte – în condițiile în care nu era o acțiune ordonată nu există obligativitatea de a se raporta despre executarea ei, iar, pe de altă parte – neintrînd în sfera competenței profesionale – nu se impunea informarea șaloanelor superioare.

2. În ceea ce privește poziția Ministerului de Interne față de chestiunea în discuție, precizăm, în primul rînd, că participarea unor cadre din Poliția județului Ialomița – inclusiv prin donații individuale de bani – la realizarea monumentului s-a datorat unor convîngri intime și s-a făcut cu titlu personal fără a angaja în vreun fel instituția în cauză. Un alt motiv al atitudinii adoptate de acestea față de inițiativa respectivă îl reprezintă asumarea propriei răspunderi și exprimarea liberei ade-

ziuni la hotărîrile colectivităților din care fac parte și în slujba cărora se află. Ignorarea de către lucrătorii poliției a unui astfel de demers – ce a avut un larg ecou nu numai pe plan local și a beneficiat de sprijinul material al unui număr mare de sponsori – ar fi putut fi interpretată nefavorabil, cu consecințe negative atât asupra imaginii poliției ca atare, cât și a relațiilor de respect reciproc ce trebuie să existe între aceasta și cetățeni.

În condițiile date, rezultă cu claritate că actuala conducere a Ministerului de Interne nu este în nici un mod implicată în inițierea și realizarea monumentului respectiv, fapt dovedit și de neparticiparea nici unui reprezentant al său la ceremonialul de inaugurare.

Pot fi discutabile, totuși, atât locul amplasării statuii, cit și oportunitatea omagierii sub această formă a mareșalului Ion Antonescu, mai ales că personalitatea lui continuă să fie controversată și aparține unei perioade contradictorie a trecutului nostru. Tocmai de aceea, este de dorit ca asupra unor asemenea probleme viu disputate ale istoriei românești, specialiștii să se aplece cu mai multă rigore și obiectivitate pentru a reda adevărul pe care opinia publică internă și internațională îl așteaptă și, funcție de acesta, să se întreprindă sau nu în viitor inițiative de genul celei amintite.

3. Este evident că, în condițiile date, nu se poate stabili nici o încălcare a normelor deontologice ale profesiei de polițist – prevăzute inclusiv în documente internaționale – și, mai mult, nu există baza legală în virtutea căreia să se poată lăua vreo măsură sancționatoare împotriva celor care, în nume propriu și din motivele invocate mai sus, au susținut inițiativa la care facem referire.

Onorați de faptul că nu am fost omisi de la acest "dialog social" vă asigurăm, în continuare, de permanenta noastră disponibilitate la colaborare.

Serviciul de Presă al Ministerului de Interne

Pozitia președintelui României

Intrebare: Organizațiile evreiești internaționale consideră că ridicarea acestui statu este o manifestare de antisemitism, cu atât mai gravă cu cat – se scrie – ar exista și o implicare guvernamentală. Dacă știați de aceste acuze și, dacă da, dacă s-a răspuns la ele, într-un fel sau altul.

Răspuns: Chestiunea cu Slobozia, într-adevăr este încă una din inițiativele nefericite de reabilitare a mareșalului Ion Antonescu care aduc prejudicii intereselor naționale. Cred că poziția Președintelui în ceea ce privește mareșalul Ion Antonescu este cunoscută. Ea a fost făcută public în mai multe rînduri. Pe fondul acestei lipse de reglementări în țară cu privire la modelul în care se ridică busturi și statui unor personalități din istorie – și am avut nenumărate astfel de inițiative, din partea a tot felul de fundații, asociații, chiar primării, unele cu participare străină, după cum bine știi, cu personalități de marcă din străinătate – apar și aceste încercări de reabilitare a mareșalului Antonescu. Cred că este greșit să se facă, așa cum o face "The New York Times" și unele organizații evreiești care au luat poziție, o asociere a Guvernului la aceste inițiative, dat fiind că este vorba de inițiative locale și, în genere, ale unor organisme neguvernamentale, de care Guvernul nu poate și nu trebuie să fie ținut răspunzător.

(...) Sigur, sint fapte relativ minore și este departe faptul că asemenea expresii ca ridicarea unui bust lui Antonescu să exprime o stare de antisemitism în România. După părerea mea, nu este vorba de aşa ceva, dar este o realitate că Antonescu este perceput așa cum este perceput în Statele Unite, ca un criminal de război, ca unul care a intrat în război nu împotriva Rusiei, ci împotriva Națiunilor Unite, și fortele politice de la noi ca și organisme neguvernamentale nu pot să nu țină seama de acest fapt. Persistența în a reabilita personalitatea mareșalului Antonescu ne poate aduce, în continuare, mari daune în raporturile noastre cu Statele Unite, și nu numai.

(Transcriere de pe banda magnetică a conferinței de presă din 10 decembrie 1993 a domului ambasador Traian Chebelu, purtător de cuvînt al președintelui – extras)

Declaratia ligii "Pro-Mareșal Antonescu":

"Noi nu suntem deloc implicați în legătură cu statuia de la Slobozia. Aceasta aparține lui Vadim, «României Mari» și lui Iosif Constantin Drăgan. Nu avem nici un amestec în aceste jocuri politice. Noi vrem doar să se cunoască adevărata istorie despre mareșalul Ion Antonescu, despre acest oștean și român adevărat. El a fost un luptător, a fost împotriva partidelor politice și nu a avut decît o politică: iubirea de țară.

Liga noastră nu a făcut decît să înalte o cruce pe locul în care a fost impuscat mareșalul Antonescu și am reușit să dăm numele mareșalului la străzi din 25 de județe ale țării. Tot noi am încercat să înăltăm un bust la Tîrgu Mureș, dar am fost dată în judecată de unguri. Am cîștigat procesul și acum aşteptăm să se facă vreme frumoasă, ca să ridicăm bustul, în plină zi. Intenționăm să facem același lucru și în alte orașe, am primit răspuns favorabil de la Funar, din Cluj, și din Pitești, din Satu Mare. Tot Liga este cea care a cerut și rejudecarea procesului lui Antonescu, am strîns 230.000 de semnături în acest sens, și mai avem pregătită încă 100.000 și sper să reușim."

General maior MARIN POPESCU

LUCIAN MIHAI

Urgentarea urmăririi și a judecării reprimărilor din decembrie 1989

Proiectul de lege avansat de Liga Studenților a Universității și de Asociația "21 Decembrie" din București are la origine constatarea că, timp de patru ani, nu s-a făcut nimic pentru aplicarea pedepselor — legale — împotriva acelora care, în decembrie 1989, se opuneau cu arme, batoane și bocanci florilor și păunilor din miinile noastre. Mai mult decât atât, după patru ani sunt voci politice care cochetăză cu ideea amnistiei sau a grătierii, uitând că este immoral ca iertarea să vină de la cei care nu au ieșit în stradă.

O "Lege privind urgentarea urmăririi penale și a judecării pentru faptele de reprimare a participanților la demonstrațiile din decembrie 1989" este, de aceea, necesară.

Această lege nu este îndreptată împotriva judecătorilor și a procurorilor, ci — dimpotrivă — ea urmărește să creeze acestora cadru legal și politic de natură să le permită aplicarea corectă a legii, fără teamă de repercusiuni viitoare. Cu alte cuvinte, această lege ar constitui un semnal politic pentru ca procurorii și judecătorii să își poată îndeplini atribuțiile normale în legătură cu faptele de reprimare din decembrie 1989 la fel ca și în cazul oricărora altor infracțiuni de drept comun. Nu se cere acestora nici să fie mai aspri, nici mai blini atunci când soluționează o infracțiune de omor săvârșită în decembrie 1989 decât atunci când soluționează o astfel de infracțiune comisă în 1988 sau 1993. Dimpotrivă, potrivit ultimului articol al proiectului, "Nici o dispoziție din cuprinsul prezentei legi nu se va putea interpreta în sensul neaplicării stricte a legilor în vigoare sau a nerespectării depline a drepturilor omului, astfel cum sunt ele consfințite prin Constituția României și prin tratatele și convențiile internaționale la care România este parte".

Proiectul de lege nu adaugă nimic la dreptul substantial penal — și nici nu ar putea să o facă, întrucât retroactivitatea legii penale este interzisă prin Constituție și documentele internaționale pertinente. Procurorii și judecătorii ar urma să aplică legile în vigoare în decembrie 1989 (adică nici mai mult nici mai puțin decât legile ceaușiste), iar dacă, potrivit acestor legi, fapta săvârșită în decembrie 1989 nu ar constitui infracțiune, pur și simplu nu vor trimite în judecată ori condamna.

Proiectul de lege nu face decât să stabilească termene imperitive și măsuri concrete care să nu mai permită tergiversarea aflatării adevărului. Pentru aceasta, astfel cum dispune cel dintâi articol al proiectului, "Sesizările, plingerile și cauzele penale privind faptele de reprimare a participanților la demonstrațiile din decembrie 1989 vor fi soluționate cu precădere de către parchetele și instanțele judecătoarești competente, cu respectarea deplină a dispozițiilor legale în vigoare". "Soluționarea cu precădere" a anumitor categorii de cauze nu constituie, nici ea, vreo nouitate absolută în materia dreptului, fiind întâlnită ca normă în dreptul comun existent, ori de căte ori interese importante impun soluționarea mai grabnică. De altfel, există chiar un precedent legislativ reprezentat de "Legea nr. 83/1993 privind procedura urgentă de urmărire și judecare pentru unele infracțiuni de corupție" (publicată în Monitorul Oficial nr. 173 din 22 iulie 1992). Și, netăgăduit, reprimarea demonstrațiilor din decembrie 1989 necesită o urgentare a procedurilor cel puțin în egală măsură cu coruptia.

Adversarii acestui proiect de lege nu vor clama pe fondul problemei (fiindcă cine ar putea spune, direct, că nu ar fi de acord cu pedepsirea celor vinovați de reprimarea din decembrie 1989?), ci vor face obiecții tehnice ori ab-

stract teoretice. Bunăoară, unii vor susține că o asemenea lege ar incalcă separația puterilor în stat, permitind Parlamentului să se amestice în activitatea Justiției. Dar susținerea ar fi total nefondată. Într-adevăr, proiectul contine, în principal, norme care se referă la activitatea parchetelor, iar parchetele nu sunt componente ale Justiției, ci ale Executivului. Pe de altă parte, normele din proiect care intrădevăr se referă la activitatea Justiției sunt obișnuite norme procedurale, existente în orice stat de drept. De fapt, cel mai relevant argument îl constituie insuși continutul acestor norme, adică al acelora cuprinse în art. 7, singurul referitor la faza de judecată: "(1) Primind rechizitoriu pentru fapte prevăzute de art. 1 al prezentei legi, președintele instanței dispune, în conformitate cu dispozițiile legale aplicabile, măsurile necesare soluționării neîntîrziate a cauzei, fixind primul termen la nu mai târziu de 21 zile de la data sesizării. În același mod procedează președintele instanței sesizate cu judecarea unei cauze de atac. (2) Instanța poate acorda termene de cel mult 21 zile. În caz contrar, președintele instanței sesizate sau înlocuitorul acestuia este obligat să procedeze la schimbarea termenului. (3) Pronuntarea nu poate fi amânată, în total, mai mult de o lună de la judecarea cauzei".

Întrucât urmărirea penală și judecata nu se pot face în lipsa accesului la probe, un grup important de norme ale proiectului se referă la acest aspect. Astfel, potrivit art. 8, "În termen de cel mult o lună de la publicarea prezentei legi, Ministerul Apărării Naționale, Ministerul de Interne, Serviciul Român de Informații și Serviciul de Informații Externe sunt obligate să pună la dispoziția efectivă a Procurorului General toate materialele, documentele și datele pe care le detin în legătură cu faptele prevăzute la art. 1, inclusiv materialele, documentele și datele calificate, potrivit legii, ca fiind secrete". La acestea din urmă nu au acces decât Procurorul General, adjuncții acestuia și un număr de procurori anume stabiliți de către Procurorul General, existând posibilitatea ca organele de la care provin materialele, documentele și datele secrete să emită, motivat, obiecții în privința accesului unora dintre acestia. În orice caz, conform art. 12, "Persoanele care, în baza prevederilor prezentei legi, au acces la materiale, documente sau date calificate, potrivit dispozițiilor legale, ca fiind secrete sunt supuse în întregime tuturor procedurilor și responsabilităților ce derivă din respectivele dispoziții legale".

Poate că aceste precauții ale proiectului de lege sunt inutile, întrucât nu se vede ce anume ar putea constitui comitet, pe de o parte, informație a cărei dezvăluire ar putea aduce atingerea intereselor apărării și siguranței naționale, iar pe de altă parte informație pe baza căreia să se poată face justiție în legătură cu faptele de reprimare a demonstrațiilor din decembrie 1989.

Elogiul lui Ceaușescu în săptămâna recunoștinței

De loc întimplător probabil, "Serata muzicală" a d-lui Iosif Sava de duminică 19 decembrie l-a avut ca invitat pe Dan Zamfirescu, care cu mai bine de un an în urmă recunoștea într-un interviu acordat suplimentului "Adevărul literar și artistic": "Eu am fost securist". Cu un cinism absolut, invitatul d-lui Sava a făcut elogiu lui Ceaușescu, pe care l-a numit "geniu politic" mai mare decât Ștefan cel Mare și Mircea cel Mare. Si astăzi în zilele cind se împlinesc patru ani de la izbucnirea revoltei anticomuniste și anticeaușiste la Timișoara, în săptămâna comemorării,

De ce "geniu politic"? Pentru că, în opinia d-lui Zamfirescu, "în ultimii 20 de ani, România a fost la patra putere a lumii". El s-a lăudat cu cîstigurile sale la Caritas, vorbind în context de concesiile pe care le-a făcut de-a lungul timpului și punând pe masă, cu orgoliu, volumele de omagii adresate defuncțului tiran. "Concesii? Eu le-am făcut pe toate. Dar depinde cu ce cîștig. Ce, 19 milioane e puțin?"

În opinia fostului corifeu al protocroniștilor reforma este un drum spre esafod, iar presa românească de după '89 mărturia unei patologii a sufletului național. Deplină starea actuală a României pe motiv că Occidentul urmărește transformarea poporului român într-o masă biologică prin deculturalizare. Dan Zamfirescu oferă și o soluție: decât să nici se spună ce statuți avem dreptul să ridicăm (aluzie la protestul lui Manfred Woerner față de ridicarea statului lui Antonescu la Tîrgu Mureș), mai bine să rupem punctile cu Occidentul, nu de altă, dar, conform teoriei d-lui Dan Zamfirescu, Europa este de fapt România. Teorie veche și din ce în ce mai des propagată. Sub privirea născut-admirativă a d-lui Iosif Sava, directorul Editurii "Roza Vînturilor", dl. Dan Zamfirescu, a dezvoltat și teoria purificării nației române. El a sustinut nici mai mult nici mai puțin

decât ca din 22 milioane de români "să se radă murdăria de deasupra, ca la stupii de albine".

După ce V.C. Tudor a ajuns secretar al Senatului, după ce dl. Adrian Păunescu a fost propulsat în Parlament tot de o emisiune a Televiziunii, realizată atunci de dl. Mihai Tatulici, după ce dl. Paul Everac a ajuns directorul Televiziunii, de ce nu ar apărea la "Serata muzicală" emisiune de tiptuță pînă nu de mult și alt lingău al lui Ceaușescu, Dan Zamfirescu? De altfel, domnia sa a și ținut să-i multumească realizatorului emisiunii pentru cadoul făcut.

Cum Dan Zamfirescu nu este un tinerel ale căruia opiniuni politice și opinii să fie necunoscute, nu ne rămîne decât să ne întrebăm ce ar fi mai onorabil pentru d-l. Iosif Sava: să fi executat din teamă pentru funcția pe care o are în Televiziune un ordin al conducerii instituției, sau să-l fi invitat pe Dan Zamfirescu din proprie initiativă? Ne punem această întrebare cu atât mai mult cu cît ultimele serate au avut ca invitați numai personalități apropiate Puterii actuale; sau, îată, din interiorul fostului sistem comunist, și emisiunea de duminică se înscrie perfect într-un cadru mult mai larg al restaurației.

RALUCA STROE-BRUMARIU

Remember Decembrie 1989

Biblioteca Centrală
Universitară



Ultimul miting



Spre Televiziune



Fotografii din timpul Revoluției de: Ilie Marian, Codruța Drăgoescu, Ovidiu Bogdan, Ilie Bumbac, Mircea Hudec



H.-R. PATAPIEVICI

Fractali, omotetii și religii

22

Majoritatea religiilor se manifestă ca niște adevaruri frenetice. Astfel că, după ce au zguduit lumea cu patima nouătorilor, religiile intră într-un soi de amortire funcțională, în care preceptele care mai înainte explodaseră înimi sunt puse acum să agere comunități prin rituri, legislație și o satisfăcătoare obediță. Destinul acestor cataclisme ale revelației este să se epuizeze într-un tical comert cu obisnuință. În total, cu religiile este ca și cu zeii supremi care se retrag din activitate. Odată lumea instituită, cosmogonie și antropogenează la un loc, zeul suprem devine un *deus otiosus* retrus, dădat melancoliei produse de orice victorie lipsită de rest. Islamul ilustrează perfect această victorie care tirăște spre esec: după ce a cucerit lumea prin primul Blitzkrieg cunoscut de istorie, Islamul a supus totul singurei ordini pe care o admitea, cea continuă și numele său. Islamul a transformat lumea prin ingenunchere: astfel spus, principiul său s-a reprodus indefinit pe sine, cu gelozie față de orice abatere. Dacă e să privim consecințele lui, Islamul nu a produs o cultură care să nu fie identică cu principiul său religios. Matematic vorbind, toate valorile create în Islam sunt simple omotetii cu origine fixă. De unde epuizarea timpurie a rezervei de bogății inchise în regula lui *aslama*. Islamul nu a trămis dincolo de propriul său principiu, fapt care l-a condamnat la sterilitatea (sau la fertilitatea) șoricării eternității care nu are acces la istorie.

*

Dimpotrivă, creștinismul a avut un destin complet diferit. Creștinismul, atunci cind a sfîrșit prin a se impune Romei, a devenit sufletul unui imperiu cu un trup și niște instințe care nu mai trebuiau inventate. Cu excepția economiilor locale, pe care nu a știut să le schimbe sau să le adune într-o economie-lume, Islamul a reinventat complet societățile pe care le-a supus legii sale. De la relațiile în cetate pînă la cele din gînd, Islamul a reglementat totul prin extinderea omotetică a principiului său la întregul cosmos. Distrugind totul, provocările intelectuale cărora a trebuit să le facă față au fost minore: între altele, după secolul XIII al erei creștine, moștenirea alterității precești nu a mai constituit o problemă: ea a fost pur și simplu înălțată. Spațiul de ingeniozitate pretins de cucerirea islamică era foarte redus, pentru că Islamul nu a conservat decît identicul: ce ieșea din pura obediță a reproducerei a fost irenăbil descalificat. Creștinismul s-a confruntat însă de timpuriu cu problema proprietății sale legitimitatei față de o lume deja constituată. Dacă ar fi fost o sare și nu un principiu spiritual, probabil că ar fi adoptat soluția islamică: supunerea la identic prin suprimarea diferenței. Norocul lumii (și al nostru) a fost că spiritul creștin a cucerit Roma ca suflet și nu ca pumă. Această situație nu este, cum s-ar crede, conjuncturală: ea ține de realitatea fundamentală a creștinismului, care este *intruparea*. Întocmai după cum Fiul lui Dumnezeu a coborât din ceruri și "s-a intrupat de la Duhul Sfint și din Maria Fecioara, și s-a făcut om", creștinismul ca religie s-a intrupat în corpul venerabil al Imperiului roman și s-a făcut Biserica universală. Să, la fel cum ideea intrupării principiului lumii într-un particular cu existență limitată este un scandal logic, definită pe care și-o dă Biserica include o contradicție fondatoare: scopul ei nu este din lume (mintuirea), dar mijloacele li sunt de aici; astfel spus, deși guvernarea lumii li este indiferentă, destinul lumii este chiar responsabilitatea ei. Pierre Manent formula astfel această aporie: Biserica îi lasă pe oameni să se organizeze temporal după plac și, simultan, tinde să le impună o teocrație, justificată supratemporal. Pentru Islam nu există aici nici o problemă: politica este *naturaliter* chiar religia, orice abatere reprezentând o derogație de la principiul autist al supunerii, care, prin forță, va trebui imediat redusă la identic.

*

Nu este, cred, exagerat să spun că spiritul tranzacțional a fost introdus în religii de creștinism. Ca religie care nu pretinde a fonda istoria (noțiune, în fond, pur creștină, fără raport cu "cronologii" anistorice ale celorlalte religii), creștinismul se inserează în ea, astfel incit el nu poate concepe în mod natural golirea lumii pentru întronarea sa. Pentru că împarte istoria în două, creștinismul nu se opune lu-

mii prin excludere, ci prin voința de a modifica lăuntrul lucrurilor (de aici dogmatica omului nou). Regăsim încă o dată ideea că spiritul creștinismului nu este în mod firesc solidar cu constructivismul, ci mai degrabă cu renovarea sau cu restaurarea lumii. În fond, spiritul în care creștinismul a remodelat lumea este așa cum cu cel pe care, laic, îl numim liberal. Opera primilor părinți ai bisericii este una de legitimare în raport cu un limbaj filosofic preexistent. Ma-reia sinteză scolastică a fost motivată de dorința de a face creștine conținuturile filosofiei grecesti. Ideea politică de monarchie este termenul mediu, de compromis, între noțiunea politică pagină de Imperiu și ceea, creștină, de Biserică. Aceste trei exemple sugerează, cred, convingător vocația naturală de dialog a creștinismului. Este frapant că misiunarii, care ar fi trebuit să fie, în principiu, oamenii une singure cărți, au fost capabili să redea cunoștinței noastre alteritatea unei lumi, cea arhaică, care pentru ochiul autist era alături de orice înțelegere sau considerare. Să aceasta în condițiile în care creștinismul nu a derogat niciodată de la pretensiile universalității sale. În opinia mea, acest fapt nu trădează vreo slabiciune (ca și cum, vorba lui Nietzsche, excesul de forță ar fi reprezentat vreodată adevărată putere), ci, mai degrabă, legea însăși a realității creștine: nu un ecumenism al excluderii, ci unul al coexistenței. Firește, în acest caz, principiul geometric al expansiunii sale nu poate fi, ca pentru Islam, omotetia care își reproduce identicul. Care ar putea fi atunci "figura geometrică" a creștinismului?

că numele de fractal. Figura geometrică a creștinismului pare a fi, astfel, fractalul. (Firește, eu nu operez aici cu identificări ontologice, de tipul "creștinismul este un fractal"; susțin mai degrabă ideea că noțiunea de fractal este consecința unei anumite traduceri, în limbaj natural, a unei realități teologice creștine, bazată și ca pe autosimilaritate și solidaritate de tip fractal/continut, rezultate din modul în care limbajul a putut primi revelația creștină.)

Rodimentar spus, dacă Islamul generează identici, creștinismul își reproduce substantă, prin creația de autosimilarități. Posteritatea Coranului este plină de identici; a Bibliei este populată de asemănători care se conduc după regula identicilor diferenți. Aceste două moduri diferențiate de manifestare fac ca, astăzi, lumea creștină și lumea islamică să fie atât de diferențiate. Dacă prima este una a proliferării de identici diferenți, ultima este una a separării repulsive de diferenți și a adăpostirii în identic. Tot destinul lor diferență se joacă pe diferența dintre liberalismul convertirii și violența invertirii. Adica, în fond, pe diferența similară dintre rigiditatea omotetiei și eleganța suplu-verginoasă a desfășurării fractalului. *

În încheiere aş dori să explic de ce am recurs la niște modele intuitiv-geometrice pentru a reprezenta tipul de acțiune al creștinismului și diferența lui specifică față de Islam. Însoțim ca riguroasă toate civilizațiile trecutului, și Islamul, care la început a fost percepțut de bizantini ca o erzie creștină, este tot o civilizație stagnantă. Putem caracteriza stagnarea unei civilizații după incapacitatea ei de a mai converti diferenții sau, mai apăsat, de a crește pe seama adversităților. În fapt, schema generală este: evoluție lentă caracterizată de o inovație slabă și sporadică, palier indefinit prelungit, apoi, la un moment dat, înghetare în identic (pină la prăbușire). Islamul nu se abate de la această regulă a stagnării. Să amintesc doar că după 1460 (distrugerea observatorului astronomic din Samarkand) Islamul nu se mai ilustrează decât prin supraviețuire. Creștinismul reprezintă o excepție fericită. Crescind prin reproducerea autosimilară a aporiei întrupării, creștinismul și-a înmulțit indefinit diferențialele divine, conduciind la o creștere în avalanșă a proprietăților sale similare.

Mi se pare că fractalul exprimă într-un mod nimerit avalanșa reproducerei de autosimilaritate, în timp ce omotetia reprezintă suficient de bine restrângerea la identic a "creșterii" prin inchisare.

Ar mai fi ceva de adăugat. E foarte răspindită ideea că lumea care a ieșit din Evul Mediu este în esență ei necreștină. Această judecăță este de obicei argumentată prin scădereea fervorii religioase și prin laicizarea din ce în ce mai pronunțată a vieții. Eu susțin un punct de vedere contrar: în toate principiile ei, lumea modernă este o lume *intrinsec* creștină. Firește, pentru mine criteriul decisiv nu este devotuția populară și nici frecvența sfintilor. Criteriul meu este capacitatea acestor lumi de a se mai hrăni din aporile revelației creștine. După opinia mea, noi vom încreda a mai fi creștini numai atunci cind ceea ce Culianu numea fractalul vietii fiecăruiu dintre noi va inceta să mai fie parte din fractalul dogmei creștine. Deocamdată eu nu observ această ruptură. Pe de altă parte, există o foarte stranie倾ință a multor creștini sinceri de a adopta punctul de vedere al unor anti-creștini reputați, precum Heidegger, potrivit căruiu creștinismul este o apariție în interiorul acelei istorii care trăiește din uitarea ființei; astfel că solidaritatea dintre spiritul tehnicii și intrupare ar putea fi explicată prin tendința spre obiectivare proprie afundării tot mai pronunțate în uitarea ființei. Ce vreau să spun? Că spiritul științei moderne nu poate fi condamnat fără a condamna implicit și mentalul care i-a dat naștere, și care este cel creștin. Nu pot să fiu creștin și în același timp să îl detestu. Aceeași secvență logică, dar răsturnată, poate fi descifrată în facerea omului după "chipul și asemănarea" lui Dumnezeu. Este că și cum am avea de a face cu o ramificare infinită în profunzime care crește prin autosimilaritate. Nu este o simplă reproducere de asemănători, ca în înălțuirea cauzală din Aitareyāranyaka II, 1, 3. Mai degrabă oricare secvență a reproducerei similare este autosimilară în oricare din părțile ei, astfel că va exista mereu o dimensiune care să pună în evidență diferenții și o altă care să evidențieze identicul. Această serie infinită, generată prin angrenare de identic și diferență după o regulă a autosimilarității, poartă în matematică

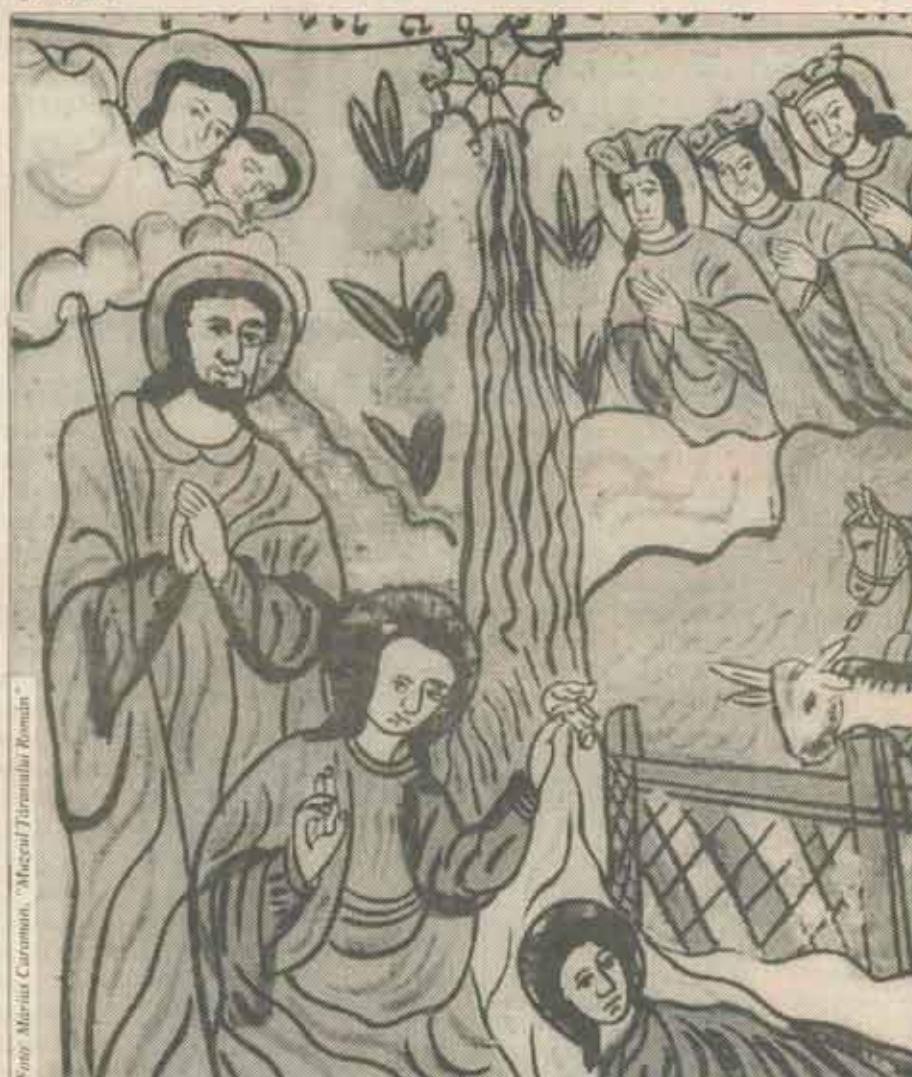


Foto: Mihail Caranu - Muzeul Patriarhiei Române

* Pentru a răspunde la această întrebare e util să ne referim la modul în care creștinismul o concepe pe mama lui Iisus: "Propovăduim că sfânta Fecioară este în sensul propriu și real Născătoare de Dumnezeu" (Ioan Damaschin, *Dogmatica III*, 12). Frust spus, și simplificat, omul, care e făcut de Dumnezeu, îl naște pe Dumnezeu. Aceeași secvență logică, dar răsturnată, poate fi descifrată în facerea omului după "chipul și asemănarea" lui Dumnezeu. Este că și cum am avea de a face cu o ramificare infinită în profunzime care crește prin autosimilaritate. Nu este o simplă reproducere de asemănători, ca în înălțuirea cauzală din Aitareyāranyaka II, 1, 3. Mai degrabă oricare secvență a reproducerei similare este autosimilară în oricare din părțile ei, astfel că va exista mereu o dimensiune care să pună în evidență diferenții și o altă care să evidențieze identicul. Această serie infinită, generată prin angrenare de identic și diferență după o regulă a autosimilarității, poartă în matematică

că numele de fractal. Figura geometrică a creștinismului pare a fi, astfel, fractalul. (Firește, eu nu operez aici cu identificări ontologice, de tipul "creștinismul este un fractal"; susțin mai degrabă ideea că noțiunea de fractal este consecința unei anumite traduceri, în limbaj natural, a unei realități teologice creștine, bazată și ca pe autosimilaritate și solidaritate de tip fractal/continut, rezultate din modul în care limbajul a putut primi revelația creștină.)

VASILE
POPOVICI,
deputat PAC

TRIBUNA LIBERA

Există nervi

M-am gindit mult dacă e cazul să răspund articolului semnat de dl. Crin Antonescu sub titlul **Debandada criteriilor** și publicat în "22", nr. 48, 8-14 decembrie a.c. Cu un glas subțire și ascuțit, dl. Crin A. se irită că am îndrăznit să observ cîteva contradicții funciare în care se zbat PL '93, partidul pentru care dl. Antonescu a făcut o nouă folie.

Deși unei injurături nu-mi îngădui să răspund, mă văd totuști nevoit să resping, pentru cei ce nu mă cunosc deloc sau îndeajuns, cîteva noxe pe care pana d-lui Crin A. le-a emanat. Aflu astfel că "am denunțat" (un partid aliat), că fac "afirmații irresponsabile", că "poziția (mea) morală e precară", că mă "afisam voios în compația" lui D. Patriciu și H. Rusu ("unde și cînd se putea") și că "nu pot invăta pe nimeni fără a deveni penibil: morală și consecvența politică". Pentru unele calificative, în alte timpuri și dacă n-ar fi fost apărăt de o constituție atât de delicată, aș fi chemat martor. Domnia sa riscă însă și se referă la cîteva fapte, mai ușor de verificat și care degajă un hăz secret. E cineva care să-și amintească unde și cînd m-am afișat voios în compația lui D. Patriciu și H. Rusu? Eu unul imi recunoșc măcar ceva mai mult bun gust. Mi-ar fi cu siguranță greu să argumentez acum dacă în comportarea mea m-am ghidat după considerente morale sau dacă am fost sau nu consecvent politici. Știu însă sigur că tocmai despică acest lucru dl. Crin A. n-ar fi trebuit, în ruptul capului, să pomenească. Plecată de la PNL (Tulcea), domnia sa vine la PAC, unde, fiindcă PAC-ul nu mai avea personalitate să promoveze și fiindcă personalitatea remarcabilă a d-lui Crin A. a fost considerată în măsură să magnetizeze electoratul tulcean, ea apare pe un loc eligibil în puținul rezervat de Convenție PAC-ului. Născut de salutul făcut, dl. Crin A. are din nou un puseu de moralitate și consecvență politică, astfel că

după numai cîteva luni îl găsim în partidul d-lui D. Patriciu, unde excursia politică a deputatului de Tulcea va luce, sperîm, sfîrșit, de vreme ce aici se va reîntîlni, după cît se pare, cu dl. Radu Cămpăneanu, dragostea dintîi ("bolșevic ordinat", în termenii mai vechi ai d-lui Patriciu). PNL, PAC, PL '93, PL '93 cu Cămpăneanu, dar fără PNL, întărit un traseu ilustrativ pentru o frumoasă consecvență politică și o adinca moralitate.

Acesta toate sunt însă nimicuri, fiindcă nici portretul pe care dl. Crin A. mi-l face și nici mica sa dramă de voiajor politic nu interesează și nu sunt în chestiune. În chestiune era **contradicția PL '93**. Iar aici putem vorbi, cu argumente, fapte, declaratii. Putem vorbi la infinit.

De pildă, cu ocazia grevei minerilor din Valea Jiului, pe linia unui liberalism simplist și primariv, de negăsit azi în nici una dintre democrații occidentale (repet inadins propozitia aceasta, fiindcă e adeverată și fiindcă îriță pe dl. Crin A.), PL '93 se pronunță pentru inchiderea minerelor, ca nerentabile. După cîțiva timp, realizând enormitatea, partidul îl trimite în Valea Jiului pe dl. Raymond Luca. Ca urmare, PL '93 nu mai inchide minerale și declară legitime doleanțele grevistilor. Alta! În urmă cu două sau trei săptămâni, în cadrul conferinței de presă și a strategiei de strugere a rîndurilor Opozitiei, PL '93 trage cîteva rafale în direcția PNTCD. Survine declaratia PAC, PD, PNL, drept pentru care, în perfectă și multiplă contradicție (cu sine, cu poziția sa anterioară, cu poziția de-acum, cu statutul CD, pe care l-a semnat, cu logica și cu iraționalul insuși). PL '93 propune PNTCD o alianță în timp ce propune același lucru și PD. Ce-o ișeș!

Nu știu dacă în această situație dl. Crin A. are vreun merit, nu știu dacă, acolo unde e acum, domnia sa e vreodată întrebătă de sănătate, dar aici e de recunoscut un stil: Patriciu & Rusu. Si atîta timp cît stilul acesta rămîne definitoare, PL '93 nu e altceva decît PNL-AT. Restul e figurărie.

TRIBUNA POLITICA

FUNDATIA SOROS

I Se acordă 5 burse speciale echivalind în lei (la cursul de zi) suma de 150 USD pe durata unui an, următorilor:

- Albu Adrian – matematică (Timișoara)
- Ivănescu Mircea – literatură/traducere (Sibiu)
- Kovács András Ferenc – literatură/poezie (Tg. Mureș)
- Mogoș Ioan – medicină (București)
- Mureșan Ion – literatură/poezie (Cluj-Napoca)

II Pe o perioadă de un an se acordă următoarele burse echivalind în lei (la cursul de zi) suma de 100 USD lunar:

- Agopian Stefan – literatură/proză (București)
- Andea Suzana – istorie (Cluj-Napoca)
- Ardeleanu Virgil – literatură/critică (Cluj-Napoca)
- Arun George (Căciulă Gheorghe) – literatură/poezie (București)
- Ágoston Hugó – literatură/eseu (București)
- Bálint Tibor – literatură/proză (Cluj-Napoca)
- Bánya Péter – științe politice (Cluj-Napoca)
- Barbu Petre – literatură/proză (București)
- Birtalan Ákos – economie (Sf. Gheorghe)
- Borcsa János – literatură/critică (Tg. Secuiesc)
- Bunta Magda – estetică (Cluj-Napoca)
- Ciomoș Virgil – filosofie (Cluj-Napoca)
- Condurache Val – literatură/critică (Iași)
- Cornea Andrei – științe politice (București)
- Crăciun Gheorghe – literatură/teorie (Brașov)
- Danilov Nichita – literatură/poezie (Iași)
- Dan Liviana – estetică (Sibiu)
- Dávid Attila – geologie (Sf. Gheorghe)
- Demea Horea – medicină (Cluj-Napoca)
- Dörner Anton – istorie (Cluj-Napoca)

- Dragomir Emilia – drept (București)
- Drumaru Paul – literatură/traducere (București)
- Fábián Ernő – literatură/eseu (Covasna)
- Foară Șerban – literatură/critică (Timișoara)
- Frunză Ioan – literatură/traducere (București)
- Gábos Zoltán – fizică (Cluj-Napoca)
- Groșan Ioan – literatură/proză (București)
- Györfi Kálmán – literatură/proză (Gheorghieni)
- Hajós Józef – filosofie (Cluj-Napoca)

**anunță rezultatele
concursului pentru burse
în domeniul cercetării
științifice și creației
literare**

- Kereskenyi Sándor – științe politice (Satu Mare)
- Kékedy László – chimie (Cluj-Napoca)
- Kovács András – literatură/poezie (Sf. Gheorghe)
- László Noémi – literatură/poezie (Cluj-Napoca)
- Marga Delia/Dulău Sanda/Suciul Manuela/Urs Ovidiu – lingvistică (Cluj-Napoca)
- Marian Paulina – fizică (București)
- Marinca Vasile – matematică (Timișoara)
- Mircea Ion – literatură/poezie (Sibiu)
- Moldovan Dumitru – protecția mediului (Tg. Mureș)

Corneliu Coposu declară: "PNTCD nu va participa la guvernare în afara CDR"

Într-o conferință de presă ce a avut loc joi 20 decembrie a.c., liderii CDR au prezentat strategia pe care o va adopta Convenția Democratică ca urmare a respingerii motionii de cenzură.

CDR apreciază că, la momentul introducerii primei motioni de cenzură, raportul de forțe din Parlament corespunde opiniilor din societate. Acum însă, partea din societate care susține Opoziția este mai mare decât cea care susține actualul guvern, fapt dovedit de acțiunile marilor centrale sindicale ce au precedat motionea. Mai mult decât atât, se poate vorbi de o concertare a mișcărilor sindicale și a demersurilor Opozitiei, deoarece sindicatele au cerut în mod expres acesteia să introducă motionea de cenzură. De asemenea, și alte segmente ale societății civile au declarat că Guvernul Vacăroiu nu mai poate să gestioneze treburile țării: studenți, asociațiile revolutionare și.a.

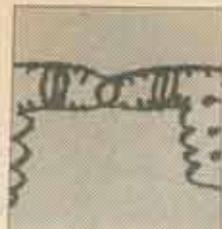
Opoziția a ales acest moment pentru introducerea motionii de cenzură datorită gravității situației în care a ajuns țara. Pentru depășirea actualului moment de criză, CDR propune punerea în concordanță a situației opiniilor din societate cu situația raportului de forțe în Parlament, fie formarea unui guvern de coaliție între PDSR și CDR, cei doi poli de putere din actualul Parlament: 34%, respectiv 33%. CDR va accepta coalitia cu PDSR numai pe baza Programului politic pentru ieșirea țării din criză, realizat de CDR. Este necesar ca discuția să plece de la o echilibrare a puterilor din stat. Pentru aceasta, CDR trebuie să aibă acces la pirghile de putere, inclusiv la funcția de prim-ministru. Altminteri se va ajunge la alegeri anticipate.

Dl. Corneliu Coposu a negat orice contact cu PDSR sau cu alte partide politice în vederea unei participări la guvernare a PNTCD în afara CDR și a declarat că PNTCD va refuza orice negociere separat de CDR.

Dinu Patriciu a spus că explicația recentei asocieri PDAR-PUNR este Ministerul Agriculturii, feudă a PDAR încă din ianuarie 1990, pe care acesta nu o mai poate păstra doar cu cei cinci senatori ai săi. Motivul refuzului CDR de a negocia cu PUNR în perspectiva votării motionii de cenzură, a mai adăugat domnia sa, stă în faptul că PUNR nu avea motive ca motionea să fie adoptată. Acest lucru ar fi dus la inceperea unor tratative între PDSR și CDR, de la care PUNR ar fi fost exclus. În schimb PUNR avea interesul să santajeze CDR, ceea ce, de altfel, a facut mult timp cu PDSR pentru obținerea unor locuri în Guvern.

OANA ARMEANU

PENTRU O SOCIETATE DESCHISA



ILIE CONSTANTIN

Jurnale de zi din exil: Mircea Eliade

• peisajele românești din scările narrative din exil ale lui Mircea Eliade alcătuiesc o geografie mitică reconstruită pe impresiile amintirii • "Bucureștiul din Pe Strada Mintuleasa, deși legendar, este mai «adevărat» decât orașul pe care l-am străbătut, pentru ultima oară, în august 1942" • "a face cultură" este, după părerea lui Mircea Eliade, singura activitate eficace la îndemâna exilului • de fapt, actualele condiții istorice au dezvăluit nesfîrșita vulnerabilitate a intelectualului, a savantului, între forțele politice care se înfruntă • Mircea Eliade a trăit o continuă panică a vremii utilizată fără folos intelectual: "Îmi pierd vremea scriind fleacuri, fragmente, lucruri care nu mă interesează. Să intr-o bună zi să voi trezi, va fi ceasul de plecare, fără să fi avut răgazul să scriu măcar una din cărțile mele de maturitate" • la vîrsta maturității însă apare o nouă lumină de împăcare: "Astăzi, venind de la Universitate, în dreptul Institutului Oriental, am trăit pe neașteptate experiența duratei vieții mele. M-am simțit dintr-o dată nu mai bătrân, ci extraordinar de bogat și de plin. (...) Ca și cum aș fi căpătat o nouă dimensiune în profunzime" •

(Urmare din numărul trecut)

Abundența de peisaje românești în scările narrative din exil ale lui Mircea Eliade fascinează; în realitate, întâlnim în ele o geografie mitică, reconstruită pe impresiile amintirii. Căci, spune autorul:

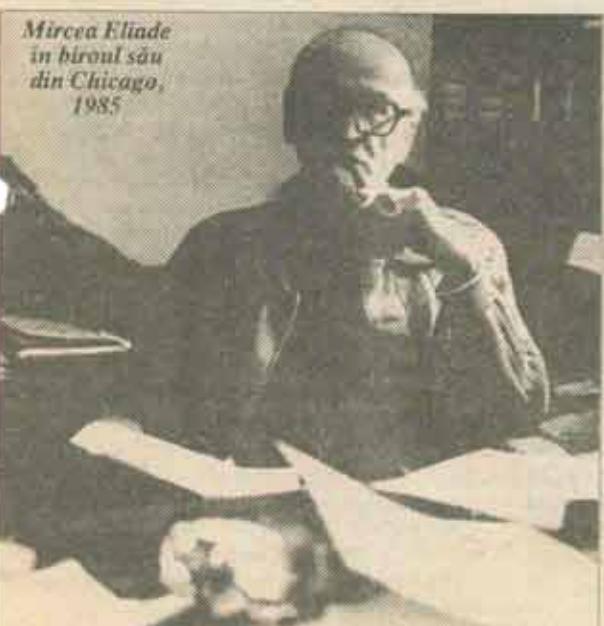
"(...) simt din ce în ce mai mult nevoie de a-mi elibera literatura de concretul geografic și istoric. Bucureștiul din "Pe Strada Mintuleasa", deși legendar, este mai «adevărat» decât orașul pe care l-am străbătut, pentru ultima oară, în August 1942" (p. 283).

Dintre opiniile politice ce pot fi întrevăzute în paginile acestor *Fragmente de Jurnal* merită să fie subliniată convinsarea lui Eliade că singura activitate eficace la îndemâna exilului (sau a unei părți a lui, cel puțin) rămîne aceea de a face cultură, ca gest politic:

"În acest război religios în care ne găsim angajați, adversarul nu se mai preocupă decât de «elite» care, pentru o politică bine organizată, au avantajul de a putea fi destul de lese supimate. În consecință, azi «a face cultură» este singura politică eficace la îndemâna exilaților. Pozițiile tradiționale s-au răsturnat: nu politicienii sunt aceia care se află în centrul concret al istoriei, ci savanții, «elitile intelectuale»" (p. 103).

Ideea e seducătoare dar discutabilă, prea "frumoasă" ca să fie și pe deplin exactă. Se poate spune, mai degrabă, că actualele condiții istorice au dezvăluit cu insistență nesfîrșita vulnerabilitate a intelectualului, a creatorului și savantului între armele tot mai necruțătoare ale forțelor politice ce se înfruntă global. A-și face cu și mai multă dăruire datoria față de artă sau știință – iată arma specifică, autentică a artistului și omului de știință; după cum, firește, mulți dintre ei pot să direct pe baricade de o parte și de alta. Dar, înțelegem noi din cuvintele autorului, un poet sau un cercetător științific, odată "angajat" direct în lupta socială, devine un simplu combatant între ceilalți (de unde o întreagă retorică a confundării voluntare cu multimea anonimă); calitatea sa se păstrează mai cu seamă atunci cind acest luptător face cultură, se exprimă în sfera puterilor sale specifice. Dar în marginea acestei sugestii eliadesti, discuția rămîne deschisă.

Mircea Eliade e un mare muncitor al scrisului, un *fecund* care se recunoaște ca atare, conștient și de eventualele riscuri ale fecundității sale. *Jurnalul* luminează în intimitate prețul de sacrificii, de suferință și neconcență alertă creatoare ale acestiei rodnici. Spirit renascentist, de o disponibilitate vastă, fără însă a se risipi, Eliade pare a fi dotat cu aceeași foarte de muncă intelectuală care-i anima pe maestrul pluri-valenți din Quattrocento și Cinquecento. Legat de obsesia Renasterii, să reținem un gînd al autorului, de la pagina 247, care dă o explicație gravă și subtilă în același timp orientării sale științifice:



Mircea Eliade
în biroul său
din Chicago,
1985

"Mai semnificativ este faptul insușit de a fi ales India drept principal cimp al cercetărilor mele chiar în momentul cînd studiam, în Italia, Renașterea italiană. Într-un fel, aș putea chiar să afirm că pentru tinărul care eram, orientalismul nu era decât o nouă versiune a Renașterii, descoperirea de noi izvoare, și întoarcerea la izvoare părăsite, uitate (...). Poate că înțelesem de asemenea, fără să-mi dau seama de asta cu limpezime, adevărată lecție a Renașterii: largirea orizontului cultural și reconsiderarea stării omului într-o perspectivă mai vastă."

În abordarea acestui aspect al personalității sale – așa cum este el reflectat în *Jurnal* – e bine să alăturăm două elemente distincte: "datul" fundamental al rodnicii, cunoscut încă din anii antebelici, și care l-a impins pe tinărul românier, jurnalist și savant să-și uluiască confratii cu uriașa sa desfășurare intelectuală (G. Călinescu menționează acest lucru în *Istoria sa*, minunindu-se în modul său de eficacitatea lui Mircea Eliade); în al doilea rînd, trebuie să punem seama de elementul *timp*: Eliade trăiește necontentul și adevărată panică a vremii ce poate fi neutilizată, ce se poate cheltui fără folos intelectual. Ajuns la 38 de ani la un prag dureros al vieții, cind totul trebuie luat de la capăt, cind pînă și trecutul se pierde lent, el se simte obligat să muncească peste fire, în condiții adesea nelinișitoare. În acei ani de nou început, prin 1947, el trăiește o alternanță chinuitoare de sentimente, privind în timp, înainte și înapoi:

"Uneori vedeam înaintea mea proiecte nenumărate de opere pe care urma să le creez, și perspective insuflătoare, altelei eșecuri și dezastre. Înțelegeam ceea ce nu facusem, ceea ce nu trăisem, în acești doisprezece ani din urmă. Această «criză» mă apuca cel puțin o dată în fiecare zi. Să dintr-o dată mă pomeneam purtat într-un cu totul alt «orizont» unde cei patruzeci de ani pe care-i aveam, «istoria» pe care o simteam în spatele meu nu mai juca nici un rol, nu mai existau ca să zic așa. Simteam, dimpotrivă, că abia începind de acum *timpul* merită să fie cunoscut; și că a existat în *timp* abia începea să însemne ceea ceva de preț, să capete mai ales o valoare teoretică" (p. 87).

Nici doisprezece ani mai tîrziu, în 1959, cind deja roadele literare și științifice ale unui efort creator neintrerupt, eroic, se făcuseră simțite din belșug, Mircea Eliade nu se poate "îerta", el se imboldește mereu la noi eforturi, se muștră cu amărăciune (și, nu rareori, în mod nedrept!) că și pierde vremea cu lucruri de puțină importanță:

"Îmi pierd vremea scriind fleacuri, fragmente, lucruri care nu mă interesează. Să intr-o bună zi să voi trezi, va fi ceasul de plecare, fără să fi avut răgazul să scriu măcar una din cărțile mele de maturitate" (p. 295).

Pentru Eliade, fericirea e în creația liberă, netulburată de nici un impediment. Viața pe care o duce, cariera sa științifică, universitară îl obligă prea adesea să facă ceea ce nu ar dori cu deosebire (acele articole, conferințe, intervenții – atât de importante totuși în activitatea unui savant!). O utopie fencită – a citi și a scrie după plac:

"Vîzez uneori o lungă, o nesfîrșită vară, în care să mă trezesc în fiecare dimineată pe deplin bucuros că noua zi va fi a mea, numai a mea, și că voi putea, dacă aceasta mi-e voia, să o risipesc sau să o consum întrregime pentru a face o carte" (p. 232).

Mai ales în primii ani de după război, condițiile de muncă sunt dificile, doar o tenacitate ieșită din comun poate asigura continuarea elaborării, cind a textelor științifice, cind a celor de proză: "Gripat, hărțuit din toate părțile, am continuat să scriu în fiecare zi, laborios, cu încăpătăinare" (27 octombrie 1949); "De două zile e aşa de frig că-mi îngheță mina pe stilou. Tin o sticlă cu apă caldă pe genunchi pentru a-mi dezmorti degetele din cind în cind" (31 octombrie 1949); "Am reluat de cîteva zile capitolul săse, penultimul. Lupt împotriva unei tristețe de neîntelește, a unei mari și profunde obosieli. Îmi spun mereu că ur trebuia să mă odihnesc, căci nu mai sunt prea tiner, dar simt că e prea tîrziu, și că,



Mircea Eliade
împreună
cu C.G. Jung
în 1952

orice să ar întimplă, nu mai am timp și că singurul lucru pe care-l mai doresc este să mă eliberez de roman – fie ce-o fi" (iunie 1954).

La vîrsta deplină a maturității, o rară lumină de împăcare, de multumire pentru că s-a trudit, scaldă chipul neînotovitului creator. E o bruscă declanșare de bucurie a muncii impline – atât de profund și exemplar omenească! –, răspândind ani și decenii de neconcență efort. E, totodată, un suris al Timpului, care glorifică trăsăturile celor ce i-să devotă cu atită dăruire creatoare, așa cum lanul de griu luminează adinc chipul tăranului în soarele înalt al verii. Să transcriem, în încheiere, această "iluminare", atât de la locul ei, de firească în pagina de jurnal:

"Astăzi, venind de la Universitate, în dreptul Institutului Oriental, am trăit pe neașteptate experiența *duratei vieții mele*. Mi-e cu neputință să găsesc cuvîntul potrivit. M-am simțit dintr-o dată nu mai bătrân, ci extraordinar de bogat și de plin; *dilatat* – adunind în mine, concomitent, și «*tempul*» indian, și cel portughez, cel parizian și amintirile copilăriei și adolescenței mele bucureștene. Ca și cum aș fi căpătat o nouă dimensiune în profunzime (...) Un imens domeniu lăuntric – unde nu pătrundeam odinioară decât fragmentar încercând să retrăiesc cutare sau cutare eveniment – mi se dezvăluie în întregime: Il văd de la un capăt la celălalt și, totodată, în adîncime. Sentiment stenic. Viața omenească, istorică, dobîndește brusc sens și înțeles. Optimism" (p. 354).

1974

EDITURA HUMANITAS

MICHEL MESLIN
Stiinta religiilor
traducere din franceză de
Suzana Russo
seria "Religie"

O scurtă istorie a religiilor și a constituirii științei religiilor ca disciplină autonomă; metodele actuale ce înscrăză fenomenul religios în istorie și sociologie; delimitarea noțiunii de antropologie religioasă cu ajutorul funcției simbolice și a mitului sint cele trei secțiuni ale cărții. Ocupindu-și locul de drept printre științele umaniste, știința religiilor se coreleză, în viziunea autorului, cu istoria, sociologia, cu structurile profunde ale gîndirii și ale inconștientului colectiv.

FRIEDRICH A. HAYEK
Drumul către servitute
traducere din engleză de
Eugen B. Marian
colectia "Societatea civilă"

Drumul către servitute este, între cărțile lui Hayek, aceea care "a intors lumea din drum", determinind o revenire la ideile librale clasice și la economia de piață, pe care el le opune planificării și centralizării ce generează prin ele insecă totalitarism.



ELVIRA POPESCU

Marile dictionare de teatru, oricăr de recente, la numele Elvirei Popescu scriu încă "actriță româncă", deși din 1923 a făcut teatru și film doar în Franță. Patriotismul ei discret a făcut însă ca mereu fiind și talentul să-i fie asociate cu țara de obicei. Când a descoperit-o dramaturgul Henri Verneuil și i-a încredințat rolul din "Verișoara mea din Varșovia", Elvira Popescu a condonat plecarea ei la Paris de montare acolo și a piesei lui Sorbul "Patima roșie", reținută apoi de biografi ca un succes pe scenele pariziene. Mulți dintre artiștii români care au poposit în trecere sau definitiv în orașul-lumină povestesc despre căldura cu care au fost întâmpinați și grijă cu care au fost sprijiniți de compatrioata noastră. Era un chip al Elvirei Popescu despre care nu s-a vorbit, probabil, pentru că toti își păstrau laudele pentru izbinzile ei interpretative.

Primul rol în film, în 1912: "Războiul Independenței", punctul de pornire pentru cinematograful românesc. Au urmat peste 50 de alte roluri în regii prestigioase: Jean Anouilh, Abel Gance, René Clément, Julien Duvivier și alții. I-a avut ca parteneri pe Vittorio de Sica, Orson Welles, Michel Simon, Maurice Chevalier, Gaby Morlay, Charles Trenet – doar căciu dintr-o listă imensă. A condus teatre, s-au scris piese speciale pentru ea (o piesă a lui Bernstein s-a numit chiar "Elvira"), a fost ovăzionată de sute de mii de spectatori, și a decernat "Legiunea de onoare" (unii spun că în 1935, alii pretind că abia în 1989) din mina lui Mitterrand – oricum, a primit-o), adesea prima pagină a marilor cotidiene și semnala succesele: a fost cu adevărat un star. Dar a rămas întotdeauna o "Popească", cum scria Camil Petrescu, cu "farmecul muntei de la Breaza, care biruie prin grătie și feminitate". (F.I.)

EDITURA ENCICLOPEDICĂ

VLADIMIR LOSSKY
Introducere în teologie ortodoxă

"În afara credinței, teologia nu are nici un sens; ea nu poate fi înțeleasă decât pe evidența lăuntrică a adevărului intru Duhul Sfint, pe invățarea adevărului prin adevărul insuși. *Regula fideli* este o primă modalitate de realizare a acestei evidențe. Această evidență lăuntrică este subliniată de Fer. Augustin în tratatul despre *Stăpînul Lăuntric*, prin cuvintele: «am vorbit înaintea tuturor». Cu toate acestea, cei în care mirungerea nu vorbește, cei care nu sunt invățați lăuntric de către Duhul Sfint pleacă întotdeauna neinvățați. «Trupul Celui care ne invăță se află în ceruri; eu vorbesc despre Domnul...» «Singură luceare lui Hristos în inimă face ca inimă să nu rămână în insingurare. Numai Învățătorul Lăuntric ne invăță. Acolo unde mirungerea Sa lipsește, cuvintele care ne asaltează din afară nu au nici un răsunet în urechi»."



NADIA ANGHELESCU
Introducere în Islam

Introducere în Islam este o carte concepută în spiritul dialogului între religii: ea încearcă să răspundă întrebărilor pe care creștinii de la noi și le pun în legătură cu religia islamică într-un moment în care interesul pentru aceasta sporește în întreaga lume.

Nadia Anghelescu este profesor la Universitatea din București, sef al Catedrei de limbi orientale

de la Facultatea de limbi și literaturi străine; în 1991 a tăinut cursuri de antropologie lingvistică arabă la Institutul pontifical de studii arabe și islamică de la Roma, iar în 1992 la Collège de France, la Paris. În 1993 a apărut la Torino, în Editura Zamorani, versiunea italiană a cărții sale Limbaj și cultură în civilizația arabă.



editura Zamorani

Premii literare la Slobozia

Și premiile, și drepturile de autor au scăzut continuu în ultimii ani; acum echivalează cu un salar mediu pe o lună, a cărui putere de cumpărare scade zilnic. Dar la un premiu, nu banii contează, ci faptul că ai fost ales (cartea ta a fost preferată). Pentru juriul din anul acesta, alegerea a fost foarte grea. Nume de mare rezonanță și scriitori foarte talentați (Ştefan Augustin Doinaș, Adrian Marino, Dan Laurențiu, Andrei Pleșu, Petru Creția, Ion Mureșan, Gheorghe Crăciun, Mar-

ta Petreu) au intrat în discuție și "au căzut" în cursul votărilor.

Nici coteriile, nici opțiunile politice ale autorilor nu au influențat alegerea juriului, care a optat pentru cărți deosebite și pentru destine literare semnificative. Chiar alegerea premiului de debut pentru o tinără poetă din Basarabia a fost determinată de motive literare, nu politice, așa cum ar putea părea la prima vedere. (G.A.)

Premiul de excelență al orașului Slobozia (250.000 lei net, acordat de Primăria orașului Slobozia)

ILEANA MĂLĂNCIOIU

Născută la 23 ianuarie 1940 în comuna Godeni, județul Argeș. Absolventă a Facultății de Filozofie din București, promoția 1968. Doctor în filozofie cu o teză despre tragic, susținută în 1975.

După absolvirea facultății a fost repartizată la Televiziune, unde a lucrat pînă în iulie 1970, cînd a intrat în conflict cu oficiul său, protestînd împotriva aplicării tezelor anticulturale de la Mangalia.

Redactor la revista Arges, Somer. Redactor la Animafilm, Somer. Redactor la Viața Românească. În prezent este redactor-șef la Editura Literă.

Cărți publicate:

Pasarea tăiată, Editura Tineretului, 1967 (Premiul revistei Luceafărul); Către Ieronim, Editura Albatros, 1970 (Premiul revistei Arges); Inima reginei, Editura Eminescu, 1971; Poezii, Editura Cartea Românească, 1973; Crini pentru domnisoara mireasă, Editura Cartea Românească, 1973 (Premiul Academiei); Ardere de tot, Editura Cartea Românească, 1976; Vina tragică (Tragicii greci, Shakespeare, Dostoevski, Kafka), eseuri, Editura Cartea Românească, 1978; Peste zona interzisă, Editura Cartea Românească, 1979 (Premiul Uniunii Scriitorilor); Cele mai frumoase poezii, Editura Albatros, 1980; Sora mea de dincolo, Editura Cartea Românească, 1980; Linia vietii, Editura Cartea Românească, 1982 (Premiul Asociației Scriitorilor din București); Peste zona interzisă/A travers la zone interdite, ediție bilingvă, traducere semnată de Annie Bentoiu, Editura Eminescu, 1984; Peste zona interzisă/Across the forbidden zone, ediție bilingvă, traducere de Dan Dutăescu (Premiul pentru traducere al Uniunii Scriitorilor), Editura Eminescu, 1985; Urcarea muntelui, Editura Albatros, 1985 (premiată de Uniunea Scriitorilor, ulterior interzisă); Calătorie spre mine însăși, eseuri și proză scurtă, Editura Cartea Românească, 1987; Sora mea de dincolo (ediția II-a), Editura Literă, 1992 (Premiul pentru cea mai frumoasă carte de poezie, oferit în cadrul manifestărilor "Urmasii Văcăreștilor" de la Tîrgoviște); Urcarea muntelui, Editura Literă, 1992 (Ediție necenzurată, completată cu poemele cuprinse în numărul topit de cenzură al Vietii Românești); Ardere de tot, antologie apărută în seria "Poeti români contemporani", Editura Eminescu, 1992; Crimă și moralitate, Editura Literă, 1993, volum de eseuri politice scrise după 1989, în marea lor majoritate pentru revista "22".



Premiul pentru cea mai bună carte a anului

(125.000 brut fiecare, acordat de Inspectoratul pentru cultură Ialomița)

NORA IUGA

Născută la 4 ianuarie 1931 – București. A absolvit Facultatea de germanistică. A făcut parte din Grupul Omnicilor, condus de M.R. Paraschivescu. Din 1971 (revoluția culturală), figurind pe o listă de autori îndezirabili întocmită de Consiliul Cultural, nu mai poate publica 8 ani, pînă în 1978. Cărți publicate: Vina nu e a mea (debut), Editura pentru Literatură, 1968; Captivitatea cercului, Cartea Românească, 1970; Scrisori neexpediate, Cartea Românească, 1978; Opiniile despre durere, Albatros, 1980; Premiul Uniunii Scriitorilor, Inima ca un pumn de boxeur, Cartea Românească, 1983; Piața Cerului, Cartea Românească, 1986; Cîntec, Cartea Românească, 1989; Săpunul lui Leopold Bloom (proză), Cartea Românească, 1993.

Traduceri din limba germană: August Strindberg, Vrajitoarea, Insula fericitorilor, Răzbunarea, Editura Univers, 1975; Knut Hamsun, Ultimul capitol, Editura Univers, 1980; Barbara Bronnen, Povara, Editura Univers, 1986; E.T.A. Hoffmann, Magnetism, Coresi, 1991



AURA CHRISTI

S-a născut la Chișinău (12 ianuarie 1967). În anul 1984 a absolvit Liceul româno-francez "Gh. Asachi", iar în 1990 Universitatea de Stat din Moldova. Debutul în revista Columna (nr. 4, 1989). A publicat în principalele reviste din Moldova (Sud-Est: Literatură și Artă, Noi, Curierul literar) și din România (Viața Românească, România literară, Contemporanul, Poesia etc.). În anul 1988 este angajată la revista Tineretul Moldovei în calitate de redactor, secția Literatură, Artă, Cultură, iar în anul 1991 – redactor-șef al revistei de cultură Galaxia Gutenberg. Actualmente este redactor la revista Contemporanul. Debut editorial – volumul Din tre sute de catarge (Editura "Literatura Artistică", Chișinău, 1990), semnat de tineri poezi, prozatori, dramaturgi. Debutul în volum – De partea cealaltă a umbrei (Editura "Ecce Homo", București, 1993).



"Un român la Paris"

NORA IUGA

Mai pot deci supraviețui visătorii în această perioadă de tranziție

Acest premiu este pentru mine o bucurie. Mai intii pentru că nu l-am aşteptat. Am incetat de mult să-mi fac iluzii că astăzi mai poate fi cineva vîzut, dacă nu face nimic să atragă el singură atenția asupra lui. Si-apoi acest premiu mi-a fost acordat pentru cartea de care mă simt cel mai puternic legată afectiv: în ea am pus mai mult din viața mea decât în toate volumele de poezie publicate pînă acum. Si mai e ceva: această carte am făcut-o în suferință. Cînd scriam la ea – încă din toamna lui 1986 – știam că n-o să poată apărea. Si, totuși, am dus-o pînă la capăt, minătă de o singură dorință: să las un document despre cum am trăit aici, în acest colț de lume. Imediat după decembrie 1989, în afară de frenezia care ne cuprinse pe toți, eu aveam și un motiv în plus să mă bucur – se ivise o sansă pentru cartea mea. Am crescut că o să apară imediat; eu o consideram o carte de sertar. A apărut după trei ani și jumătate – din motive obiective –, vreme în care librăriile și standurile de cărți erau invadate de redactori, pentru că expertii ajunseseră la concluzia că la noi nu există literatură de sertar. După apariția cărții mele, decepcia mi-a crescut. Cartea nu a intrat în nici una din librăriile mari ale capitalei, în provincie probabil că nu există deloc, la standurile stradale nici atî. Cititorul român nu mai agrecează literatură română, nî se spune. Putini critici literari care ar mai fi dispuși să-ți scrie o cronică nu au reviste în care să o publice, pentru că revistele agonizează din lipsă de fonduri. Cej mai mulți colegi nu te citesc dintr-o lipsă acută de interes, poate explicabil pînă la un punct. Autorul unei cărți proaspăt apărute încearcă un sentiment de gituire. Se simte inghesuit într-o fundătură, din care nu există nici o iesire în strada mare.

Si acum, totuși, acest premiu pentru care le mulțumesc iniatorilor și organizatorilor Colocviului de literatură de la Slobozia, devenit azi un nume de referință în viața noastră culturală, și colegilor din jurul care, prin distinctia acordată, mi-au contrazis convingerea că un scriitor, care nu dă din coate și nu cultivă relații, nu este văzut. Eu nu am pus în joc decît scrierea acestei cărți, aşadar am încă dreptul să sper că visătorii mai pot supraviețui și în această perioadă de tranziție.

AURA CHRISTI

"Am venit de acasă, acasă"

In ultimii trei ani, în destinul meu s-au întâmplat mai multe evenimente imprevizibile. Nu credeam efectiv că, la cei 27 de ani pe care îi am, atâtă lucruri mi se vor întâmpla pentru prima dată. Crescute întrările, nu speram că voi avea vreodată posibilitatea să confrunt realitatea lor cu realitatea imediată, desă tineam enorm să-mi cunoasc patria, să vad România cea de toate zilele, să-mi interzis pentru românii de pe cealaltă parte a Prutului, lată însă că de trei ani funcționează ireproșabil un mecanism declansator de miracol. De fiecare dată cînd am posibilitatea să voriaz, revin la un adevăr dramatic, crud, care fără indoială mi-a petecuit existența – a interzice unuim să-si cunoască tara, rădacimile, o monstruoitate, iar a lichida (instantaneu) această monstruoitate însemnă a-l arunca într-o ipostază insolită. Basarabia de acum citiva ani îmi aduce aminte de imaginea unei inchisori enorme, a unei menajeri. O premoniție, fără indoială, mi-a facut să-mi restabilesc urgent cetățenia română, să-mă mut la București, să-mi găsească neașteptat de repede mediul care mă apropie de mine. În 1976, la Chișinău, Nichita Stănescu a mărturisit în cadrul unei sedințe literare: "Am făcut cel mai lung drum din viața mea: de acasă pînă acasă". Si eu am venit de acasă, acasă. Vă mulțumesc tuturor pentru generozitatea, larghetea și deschiderea cu care mă tratați. Mă pregătisem pentru o intrare mai dificilă în peisajul literar românesc. Sinteti generosi cu mine.

AMELIA PAVEL

Margareta Sterian

Muzeul Național de artă

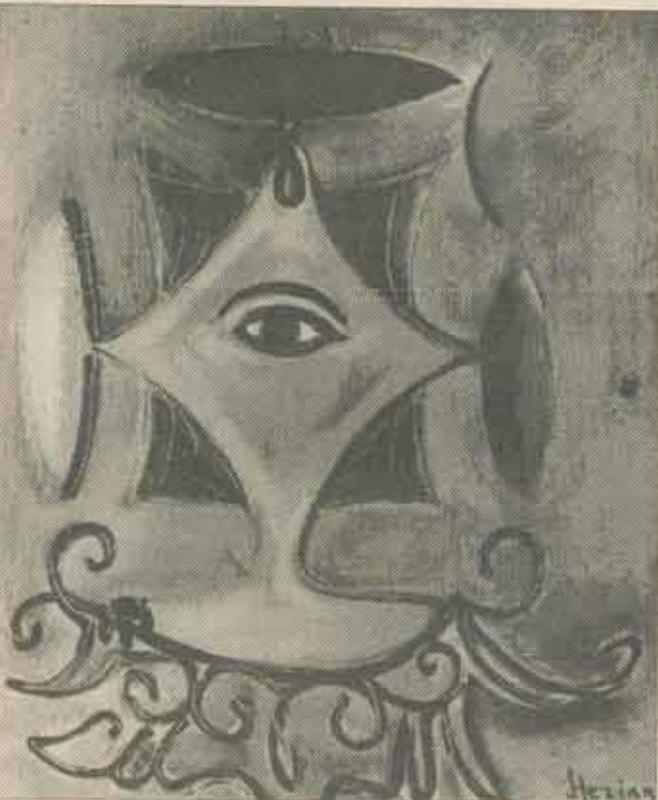
1897-1993: un interval aproape secular, pe care Margareta Sterian l-a parcurs activă – as spune frenetic – pînă în ultima clipe a vieții. Se numără și ea printre longevivii din cultura acestui secol – nu puțini – ale căror forme de vitalitate spirituală ar merita de fapt examinare într-o istorie a longevivilor, cu modurile fiecaruia de a răspunde și face față timpului și noutătilor lui. Picasso, de pilda, le-a presimtî, apoi le-a înregistrat și, nu o dată, îl s-a supus, cu un superb orgoliu, maestrul al metamorfozei neincedate. Nu la fel Margareta Sterian: ea a acompaniat secolul cu experiențele proprii tineretii, nu atât adaptindu-le, cit impunîndu-le timpului în curgere. „Variatiuni pe tema avangardelor anilor '20-'30” ar putea fi motto-ul intregii ei opere. Este, cred, cel mai substanțial elogiu care îs-ar putea aduce. Mai intîi pentru că demonstrează autenticitatea creațiilor ei – artistice sau belezistice – în care nu a intervenit cu nici o strategie altă decît a atenției firești pentru ceea ce timpul aduce nou – sau schimbă – pe lume. Apoi fiindcă tocmai această atenție și felul ei de a funcționa provin din mentalitatea, structurile comportamentale, tipul de sensibilitate, atitudinea față de cultură care au marcat irevocabil și admirabil două generații de europeni. Sint acestea dimensiuni spirituale și sisteme de valori care au produs și susținut acea artă a primei jumătăți de veac 20, făcută din grăție și degajare – „l'âge des choses légères” avea să-i spună Apollinaire –, dar și din seriozitate concentrată – pînă și în trăznările dadaiste – dintr-o adevărată voracitate culturală și pasiunea lucrului bine făcut. A fost arta unei increderi în viitor și în oameni – o ultimă etapă de seninătate. Mărturisirile Margaretei Sterian din interviuri și din notatiile de jurnal confirmă integrarea ei absolută și perseverentă pînă la capăt în acest traseu spiritual, pe care-l atribuie unei „generații”; pentru artă românească, generația sa și a marilor figuri interbelice din România a căror prezentă i-a însoțit tinerețea – apoi maturitatea: Milita Petrușcu și Marcel Iancu, Petru Comarnescu și Victor Brauner, Lucia Demetriade-Bălăcescu și Henri Catargi, Mihail Sebastian și mulți alții. Nu mai puțin se subînțelege că din „aceasta generație” – de fapt două – fac parte, pentru Margareta Sterian, și artiștii străini ale căror opere le-a cunoscut, mai devreme sau mai tîrziu, în multele ei călătorii și de care o leagă asemănări, similitude, voie sau numai coincidențe. Serat, Louis Moillet, Chagall, Robert Delaunay: uneori s-a întîlnit cu motive și subiecte ale picturilor – personaje de circ, de bilci periferic; peisaje la malul apei sau în miez de oraș, case și ferestre. Cel mai izbitoare lucru din toate sint insă înrudirile în concepția asupra spațiului, exprimată în imaginea pictată sau desenată. Este un spațiu de cele mai multe ori ascendent, adesea rotund, în care figurile sau obiectele se mișcă libere, între ele circulă nestingherit aerul („Dansatori în Harlem” – 1931, „Gurista la Moș” – 1936, expusă la Paris în cadrul pavilionului de artă românească; „Dresura de cai” – 1960, „În echilibru” – 1973). Este evident un spațiu simbolic, al unui univers de libertate interioară ocrotită. Aventura văzului se păstrează, la fel ca în totă pictura avangardelor interbelice, în cadrul „tabloului” mic, încă destinat peretelui de cameră.

In pictura Margaretei Sterian, fidelitatea față de acest mod de viziune este argumentul decisiv, adăugat fidelității față de deprinderile și idealele generației ei, în demonstrația că timpul n-a afectat-o, nu i-a schimbat fundamental opiniile, ci i-a permis să valorifice, prin repetate testări, adevărurile care i-au fost hărăzite spre descoperire, atâtă cîte au fost. Expoziția actuală sprijină cu indemnare muzeografică această realitate. Cele cîteva teme preferate ale Margaretei Sterian – circul, măștile, peisajele cu pictorești nostalgie, locurile de haz și glumă – sint grupate în evoluția lor cronologică, marcată de semnificative repetiții, niciodată de metamorfoze substanțiale ale motiunii, ci doar de creșteri ale intensității emotionale și variații ale procedeeelor picturale. Se succed astfel scenele de circ, de la „Baraca circului” (1935), pictată în culori neutre, punctate doar îci-colo de un strop incendiare, la „Circul cu halterofili” (1980), unde materia picturală se fluidizează, se iluminează – demers din ce în ce mai accentuat pe măsură înaintării în timp. Compozițiile cu măști, de viziune expresionistă, fie în variante narativ-folclorice („Brănești” – 1988 și



„Cortegiu folcloric” – 1975), fie în versiune teatralizantă („Măști și cal albăstru” – 1974 și „Egipteanul” – 1976), folosesc prim-planuri cu personaje mai precis conturate, culori estompate, mult albastru inchis, negru și roz apte de a crea o atmosferă ușor ireală, desigurătoare, imagistică a măștilor la Margareta Sterian se bazează pe o foarte serioasă documentare de teren. Îci-colo, tentată, prin anii '60, de proliferarea abstracționismului liric, cu încercările lui de a patrunde în structurile materiei – vizual vorbind –, Margareta Sterian a pictat cîteva tablouri de acest fel, renunțând însă curind la aceste încercări. În schimb, într-o serie de lucrări din anii '60-'70, a aplicat, în repertoriul ei iconografic obișnuit, procedee pe portiuni, inspirate din modul „informalilor” de a reda materia.

Parcurgind biografia pictoriei și inventariind chiar și numai fugări lista atitor expoziții, cărți – traduceri și originale – atitor călătorii, colaborări, prietenii, participări; recitînd apoi cronicile de demult și cronicile de azi, putem constata, cu anume surpriză, o deosebire, în felul ei revelatoare, pentru locul Margaretei Sterian în cultura românească a secolului 20. În anii interbelici pe de-o parte, în perioada actuală pe de altă. Succesele artistei, existente în ambele perioade, sunt nuanțate diferit. Astăzi – și de trei decenii încoace –, interval în care au avut loc cîteva mari expoziții retrospective ale Margaretei Sterian, opera ei a fost și este apreciată în sensul concepției actuale despre creatorul de artă, în primul rînd ca un „specialist” în domeniul său. În trecutul interbelic, concepția aceasta nu era atât de precis delimitată; mulți dintre artiștii interesati și tipologic, nu numai artistic, devineau atrăcători și influenți pentru că își asumau un rol; erau niște „personaje”. Genul de viață monden-boemă a mediilor literar-artistice din anii interbelici a favorizat apariția artistului și scriitorului-personaj, interesant prin proiecte, relații, atitudini. Jurnalul lui Mircea Eliade, jurnalul lui Petru Comarnescu, și nu numai, abundă în detalii de acest fel. Retrasă și prezintă în același timp în viitoarea prietenosă – dincolo de inevitabilele rivalități ale vietii artistice de atunci –, Margareta Sterian, susținută și de contextul specific al unei educații solid burgheze la școală germană în cultul muncii obsesive, a încărat, irevocabil, o epocă, ajungind, prin darul longevității, să mai poată și reinvia și oferi cîte ceva din amintirile de atunci.



● IMPORTANT ● IMPORTANT ● IMPORTANT ●

Stimăți abonați,

Deoarece sumele expediate prin mandate postale ajung foarte greu în contul nostru, vă rugăm să vă prelungiți abonamentul cu o lună înainte de a expira, astfel încît redacția să poată lăua cunoștință de intenția dvs. Veți evita astfel intreruperea abonamentului "22".

**PRETUL ABONAMENTELOR DEJA CONTRACTATE NU SE MODIFICĂ,
INDIFERENT DE SCHIMBĂRILE ULTERIOARE ALE PRETULUI REVISTEI.**

LA SEDIUL REDACȚIEI PUTEȚI
CUMPĂRA DIN STOC.

Anul 1990, numerele 12, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 24, 25, 29, 32, 33, 38, 41, 44.

Anii 1991, 1992, 1993.

Exemplarele vechi sint comercializate la prețul actual al revistei. De asemenea, redacția "22" ține la dispoziția doritorilor "Raportul asupra evenimentelor din 13-15 iunie" (120 lei), precum și Edițiile speciale: "22" – "Suspiciune de fraudă", "Oslobodenje" (două ediții).

800 lei

pe trimestru costă abonamentele cu jumătate de preț oferite de revista "22" – sponsorizate de INSTITUTUL PENTRU DEMOCRATIE ÎN EUROPA DE EST și ASOCIAȚIA EST-LIBERTÉS – pentru PENSIONARI, CADRE DIDACTICE, ELEVI, STUDENȚI.

FOSTI DETINUTI POLITICI, VETERANI DE RĂZBOI.

Cei interesati sint rugați să expedieze prin mandat postal suma de 800 lei pe adresa: *Revista "22", cont 45103532 BCR Filiala sector 1, Str. Londra nr. 10, București*. Totodată, cei interesati sint rugați să trimîndă adeverințele corespunzătoare (talon de pensie, adeverințe de la școală etc.) pe adresa:

Revista "22" Calea Victoriei 120, sector 1, București, cu specificarea pentru Serviciul de Difuzare.

Adeverințele pentru abonamentele cu jumătate de preț sint valabile pentru un an de zile. Cei ce nu fac parte din categoriile amintite pot beneficia prin intermediul redacției de următoarele tipuri de abonamente cu reducere:

1100 lei/trimestru pentru abonamentele cu ridicare de la sediu (Calea Victoriei 120)

1300 lei/trimestru pentru abonamentele cu expediere prin poștă.

Revista "22" anunță exclusivitatea difuzării sale în străinătate. Difuzorii de presă neautorizați de redacție (inclusiv RODIPET) vor trebui să răspundă conform prevederilor legale.

CITITORII DIN STRĂINĂTATE se pot abona la revista "22" depunînd costul abonamentului în conturile noastre deschise la Banca Comercială Ion Tîriac S.A., București, Str. Doamnelor nr. 12; pentru dolari în contul 4120253230, pentru mărci în contul 4120253231, pentru franci francezi în contul 4120253235 (cu specificația: PENTRU REVISTA "22") sau trimînd un cec (money order) pe adresa: Revista "22", Calea Victoriei 120, cod 70179, sector 1, București, România. Costul unui abonament pentru zona europeană este de 80 dolari pe an (40 dolari pe 6 luni, 20 dolari pe trimestru) sau echivalentul în orice monedă convertibilă: 140 DM anual (70 DM pentru 6 luni, 35 DM trimestrial), 500 franci francezi anual (250 franci pentru 6 luni, 125 franci trimestrial). Pentru celelalte continente, prețul unui abonament este de 100 dolari anual (50 dolari pe 6 luni, 25 dolari trimestrial) sau echivalentul în orice monedă convertibilă.

Procesul Ilăscu

Contextul general

In toamna anului 1990, autoritățile locale ale raionului din estul Republicii Moldova, de dincolo de Nistru, s-au revoltat împotriva desemnării limbii române ca limbă oficială de stat și a adoptării alfabetului latin în scriere. Cu această ocazie, Tiraspolul iși declară independența formală față de autoritatea Chișinăului. În martie 1992, imediat după recunoașterea Moldovei ca stat membru al ONU, neînțelegerile dintre vorbitorii de limbă română și locuitorii de origine rusă sau ucraineană se transformă în conflict deschis.

Plecind de la niște incidente minore de la mijlocul lunii iunie și toată luna iulie, între Republica Moldova și ilegală Republică Transnistreană se desfășoară un autentic război. Un război ignorat de România și comunitatea internațională. În tot acest timp, Armata a 14-a rusă continuă să fie stationată în zona conflictului. Sprijinul acordat de ea trupelor rebelilor de gardi și cazați, deși oficial trebuia să contribue doar la asigurarea stabilității și păcii, este un fapt despre care s-a vorbit adesea.

Conflictul începează după încheierea unui acord semnat de Rusia, Ucraina, Moldova și România. Ambiguitatea însă persistă: deși așa-numita Republikă Transnistreană este încă parte a teritoriului moldovenesc, bucurindu-se de o autonomie mai largă decât în mod usual, autoritățile de la Tiraspol își afirmă independența, cu Parlament și legislație proprii. Pe de altă parte, pînă la completarea sistemului legislativ, aici ar trebui să fie valabil cel care funcționează la Chișinău. Implicit și Codul penal.

Cușca de fier

Noaptea de 1 spre 2 iunie 1992. În casa economistului Ilie Ilăscu, președintele filialei Tiraspol a Frontului Popular Creștin Democrat, pătrund agenți ai trupelor paramilitare transnistrene. Urmează o perchezitie, iar Ilăscu este ridicat și dus într-o direcție necunoscută. La scurt timp, peste 15 alți opozanți sunt arestați, printre care și Ștefan Uritu, prodecan al Facultății de Matematică și Fizică a Institutului Pedagogic din Tiraspol. Mai mult de jumătate dintre acești sunt ulterior eliberați datorită lipsei probelor acuzatoare.

Numai șase dintre ei vor rămîne în inchisoare. Ilie Ilăscu, Alexandru Leșco, Tudor Petrov (Popa), Petru Godiac, Andrei Ivanțoc, Valeriu Garbuz sunt acuzați, printre altele, de asasinarea a două oficialități locale transnistrene, precum și de pregătirea unor acțiuni de sabotaj, de detinere ilegală de arme și muniție. La 21 aprilie 1993 urmă să înceapă și procesul.

Între timp însă, cele 11 luni de detinție vor fi efectuate în condiții inaceptabile din perspectiva respectării celor mai elementare drepturi ale omului. Pînă în noiembrie 1992, despre locul în care au fost închiși nu s-a știut mai nimic, bănuindu-se că ar fi vorba de sediul miliei din Tiraspol și apoi de cazarma Armatei a 14-a. Soția unuia din prizonieri, căreia i s-a permis să-l viziteze, descrie locul de detinție ca o celulă ce măsura aproximativ 12 mp și în care erau adăpostite opt persoane. "Acolo nu erau nici saltele, cearceafuri sau pături, ci doar scînduri de lemn. Celula era umedă și rece", se menționează într-un raport al Comitetului Român Helsinki (APADOR-CH), susțin pe care o vom folosi și în continuare. "Deținuții se plingeau de existența puricilor și a ploșnițelor; ei nu s-au putut spăla în primele două luni de detinție și au trebuit să poarte aceleași haine în care au fost arestați". Ilie Ilăscu, într-o reclamație înaintată avocatului său în decembrie 1992, arăta că meniu zilnic se compune din: mic dejun – 200 g de apă caldă și 100 g de pînă uscată; prînz – 300 g de apă caldă și 100 g de pînă uscată; cina – 200 g de apă caldă, 100 g de pînă uscată și 150 g de teci. Ilăscu, care la arestare cintărea peste 100 kg, a pierdut între timp 20 kg.

Dar mult mai grave au fost abuzurile fizice și psihice la care au fost supuși deținuții. Victimă preferată – Ilie Ilăscu. La 28 august 1992, în timpul unei prime întîlniri cu avocatul său, Ilăscu îl declară că a fost de patru ori subiectul unor execuții similate. "Am fost legat la ochi și scos undeva afară. Ultima dată cîndva mi-a citit o sentință la moarte, iar în trei dări s-a tras în aer sau cu cartușe carbe." Andrei Ivanțoc a fost în repetate rînduri bătut. În plus, există mărturii că unor deținuți li s-ar fi dat preparate psihotrope. Presiunea psihică a fost și ea necrucițătoare. "În curînd o să fiți impuscati", "toti ceilalți au murit deja" au fost expresiile cele mai folosite de gardieni pentru crearea unei atmosfere de teroare.

Efectele nu au întîrziat să apară. Andrei Ivanțoc a încercat să se sinucidă, spinzurindu-se cu propriul maiou. I-a fost luptă apoi toate hainele și timp de 24 de ore a rămas gol pînă cînd a venit un specialist să-l examineze. Consultul medical a fost irelevant, așa că a fost trimis la Odesa, unde s-a facut recomandarea ca Ivanțoc să fie internat într-o instituție de boli nervoase. Cu toate acestea,

Ivanțoc a fost adus înapoi la Tiraspol, unde a fost din nou consultat, în cîndu recomandările anterioare fiind declarat pe deplin sănătos. Soția sa mărturisea la cîva timp după aceasta că el a avut probleme să o recunoască în timpul unei întîlniri.

Despre perioada de detinție se știe oricum foarte puțin. Secretul în care aceasta s-a desfășurat, greutatea cu care au fost acceptate vizitele sau intervențiile organizațiilor pentru apărarea drepturilor omului, toate au contribuit la anonimatul în care cei șase patrioți români au petrecut aproape un an de zile. În plus, în România tăcerea opiniei publice și a oficialilor a fost aproape deplină.

Proces de factură stalinistă

La 21 aprilie 1993 a început procesul. De acum înainte, "cei șase" vor fi prezenti în sala tribunalului în cuști metalice. Acuzațiile principale: asasinarea, la 23 aprilie 1992, în timpul războiului din Transnistria, a două oficialități locale: Nikolai Ostapenko, președintele Sovietului din raionul Slobozia, și V.A. Gusar, șeful Statului Major al Miliției din același raion. Restul acuzațiilor, dincolo de lipsa probelor, frizează chiar ridicolul: intenția de dinamitare a Caselor Sovietelor din Tiraspol, a podului de peste rîul Cuciurgan, a bazei petroliere de la Blajini Hutor, de lichidare a liderilor republicii nistrene, în scopul slabirii și subminării puterii sovietice etc.

Diferitele termene ale procesului s-au desfășurat aproksimativ după același tipic. La 18 mai, "cinci din cei șase deținuți, cu excepția lui V. Garbuz, au contestat legitimitatea curții și a 'republiei'. Toți avocații au fost de același părere cu clientii lor. Fiecare deținut a citit cîte o declaratie continând, printre altele, afirmația că ei sunt cetățeni de naționalitate română ai Republicii Moldova, că întregul proces este o inscenare și că «mărturisirile» pe care le-au făcut au fost luate prin tortură și amenințări". Si în România se depășește inertă de început. La 26 mai, guvernul Văcăroiu solicită guvernelor Moldovei și Rusiei să facă demersurile necesare pentru respectarea drepturilor omului. O zi mai tîrziu, Parlamentul are o intervenție similară pe lingă președintele Boris Eljin. La 11 iunie, cîteva mii de cetățeni participă la "Procesiunea cuștilor", marș prin care lideri politici, artiști, oameni de cultură protestează împotriva farselor judiciare de la Tiraspol. Si pe plan internațional se constată condamnarea autorităților ilegitime Republicii Transnistre. Astfel, în 4 iulie, Consiliul Europei nu recunoaște legalitatea tribunalului de la Tiraspol, iar principalele organizații pentru apărarea drepturilor omului, inclusiv Amnesty International, fac apeluri în favoarea acuzaților. Într-împreună, "cei șase" protestează împotriva condițiilor în care sunt tratați printre o grevă a foamei.

Luni 11 octombrie, în cadrul unei noi ședințe publice, procurorul Irina Averina cere condamnarea la moarte a înculpaților Ilăscu, Ivanțoc și Petrov (Popa) și pedepse cu închisoare pentru ceilalți. Tot acum, un reprezentant al colectivelor de oameni ai muncii din raionul Slobozia citește un raport în care prezintă "activitatea teroristă" a grupului Ilăscu drept "vîrful de lance al unei monstruoase coaliziuni româno-moldovenesti, îndreptată contra poporului din Transnistria".

Evenimentele se succed alert. A doua zi, Ministerul Afacerilor Externe din România dă un comunicat în care se exprimă preocuparea pentru situația de la Tiraspol și se

În fața unei repetitive înțelegeri de la Ialta, Guvernul român a tăcut

Ridic aici o chestiune punctuală de politică externă.

Am în mintă stirea Agenziei Reuters din 1 decembrie 1993 privitoare la întîlnirea de la sfîrșitul lui noiembrie de la Roma a ministrilor de externe ai țărilor membre ale CSCE. Acolo, delegația Federatiei Ruse a făcut o propunere de o covîrșitoare importanță pentru viitorul României – a cerut ca forțele armate rusești să aibă abilitatea să intervină în zonele învecinate pentru rezolvarea conflictelor. Am aici și documentul CSCE, încă nefinalizat. Ce înseamnă aceasta pentru noi nu mai trebuie să spun. Stîm cu totii cum anume știe Moscova să intrețină conflicte, să intervină salvator, să mențină pacea și să protejeze. La această propunere au protestat Canada, Norvegia, țările baltice, Ucraina, Estonia, mica Estonia, a spus ce vedea toată lumea – că această propunere e o repetare a înțelegerii de la Ialta. Ce a spus acolo delegația română? Nimic. A tăcut. În fața pericolului mortal pentru prezentul și viitorul țării, delegația română a tăcut. Atât numai – și ar fi de ajuns ca acest guvern să ne trezească neîncrederea. Atât numai și suficient ca azi noi să cerem Guvernului depunerea mandatului.

VASILE POPOVICI, deputat PAC

cere intervenția comunității internaționale. Urmează luările de poziție similară din partea Președintelui, Parlamentului, partidelor politice. Într-10 și 11 noiembrie, la Moscova se desfășoară convorbiri ruso-moldovene, la care participă și un reprezentant nistrean, fără a se ajunge însă la nici un rezultat, o soluție de compromis nefiind acceptată.

In data de 9 decembrie se comunică sentința finală. "La ora 10, o mulțime de circa 400 de persoane, în general agitate, era prezentă în fața clubului uzinei «Kirov», zona, inclusiv căile de acces, era supravegheată de mai multe echipaje de milice și de efective ale batalionului «Dnestre». Zona era survolată de un elicopter al Armatei a 14-a a ruse. Sala fusese și ea obiectul unor amenințări speciale. În fața scenei fusese instalat un parapet din bare groase de otel. O cortină din pânză roșie obtura complet scena. Pe la mijlocul sălii, cîteva persoane agitață bicolorul transnistrean și tineau două pancarte pe care scria: «Moarte ucigașilor» și «Teroristii – să răspundă».

Cîteva minute mai tîrziu, Godiac a prins de gratuită de sus ale căsuță un tricolor minuscul. În general, cei cinci păreau să fi intrat în dispoziție excelentă, glumind, discutind și citind presa, în timp ce Ivanțoc citea sentința. Sedința se întrebupe de mai multe ori. "Pe parcursul lecturii, Ilăscu, în general se condamnat de ceilalți patru, a acuzat-o pe Ivanova de comunism și separatism și a strigat de mai multe ori: «Trăuască România Mare!», «Jos hotarul de la Prut!», «Jos ocupanții ruși!». (...) Sentința a respins alibiile arestaților, obiecțiile avocaților – privind viciile de procedură, abuzurile grosolană din timpul arestaților, actele de tortură, lipsa de credibilitate a mărturisirilor lui Garbuz (despre care restul condaților au afirmat în dese rînduri că ar fi de fapt un informator – n.a.) – și a declarat că vinovăția arestaților este pe deplin dovedită.

"Timind seama de faptul că este foarte periculos" – se spune în sentință – "Ilăscu este condamnat la moarte prin impușcare cu confiscarea averii. Judecata consideră că Petrov și Ivanțoc pot fi reeducați în caz de izolare indelungată de societate și îi condamnă la 15 ani de temniță grea, pe Leșco – la 12 ani de temniță grea, pe Garbuz – la 6 ani în regim ordinar și pe Godiac – la 2 ani în regim ordinar". În cazul tuturor este aplicată confiscarea averii.

La comunicarea pedepsei capitale pentru Ilăscu, sală a izbucnit în aplauze și ovăzuri frenetice. Ilăscu a replicat că sentința este pentru Smirnov, după care a strigat: «Ura! Mor pentru țara mea!».

Cîteva minute mai tîrziu, în jurul orei 15.20, Ivanova i-a comunicat lui Ilie Ilăscu că poate face cerere de grătire așa-zisului soviet suprem al Republicii Nistrene, dar Ilăscu a declarat imediat că nu va face apel niciodată la acest făt.

În momentul citirii condamnărilor, între scena și sală s-a format un cordon strins de soldați, care țineau automate spre asistență. Afară, mai multe persoane își strîngau mîinile cu bucurie. Nu erau puțini cei care considerau că pedeapsa fusese prea puțin severă și că era cazul ca toți cei cinci prizonieri să fi fost impușcați de mult!

Implicațiile politice internaționale

Este dificil de estimat dacă sentința de la Tiraspol se va pune sau nu în practică. Fără intenția de a minimiza actul de patriotism al membrilor grupului Ilăscu, nu se poate însă să nu se observe rolul de simpli pioni pe care aceștia îl joacă într-un context politic mai larg. Să o luăm pe rînd. Autoritățile autoproclamate Republici Nistrene s-au folosit de proces pentru a-și face o intensă propagandă internațională, fie și negativă, lucru important atât timp cât nici un făt nu le recunoaște încă. În plus, tergiversarea aproape inexplicabilă a sentinței unui proces de peste 7 luni se lămurește prin intenția sănătării autorităților Republicii Moldova. Chișinăul se pregătește de alegeri. Toți inculpații sunt membri ai Frontului Popular Creștin Democrat – formațiune de opozitie, naționalistă –, care se folosesc de proces și în intenții electorale. Actuala autoritate de la Chișinău, mult mai reticente în problema unirii cu România, nu pot accepta această situație, după cum nu pot accepta nici calitatea ipoteză – cedarea față de sănătățile nistrene, deoarece ar însemna recunoașterea de facto a Tiraspolului. Mai recent, se încearcă adoptarea unei soluții de extremă, respectiv a fost deschisă o anchetă penală împotriva a patru cetățeni ruși, în scopul de a se realiza mai tîrziu un posibil schimb de inculpați.

Situatia este delicată și pentru România. A mirat oarecum intensitatea luările de poziție oficiale, nu și veheメンța mișcărilor stradale (acestea vădit antirusești), ceea ce ar putea duce la agravațarea relațiilor cu Moscova. Autoritățile de la București nu pot juca acum nici cartea unionistă, nici să stea indiferente. În acest sens, repetatele apeluri pentru intervenția Kremlinului constituie o soluție de compromis. În ce privește Rusia, poziția sa oficială exprimată pînă acum a fost cea a mutării inculpaților la Chișinău și judecarea lor de către autoritățile de aici. Lucru care este moral și corespunde și intereselor proprii de a nu pierde un cap de pod politico-strategic. Adică Transnistria.

Gabriela Adamescu (redactor-sf), Rodica Palade (redactor-sf adjunct), Andrei Cornea (redactor-sf adjunct), Dan Perovschi (director artistic), Mariana Vorona (secretar general de redacție), Oana Armeanu (actualitate socială), Marian Chiriac (actualitate politică), Florina Popa (sf), Cornelia Niculic (contabil), Radu Dobândă (corectură), Gina Marin (foto-reporter, secretariat), Mircea Ionescu (sf), serviciu difuzare), Ioan Condor, Mihaela Chișinău, Ovidiu Neacșu (difuzare), Flori Sava (publicitate). Rubrici permanente: Tia Șerbanescu (comentariu politic), Ilie Șerbanescu (interviu pe teme economice), Raluca Stroe-Brumaru, Horatiu Pepine (Parlament) H.-R. Patapievici (eseu). Corespondenți externi: Adrian Niculescu (Milano), William Totok (Berlin), Ion Miron Damian (Paris). Responsabil de număr: Gabriela Adamescu

Redacția și administrația: București, Calea Victoriei 120. Tel. 614.17.76, Tel./fax 311.22.08

ISSN-1220-5761



Portrait of a man, likely one of the defendants mentioned in the article.

Tipărit la
"TIPOREX" SA
Calea Plevnei 114
Tehnoredactare
computerizată
Adrian Baltag
Alexandru Ciřip
Revista "22"